

TEŽA TIŠINE

Ob letošnjem 8. marcu

Skoro bo 8. marec: spet se bodo cvetličarne napolnile mimo, časopisi pa člankov, posvečenih ženski problematiki. V teh dneh bodo natisnjeni uvodniki izpod ženskih peres in spet se bo izlilo precej črnila v zvezi z ženskim vprašanjem.

Pisci se zadnja leta vse bolj sprašujejo, ali ima dan žena v današnjem potrošniškem času še kak pomen. Mnenja so deljena in tudi sama nisem nikoli posebno doživljala ali praznovala tega dne. Vendar je res, da sem bila vedno zelo vesela, ko so me dijaki presenetili z mimozi- no vejico in sem lahko v šoli povedala nekaj misli v zvezi z žensko problematiko, ki je bila dekletom, ki smo se oblikovala konec šestdesetih let in v sedemdesetih letih, zelo draga.

Spomnim se naše borbenosti in zavzetosti, ko smo s sošolci diskutirale o tem, kdo bo pomival krožnike, češ da to zmorejo tudi moški. Kot da bi bilo to najpomembnejše! Kaj pa druga opravila in zadolžitve? Odkrile smo jih kasneje, ko so hujši družbeni problemi potisnili boj za žensko enakopravnost v kot.

Od tistega mladostniškega nemira nas ločita danes dobri dve desetletji - če že ne celo tri -, ki so jih zapolnile družinske in službene obveznosti, hišna opravila, nega ter vzgoja otrok in načrti, sanje, vizije osebne in skupne prihodnosti. Prepričana sem, da se nismo izneverile svojim pogledom in da nismo izgubile nekdanjega elana. Ko se vidavamo v gledališču ali na roditelskih sestankih, nimamo časa za spomine. Nekatere so postale profesorice ali časnikarke, druge zdravnice, ekonomistke in pravnice.

Le zakaj naj bi se danes še borile?

In vendar se še danes borimo za kvalitetno šolo, za vrtnice, za slovenski jezik, za zdravje, za to in ono. Ta piše prozo, ona poezijo, tretja članke in eseje. Toda za vsako žensko, ki je aktivna in se oglašuje v javnosti, se skrivajo ženske, ki delajo v tišini. Vsaki izmed nas, ki je vzgojila otroke, so stale ob strani varuška, mama, tašča, gospodinjske pomočnice. Tačas, ko smo bile v službi, zvečer v gledališču, na koncertu, nas je največkrat nadomeščala ženska: sorodnica, znanka, prijateljica, sosedka.

Navajena delati in molčati marsikatera ženska danes s tihim ponosom in skrbnim delom preživlja vso družino. Koliko žensk nosi v sebi težo težkih odločitev, koliko ponižanih žensk trpi v tišini in svoja bremena nosi v srcu skozi ta moderni čas v tretje tisočletje!

Neznosna je ta teža tišine, ki jo prenaša po svetu na milijone pozabljenih žensk. Tudi ob letošnjem 8. marcu bo za vsakim ženskim glasom razvitega sveta odmevala zgovorna tišina stoterih tihih, vdanih, posiljenih, nasilno utišanih, nemih in od obupa onemelih žensk vsepovsod po svetu.

MAJDA ARTAČ STURMAN

ZA MANJŠINSKO SODELOVANJE

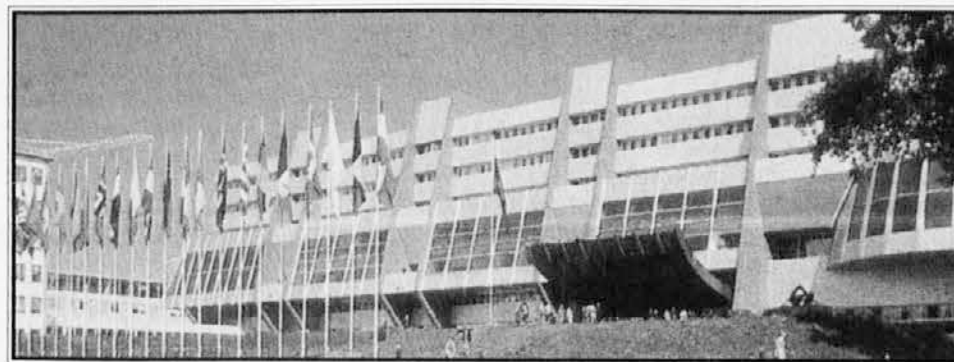
EVROPSKE VOLITVE PRED NAMI

ANDREJ BRATUŽ

Letošnje evropske volitve so že pete po vrsti. Od 1979 dalje smo vsakih pet let volili za poslance edinstvene skupščine, kot je parlament v Strasburgu (oz. Bruslju in Luksemburgu). Gre vsekakor za važne volitve, ki so sicer morda bolj odmaknjene od konkretnih regionalnih zadev in problemov posameznih držav članic, vendar pa v širšem političnem merilu vsekakor nič manj pomembne. Danes se vsi zavedamo vloge, ki jo ima (moralna bi jo še bolj) Evropska unija. In parlament je nekaj njen zakonodajni organ, čeprav - za razliko od državnih parlamentov in skupščin - to še ni. Evropski parlament pa je vseeno neka visoka moralna in politična tribuna, ki danes izraža utrip državljanov velikega dela Evrope od Irske in Velike Britanije pa Finske in Švedske do sredozemskih dežel, od Portugalske mimo Španije in Italije tja do Grčije.

Slovenci v Italiji smo se že v začetku zavzeli za to, da bi se glas manjšin slišal tudi v evropskem okviru. Tako je naša samostojna stranka, Slovenska skupnost, skupno z drugimi manjšinskimi strankami in gibanji v Italiji (v prvi vrsti Union Valdôtaine) šla s svojimi kandidati na skupno listo pred simbolom valdostanskega leva. Kasneje je prevzela skupen znak in geslo federalizma (sestavljeno iz raznih posameznih simbolov). Na prvih volitvah za malo ni uspela izvoliti svojega evropskega poslanca. Leta 1984 pa je koalicija pritegnila takrat močno in številčno Sardinjsko akcijsko stranko (PS d'Az) ter izvolila svojega predstavnika v Strasburgu.

V letu, ki je pred nami, bomo spet imeli take ali drugačne volilne preizkušnje. Volivci bomo namreč junija glasovali za izvolitev poslancev v evropski parlament, prej pa marsikje še za razne občinske ali pokrajinske svete. Vmes pa bodo še volitve za novega predsednika republike, ki ga pa volijo le poslanci in senatorji oz. delegati deželnih svetov. To pa pomeni v bistvu zelo živahno politično pomlad, saj gre pri vsem tem za zelo pomembne zadeve.

Podobno se je zgodilo na tretjih evropskih volitvah, ko je skupna lista spet izvolila lastnega zastopnika, spet Sardinca. V vrstah manjšinske koalicije pa je nastalo vedno večje nezadovoljstvo, ker sardinjska stranka že drugič ni spoštovala dogovora o rotaciji evropskega poslanca.

Naj pri tem spomnimo, da je prav v teku mandata iz leta 1984 obstajala stvarna možnost, da bi v parlamentu v Strasburgu (na sliki) vsaj za nekaj časa sedel tudi slovenski predstavnik iz naše dežele. Po sardinjskem poslancu (takrat je bil to Michele Columbu) naj bi sedel najprej valdostanski, nato slovenski zastopnik, ki je bil kot predstavnik SSK politično na tretjem mestu. Po vsem tem pa iz prej omenjenih razlogov do rotacije sploh ni prišlo. Zato tudi na zadnjih dveh evropskih volitvah (v letih 1989 in 1994) v koaliciji ni bilo več sardinjske stranke.

ZDRUŽIMO SVOJE MOČI

Kako kaže današnja stvarnost? Kot se zdi, se bo najmočnejša manjšinska stranka v Italiji, to je južnotirolska Südtiroler Volkspartei, povezala s Prodijevimi (in Di Pietrovim) gibanjem. Stranka nemške manjšine je prejšnja leta to naredila s Krščansko demokracijo oz. Ljudsko stranko v okviru Evropske ljudske stranke (PPE). Pri tem pa se je okoristila s posebnimi določili italijanskega evropskega volilnega zakona.

STRAN 3

KOSOVO BODO URADNA SVARILA POMAGALA?

Čim bolj se bliža 15. marec, ko bi morali Srbi in kosovski Albanci po sklepu mednarodne skupnosti podpisati mirovni sporazum, tem bolj se množijo krvavi spopadi med sprtima stranema. Vse kaže, da nič ne zaležejo svarila ameriškega predsednika Clintona, francoskega predsednika Chiraca in glavne tajnika Atlantske zveze Solana, da omenimo le glavne osebnosti, ki se pobliže zanimajo za nevarno kosovsko žarišče. Ameriški predsednik Clinton je na primer pred dnevi posvaril Beograd, naj ne misli, da bo lahko izkoristil trenutek premora za nadaljevanje re-

presije, ne da bi bil za tako ravnanje ustrezno kaznovan. Albanski predstavniki pa so bili hkrati povabljeni v Washington, kjer naj bi jih ameriški diplomati skušali prepričati, naj se odpovedo zahtevi po neodvisnosti Kosova ter podpišejo sporazum, ki jim zagotavlja široko avtonomijo.

Francoski predsednik Chirac je hkrati uradno posvaril Srbe in kosovske Albance, naj se odpovedo nasilju, kajti v nasprotnem primeru bodo morali prevzeti nase vse posledice. Mednarodna skupnost ne bo dovolila novih pokolov in novega barbarstva, je dejal Chirac. STRAN 2

02 Vida Valenčič EVROPA V BOJU ZA DELO

Vsako škofijsko in župnijsko skupnost moramo tako vzgajati, da bo skrbela za ostarele, zdravila in obiskovala bolnike doma ali v bolnicah, kot je pač potrebno.
Janez Pavel II.

02 Janez Povše O PRAZNOVANJU DNEVA KULTURE

03 Boris Pahor PRAZNIŠKI IZZIV

04 Danilo Čotar NAŠ BERLINSKI ZID

06 Dorica Makuc "KDO JE TO VOJNA?"

07 Marko Vuk ŽIVLJENJSKI JUBILEJ ZORANA MUŠIČA

09 PROSLAVE V NAŠIH DRUŠTVIH

10 NAPOTKI ZA VZGOJO NAŠIH OTROK

12 Rafaela Böhm "KOROŠKA POJE"

15 Ivan Žerjal 23. DIRKA ZA TROFEJO ZSŠDI

16 Mirjam Simčič Z ROMANJA V SVETE KRAJE

SVET OKROG NAS

MILANSKI DNEVNIK O SLOVENSKI MANJŠINI

Prejšnji teden je milanski dnevnik *Il Giornale* objavil na vidnem prvem mestu v rubriki Komentarji daljše razmišljanje o Slovencih v Italiji v pričakovanju zaščitnega zakona. Pod naslovom *Questione slovena e faide inutili* in z nadnaslovom *Foibe e bilinguismo* (Slovensko vprašanje in nekoristna maščevanja) piše Renato Cristin o zgodovinskih trenjih med narodoma, ki jih je danes treba reševati na kulturni način. Pri tem poudarja potrebo po posredovalni potrditvi razuma, saj so odnosi med narodi predvsem osnovani na kulturnih odnosih in zato se mora tudi vprašanje italijansko-slovenskih odnosov reševati na kulturni podlagi. Članek nadalje piše, da bi morali z vidika skoraj-

šnjega vstopa Slovenije v Evropsko unijo ovreči nekdanja in sedanja nasprotja. Zaustavlja se nato ob problemu ezulov in tržaškem srečanju predsednika poslanske zbornice in načelnika AN o vprašanju sprave. Doseči je treba pozitivne rezultate in tako gledati v prihodnost.

Milanski dnevnik zaključuje svoje razmišljanje o slovenski manjšini z dvema ugotovitvama. Prva je ta, da imajo Slovenci sveto pravico do uradnega priznanja svojega jezika. Druga pa je v tem, da je za potrebno sožitje najbolj primerna interkulturalnost.

To je vse zelo pozitivno, saj prav omenjeni dnevnik doslej ni imel vedno objektivnih ocen naše stvarnosti.

CLINTON BO OBISKAL SLOVENIJO

Kot napovedano, bo predsednik Združenih držav Amerike Bill Clinton predvidoma v letošnjem juniju obiskal Slovenijo. To bo prvi obisk kakega ameriškega predsednika v novi slovenski državi. Prišel naj bi v okviru obiskov po Evropi. Slovenijo je že obiskala delovna skupina, v kateri so bili strokovnjaki z raznih področij, ki so s slovensko stranjo imeli uvodne pogovore o organizacijskih platih Clintonovega obiska. V Sloveniji pa bodo za obisk predsednika ZDA sestavili poseben pripravljani odbor, v katerem bodo sodelovali urad predsednika države, zunanje ministrstvo in pristojne službe.

TUDI SLOVENIJA V MIROVNIH ENOTAH NA KOSOVU

V mednarodnih mirovnihi enotah na Kosovu, ki bi jih oblikovali v primeru, da bo Srbija in albanska stran sklenili sporazum o miru, naj bi sodelovala tudi Slovenija. Podrobnosti o slovenski udeležbi bodo določili na srečanju predstavnikov NATA in partnerskih držav, ki bo v četrtek, 4. marca, v glavnem štabu zveze NATO v Monsu.

Kot so pojasnili na slovenskem obrambnem ministrstvu, naj bi Slovenija v prvi fazi ponudila manjšo skupino strokovnjakov, ki obvladajo albanski in srbski jezik ter poznajo ozemlje Kosova. Hkrati naj bi bili sposobni se tekoče sporazumevati tudi v angleščini, ki je uradni jezik v mednarodnih vojaških in mirovnihi operacijah. Med možnostmi, ki so bile ponujene Sloveniji, pa je tudi napotitev slovenskih častnikov v enoto za zveze, dalje v skupine za civilno-vojaška razmerja, v pošteve pa bi prišli tudi prevajalci. Po predvidevanjih bi Slovenija poslala na Kosovo enoto, ki bi štela okoli 36 pripadnikov vojske. Leti bi delovali v zaledju in nikakor ne bi mogli sodelovati v morebitnih oboroženih spopadih.

M.

SOCIALDEMOKRATSKI VODITELJI EVROPE V MILANU

EVROPA V BOJU ZA DELO

VIDA VALENČIČ

V Milanu poteka v teh prvih dneh marca verjetno eno najbolj pomembnih evropskih srečanj zadnjih mesecev. V lombardski prestolnici so se namreč zbrali vsi socialdemokratski voditelji evropskih držav. In teh ni malo: na skupnih petnajst, kar trinajst, med drugim predvsem trenutno najvplivnejši možje Evrope: Tony Blair, Gerhard Schroeder, Lionel Jospin, Massimo D'Alema. Osrednja točka tega srečanja je predvsem namen, da bi izoblikovali nekakšen *Manifest* za zaposlovanje, ki bi lahko potegnil Evropo iz stagnacije, v katero je zašla v zadnjih mesecih. Problem, ki poleg evra združuje vse članice Evropske unije, je zaskrbljujoča rast brezposelnosti. Prav ta problem je radikalno spremenil tudi namere evropskih socialistov, ki so se predhodno vedno zoperstavljali takim ekonomskim ukrepom, kot je npr. *part-time* zaposlitev ter začasna zaposlitev. Tokrat pa bodo prav te točke prisotne na seznamu potrebnih ukrepov. Naloga seveda zadobi še dodatni pomen in teža zlasti, če imamo v mislih junijske evropske volitve. Evropski socialisti čutijo neprijetno približevanje ljudske stranke pomembnim stolčkom in prav nova politika zaposlovanja bi lahko preprečila ta politični preokret. Nedvomno so zbrani evropski leaderji zaskrbljeni nad vsesplošnim stanjem v Evropi: Nemci so nejevolj-

ni, predvsem, ker niso zasledili kakega pomembnejšega ukrepa, katerega bi bil zmožen novoizvoljeni kancler Schroeder, Angleže radikalna Blairova politika skrbi, ne nazadnje je angleški premier (in najzvestejši ameriški partner v Evropi) odredil radikalno klestenje socialnih podpor; Angleži torej ne bodo mogli več živeti *on the dole* oz. od državne podpore brezposelnim. Ukrep je bil nedvomno potreben, vprašljiva pa je npr. postavka, ki klesti podpore tudi materam samohranilkam. Italija seveda ni izjema. Ravno nasprotno. Problem, ki je skupen vsem evropskim državam, pa je brezposelnost in upati je, da bo srečanje obrodilo predvsem neko novo (in hi-

tro) strategijo za izboljšanje stanja, ki je trenutno res katastrofalno: brezposelnost se normalno suče okrog 10%. Veliki problem današnje Evrope pa je predvsem njena politična šibkost. Evropa se je združila okrog skupne denarne valute (njeno kotiranje v zadnjih tednih, resnici na ljubo, ni ravno blestelo...), ni pa še zmožna dokazati resničnega prizadevanja pri neki skupni tuji politiki, predvsem kar se tiče takih problemov, kot je lahko priseljevanje. In dokler do tega ne bo prišlo, bo "Evrolandija", o kateri se vsi razpisujejo s tako vnemo in navdušenjem, le skupina prijateljev, ki so se odločili za skupno blagajno, na izlete čez dan pa hodijo ločeno.

KRATKE

MED KOROŠKIMI Slovenici vlada pričakovanje za izid deželnih volitev v nedeljo, 7. t.m. Enotna lista, okrog katere se zbirajo narodnozavedni in politično osveščeni Slovenci, nastopa na volitvah v sklopu zavezništva "Demokracija 99", ki ga poleg EL sestavljajo Zeleni, Liberalni forum in Združeni zeleni. Slovenski kandidat Andrej Wakounig je na kandidadni listi tretji. To zavezništvo upa, da bo vsaj v enem volilnem okrožju neposredno izvoljen en kandidat, kar bi omogočilo izvolitev vsaj še enega deželnega poslanca. Volilni zakon določa kar desetodstotni prag za dosego osnovnega mandata. Tako strogega predpisa ni nikjer v Evropi.

ITALIJANSKE POLITIČNE kroge je gotovo presenetil predlog ministrskega predsednika D'Aleme, naj bi se predsedniku republike Scalfaru podaljšal za dve leti mandat. Na ta način bi novega predsednika republike lahko izvolili po novih predpisih, ki bi jih parlament določil v okviru ustavne reforme. Predlog predsednika D'Aleme pa, kot

kaže, ni vzbudil zanimanja pri drugih političnih dejavnikih. Večje zanimanje vsekakor vlada za pobudo bivšega ministrskega predsednika Prodi, ki skupno z Di Pietrom in nekaterimi župani velikih mest nadaljuje z mobilizacijo širokih ljudskih množic okrog svojega političnega gibanja. Slednje bo na evropskih volitvah 13. junija nastopilo z znakom oslička. Prodi trdno računa na podporo predvsem levo in desnosredinsko politično usmerjenih volivcev. Nevarnost grozi tudi in predvsem Levim demokratom, ki so zato poklicali na pomoč zavezniške socialdemokratske stranke v Evropski zvezi. Te stranke so namreč na oblasti v 13 od skupnih 15 držav EZ. Njihovi prvaki so zborovali v Milanu in se s tem posredno že odzvali klicu na pomoč, ki prihaja od D'Aleme in sodelavcev. Koliko bo vse to zaleglo, bodo pokazale volitve. Vsekakor je na tem zborovanju poskrbel za presenečenje socialistični predstavnik iz Italije, ki je zahteval rehabilitacijo Bettina Craxija. Gotovo je njegova zahteva pomenila medvedjo uslugo za pobudnike tega zbora.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

BOGASTVO PRAZNOVANJA DNEVA KULTURE V MANŠINI

Kot manjšina smo prav gotovo ponosni, da tako odzivno in bogato posejano praznujemo dan kulture. Številne proslave in srečanja ter spremni dogodki pričajo o globokem in iskrenem praznovanju tega dneva. Na vsak način je umestno, da se te svoje značilnosti zares zavedamo in da se v zvezi s spominjanjem Prešernovega izročila upravičeno sklicujemo na veliko vrednoto, ki jo premoremo, namreč na več kot skrben odnos do kulture.

In res je kultura kot poseben prostor človekovega delovanja in razmišljanja še kako primerna, da z njo iščemo smerokaz v času in v svetu, v katerem živimo. Lepo je, da oživimo dan kulture v kraju bivanja, se pravi v enem od društev, znotraj katerega delujemo. Na ta način se najprej posvetimo sebi, premisleku o nas samih. Smisel kulture nas potem vodi v širše prostore, spomnimo se drugih krajev in ne nazadnje manjšine v celoti. Osvečimo torej trenutek, v katerem se kot manjšina nahajamo. Seveda nas misel vodi še dlje in zajamemo v svoj premislek narod, katerega del smo, vse slovenstvo. Poslanstvo kulture namreč zaobsega celoten narod in njegove najrazličnejše življenjske izkušnje. S kulturo iščemo ravnotežje med našimi različnostmi in tako dajemo celotnemu narodu novo podo. Toda kultura se ne ustavi zgolj pri lastnem narodu, gleda mnogo širše, gleda tudi na vse druge narode. Saj kaj bi kateri koli na-

rod sam, brez družbe drugih narodov? In tudi v misli na vse druge, najprej seveda sosednje narode, iščemo svoj prostor, ravnotežje, enakovrednost in enakopravnost. Razmišljamo o tem, kako bi luč miru zasijala povsod, za vsak narod na tem svetu. Vse bolj se namreč zavedamo, da brez razumevanja med vsemi narodi ne bo srečnega miru za nikogar. To so nove naloge, ki se postavljajo pred človeka, uveljavitev miru med vsemi narodi, in naloge te vrste se zdijo marsikdaj pretežke ali celo neresljive. Toda osrečujoče je, da že lahko izbiramo med dvema možnostima: ali bo svet tisti, ki nam bo od zunaj utiral pot in nas oblikoval, ali pa bomo mi tisti, ki bomo oblikovali svet in s tem nam vsem utirali pot. Oblikovali z vso odgovornostjo, se pravi s kulturo. To pomeni z mislijo na sočloveka in na upoštevanje vseh ljudi. Kajti prav v tem je bistvo kulture, da vedno iskreno upošteva vse ljudi, zares misli na vse ljudi in se zato pač imenuje kultura.

Bogastvo praznovanja dneva kulture nam je torej zares lahko v ponos. Želimo torej razmišljati o sebi in o vseh drugih. Iščemo prave odgovore, ki so vsebovani v misli na druge, pa če so ti drugi naši bližnji ali pa najbolj oddaljeni in potrebujejo našo pomoč. Dejstvo, da se v manjšini v dan kulture tako zavzeto poglobljamo, pomeni, da je to vrlina, ki nas gradi in nas bo gradila tudi v prihodnje.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18

TEL 0481 533177

FAX 0481 536978

E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3

TEL 040 365473

FAX 040 775419

E-MAIL nglasts@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR. ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

DEVIN / NA PREŠERNOVO 1999

S 1. STRANI

EVROPSKE
VOLITVE...

Ta določa posebne norme za manjšinske stranke in liste konkretno nemške, francoske in slovenske manjšine. V resnici pa ta volilni zakon pride v poštev le za južnotirolsko stranko, ki lahko zbere predpisano minimalno število glasov. Zakon namreč dopušča povezavo manjšinske stranke s kako vsedrjavno stranko, zato pa mora povezana manjšinska lista oz. kandidat nabrati najmanj petdeset tisoč preferenčnih glasov. To pa zmore le SVP iz Bocna, medtem ko valdostanska kot slovenska stranka lahko o tem le sanjata...

V sedanjem položaju pa kaže, da Prodijska lista snubi tudi stranko iz Doline Aoste in Slovensko skupnost. Videli bomo, kako se bodo stvari razpletle.

Brez dvoma bi bilo prav, da bi se za skupen nastop tudi za te volitve manjšine v Italiji tako ali drugače povezale in skupno nastopile. Za to bodo morale odgovorne stranke v kratkem času sprejeti potrebno strategijo in nato o tem odločiti. In prav povezano v evropskem smislu bi bila tu gotovo najboljša rešitev.

Nekdanji francoski predsednik Valéry Giscard d'Estaing je v pariškem listu Le Monde zapisal (v zvezi z Evropo in Francijo): "Če želijo Francozi ohraniti svoje mesto v Evropi, se morajo združiti, ne pa deliti." Besede, ki lahko veljajo tudi za manjšine tako v Italiji kot v Evropi sploh.

S 1. STRANI

BODO
URADNA...

Oglasil se je naposled glavni tajnik Atlantske zveze Solana in poudaril, da bo zveza vojaško posegla, če se bo nadaljevalo medsebojno klanje, četudi Združeni narodi ne bi dali svojega pristanka za takšen nastop.

Prav v nedeljo, 28. februarja, je poteklo natančno eno leto, ko se je s prvim vojaškim spopadom dejansko ustanovila Albanska osvobodilna vojska (UCK). Dogodek so Albanci "proslavili" na kraju prvega spopada s Srbi, in sicer v kraju Likosane.

Medtem se je zgodilo, da je Kitajska s svojim vetom v Varnostnem svetu OZN preprečila obnovo sklepa, po katerem je na ozemlju Makedonije nastanjenih 2500 vojakov NATO, ki imajo nalogo, da v primeru nevarnosti priskočijo na pomoč 1300 mednarodnim opazovalcem, ki na Kosovu nadzorujejo spoštovanje v lanskem oktobru sklenjenega premirja.

Nova dokončna pogajanja bi se morala 15. marca nadaljevati in tudi končati v kraju Evreux v Franciji.

PRAZNIŠKI IZZIV

BORIS PAHOR

V nedeljo, 28. februarja, so devinski pevski zbori priredili lepo in občuteno proslavo praznika slovenske kulture na svojem sedežu v Devinu. Nastopili so Otroški zbor Ladjica, Dekliški zbor Devin in Moški zbor Fantje izpod Grmade, solistka Lara Legiša in recitatorja Marko Antonič in Aleks Bužan. Proslava je bila tudi priložnost za srečanje s prisateljem in Prešernovim nagrajencem Borisom Pahorjem, ki je prebral prodoren govor, katerega objavljamo v celoti.

Davi sem se sprehodil po obrežju, ko se je morski pas svetlikal onkraj pinijevih debel, a so bile moje misli bolj temne kot po navadi. Šlo je za vest iz radia, da tržaški demokrati odjemljejo predlogu zaščitnega zakona še tisto malo, kar je v njem dostojnega. Ne bi rekel, da sem bil razočaran, bolj nekako ironično razpoložen, pomislil sem na Dostojevskega in na njegovega Velikega inkvizitorja, na sprejem, ki bi ga bil deležen Kristus, ko bi se pojavil v družini, ki se ukvarja z etiko v njegovem imenu. Pomislil sem na dobo svoje mladosti, ko sem bil neposredno priča, kako je celo italijanska duhovščina rovarila proti evangelijskemu pastirju škofu Fogarju in kako ga je na Mussolinijevo željo Vatikan sprivil iz Trsta in upokojil, ker je motil sožitje s človekom, ki ga je izbrala sama božja previdnost, kot so takrat rekli. Da, tako so se podobe same po sebi asociirale, dokler se nisem uprl in jih vse odgnal, ker je zgodovina našega vsakdana dosti bolj preprosta in plitva, nič namreč nimamo česa pričakovati od nacionalistov, pa naj bodo zastavonoše laičnih ali verskih resnic. In tako me je ob ti nič kaj novi ugotovitvi tokrat zajel občutek sramu. Kako poniževalno je, sem si rekel, to naše pričakovanje, to naše moledovanje, ko pa obenem vemo, kako je Rimu predvsem do tega, da nas integriira, nas asimilira. Saj že Dante, ki najbrž ni bil ozek imperialist v današnjem smislu, ampak samo povezan s tradicijo velikega Rima, v IX. spevu Pekla postavlja mejo Italije na Julijske Alpe, ko o Kvarnerju pravi Che Italia chiude e i suoi termini bagna. In to tezo je potem vzel za svojo generalni štab savojskega Sardinskega kraljestva, dokler je ni uresničil Londonski pakt 1915. leta. Sami znani podatki seveda o rimskem Drang nach Osten, ki je 1941. leta rodil Ljubljansko Provinco. Stokrat navedeni podatki, ki pa pričajo o naši tradicionalni naivnosti. Kaj niso bili ubogi božji volki Beneški Slovenci, ko so 1866. leta verjeli v Mazzinijevo Italijo? Kaj ni bil gromozansko omejen, kdor je 1920. leta upal, da bo "zaradi vprašanja svoje vesti in politične modrosti", kot je trdil minister za zunanje zadeve grof Sforza, Slovincem zagotovljena svoboda jezika in kulture? In kaj nisimo neozdravljivo načeti, kaj ne bolehamo za neko poseb-

no beavosti sorodno bolezen, tisti, ki čakamo, da nas po vseh izkušnjah, ki smo jih zaradi njega prestali, zdaj Rim celo "zaščiti"?

Tako sem si očital in hkrati ugotovil, da slavimo Prešerna, kot da gre za nekakšnega skrivnega producenta posebnih tablet extasy za slovenske ljudi. Da, a hkrati s to ugotovitvijo evforičnega samozadovoljevanja se mi je porodil stavek, ki je bil iluminacija in upor obenem: Prešeren ni pričakoval nikakršnega zaščitnega zakona, dobro je namreč vedel, kako Dunaj misli, in preponosen je bil, da bi se mu klanjal. Zaupal je v svoje občestvo in ma s svojo umetnostjo dal izjemno poverljivo listino za potrditve njegove identitete.

Tisti stavek, Prešeren ni upal v kak zaščitni zakon, kot je bil očitek za današnje naše početje, je istočasno sprožil v meni odpor. Saj se tudi nam v preteklosti ni obetala nikakršna zaščita, Trubar, naš multikulturni ante litteram, ki je pridigal kar v treh jezikih, je prvi slovenski knjigi natisnil kot begunec. Veliki tabori v prejšnjem stoletju so bili uporniški shodi. Tukaj pri nas, v prvi polovici tega stoletja, TIGR ni sanjal o zaščitnem zakonu, še manj osvobodilni boj, vse žrtve, vse preizkušnje in na koncu zmaga na strani zaveznikov so bili naši dosežki, nikakršen poklon, ampak zasluženno mesto med častnimi bojevnikmi za človekovo dostojanstvo.

V ti zavesti o našem pravem stališču v polpreteklosti sem si rekel, naj tako demokrati kot levičarji le imajo svoj italianissimo Trst, če ne znajo najti kake bolj evropske formulacije, naj se le hranijo z iluzijami o svoji superiornosti, če menijo, da je to najboljši antibiotik za varovanje njihove omejenosti. V bistvu se to nas ne tiče, zmeraj smo znali biti ustvarjalni mimo njih, ne samo, ampak tudi tako odprti v Evropo, kot oni niso znali in ne znajo, pri tem pa smo tudi ostali zvesti sebi.

In tukaj je jedro vprašanja, že v času izhajanja Zaliva je bilo brati očitek, da se urednik spopada samo s slovenskim vidstvom, namesto da bi bil kritičen do oblasti. To je bila pripomba s komunistične strani, ki je zaradi svojega internacionalizma spregledovala, da je naša prihodnost odvisna od naše zavesti in homogenosti. In prav na ti točki je bil zadan najbolj usoden udarec naši eksistenci, je bil in je

Devinski združeni pevski zbori na božičnem koncertu 26. decembra lani v župni cerkvi v Štivanu. Vsi zbori so samostojno nastopili tudi na proslavi ob dnevu slovenske kulture v Devinu dne 28.2. letos (foto J. Kovačič). Levo: pisatelj Boris Pahor.

še zmeraj, ko si v imenu ideologije sami krčimo radij delovanja. Kaj je namreč drugega kot avtolezionizem, če pesnik Mermolja, ki piše v slovensčini, potiska v svoji knjigi Gregorčiča med etnocentriste, to je med nacionaliste, ker odklanja tujčvo zavzemanje domače zemlje, pesnik, ki piše v slovensčini, ima za nacionalista Jenka in celo Prešerna, ker je zapisal "V sovražnika z oblakov / rodu / naj našga treščji grom", kot da se ne bi vsa občestva, odkar svet obstaja, bojevala proti tujcu in si želela njegovega poraza. Samo Slovenci moramo biti srečni, ko smo odvisni.

Poleg tega političnega absurda, da odstopamo od svojega, medtem ko je pri sosedu tudi levičar v prvi vrsti nacionalist, kar prav zdaj ugotavljajo o Vidalijsu in smo pred kratkim zasledili v Spadarovi težnji, da bi zaščitni zakon zamolčal značaj našega bivanjskega prostora, poleg tega zmotnega stališča, ki žal ima zavestno ali nezavedno podporo dobršnega dela slovenskega prebivalstva, smo se vsi skupaj vedli po ovčje, če naj si sposodim Kosovelov izraz. Namesto v imenu ponosa so nas tisti, ki so se sklicevali na partizanstvo, vodili kot skupnost premagancev, in to se je dogajalo s spodbudo matične republike in se zdaj dogaja ob zgledu matične države, ki je podpisala Španski kompromis, kot da je še priznana politična kaznjenska. Matična država, v kateri zdaj nekaj društev zahteva obsodbo vojnih zločincev, medtem ko je oblast te države v skrbi za svojo promocijo Rimu podložna celo tako, da je brezbrizna do časti velikega števila žrtev. In ko pravim oblasti, vključujem tudi opozicijo, ki ima svojo besedo v parlamentu.

Precej je torej klavnosti v našem brezglavem početju, in Mislim, da bi danes v zavesti si svoje civilizacijske ravni in vrednosti svoje kulture lahko brez težave preprečevali marsikateri odtok naših Lepih Vid. Obenem pa bi poudaril, da je bil čas, ko so tudi naši vase zaverovani sosedje bili v težavah in so se njihovi poetje upirali klonitvi pred tujim. Tako Alfieri, Foscolo, Leopardi. Ta je najbolj radikalen in v Zibaldonu pravi, kako si je treba pomagati z narodnim sovraštvom (l'odio nazionale), tako dodaja, kot v starih časih, "ko je vsakdo čuteč samega sebe skoraj eno z domovino, osebno sovražil tujca, tako vso množico kot vsakega posebej" ("dove ciascuno, considerandosi come immedesimato e quasi tutt'uno colla patria, odiava personalmente gli stranieri, si in massa come uno per uno").

Vsekakor ni, da bi jemali velikega Leopardija za zgled, toliko manj, ker je prav v tistem času (Leopardi je umrl 1837. leta) Prešeren, prav tako pesnik nesvobodnega naroda, predlagal duha prijateljstva med narodi; vendar bi nam nekaj odklonila do tistih, ki se sklicujejo se na svojo veliko kulturo, šopirijo in prisegajo na svojo državniško izjemnost, le ne škodilo.

Tako sem razmišljal med hojo ob obrambnih obalnih čerch barkovljanske obale in si priznal, da mi ni prav nič do nekega zakona, s katerim naj bi me zaščitili tisti, ki ne priznavajo svojih zločinov nad slovenskim narodom, ampak ga še zraven postavljajo na sramotilni oder pred Evropo. Saj v bistvu ravnajo kot nekoč Mussolinijev Il Popolo d'Italia, ki je Manchester Guardianu, ko se je zgražal nad smrtjo bazoviških bojevnikov za svobodo, odgovarjal z vprašanjem "ali imajo stenice, ki se vgnezdijo v neko stanovanje, neko narodnost" (possono aver nazionalità le cimici annidate in un'abitazione?) Seveda je slog danes drugačen, a pol stoletja pripravljana nekega zakona ne priča o kakšnem posebnem dostojanstvenem razmerju do državljana tujerodca.

Prav nič mi ni do takega zakona, ki ne bo ničesar ščitil, če se ne ščitimo sami, z zakonom ali brez njega. Tudi brez njega, kot to počenjamo že od srede prejšnjega stoletja. Zato bi apeliral na strnjeno, kot sem prvič to storil 1953. leta, a sem žal naletel na gluha ušesa in na odklone, posebno pri garnituri, ki je krojila našo usodo. Zdaj je tisti forum propadel politično in ekonomsko, raztreskana je tudi državna levica, zato nam ostaja kot poročilo zavesti in enotnosti samo kultura. In to je nedvomno edini adut, na katerega lahko stavimo, toliko bolj, ker je zadnje desetletje vsaj petero pisateljskih imen s te čudovite zemlje ob morju, ki je naša ožja domovina, prišlo na police knjigarn in knjižnic evropskih mest. Tako so se tiste nekdanje stenice plemenito maščevale, našo prihodnost pa postavile na čisto novo raven. Kot Prešernova ni namreč tudi naša ustvarjalnost računala na kak naklonjen zakon.

Na Prešernovo 1999

3

ČETRTEK
4. MARCA
1999

DRŽAVA ZA ČLOVEKA

NAŠ BERLINSKI ZID

DANILO ČOTAR

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA

OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

ZVONE ŠTRUBELJ

3. POSTNA NEDELJA

Jezus je bil utrujen od poti in je kar sedel k studentu. Tedaj je prišla neka žena iz Samarije, da bi zajela vode. Jezus ji je rekel: "Daj mi piti!" ... Jezus je odvrnil in ji rekel: "Vsak, kdor pije od te vode, bo spet žejen. Kdor pa bo pil od vode, ki mu jo bom jaz dal, ne bo nikoli žejen, ampak bo voda, katero mu bom dal, postala v njem izviri vode, ki teče v večno življenje." Žena mu je rekla: "Gospod, daj mi te vode, da ne bom žejna in ne bom hodila sem zajemat." (Janez 4, 6-7; 13-15)

ČLOVEŠKO SRCE KOT VODNJAK ŽIVE VODE

"Ah, to človeško srce", je vzkliknil španski mislec Miguel de Unamuno, "kakšna mešanica dobrega in slabega!" V njem domujejo hrepenenja, želje, domisljice in iskricice dobrega, v njegovem mračnem dnu pa se razraščata tudi plevel in osat slabega. Janezovo četrto poglavje, ki govori o srečanju Samarijank z Jezusom, je kakor zemljevid človeškega srca. Razgrnimo ga za trenutek.

Vsakdo izmed nas živi v pričakovanju nenadnega srečanja, ki mu razsvetli in pojasni skrivnost življenja in pokaže njegov zadnji pomen, smisel življenja. Tako se je zgodilo Samarijanki, ki je k vodnjaku prišla zajemat vodo. Ni vedela, koga bo srečala. Ni poznala niti sebe. Tja je prišla iz navade, tako kot vsak dan. Bila je žejna, za gospodinjsko delo in nego v hiši je vsak dan domov odnesla vodo.

Ali je poznala svojo pravo žejo? Tako kot druge žene iz vasi je žejna hodila do vodnjaka in od vodnjaka domov. Se je kdaj dokončno odžejala? Zdi se, da ne. Svojo žejo je nosila tudi možem. Že pet jih je imela. Tudi svojih mož ni poznala. Vedno je bila opeharjena in razočarana. Zato še ni spoznala zvestega moža, ki ji ga je Bog namenil.

Ni pa poznala niti Boga. V pogovoru z Jezusom zvedemo, da ga je omejila na prepir med Judi in Samarijani, na jalovo debato o svetih mestih in pravih obredih. Posluševala se ga je za ločevanje in za boj proti drugim, drugačnim.

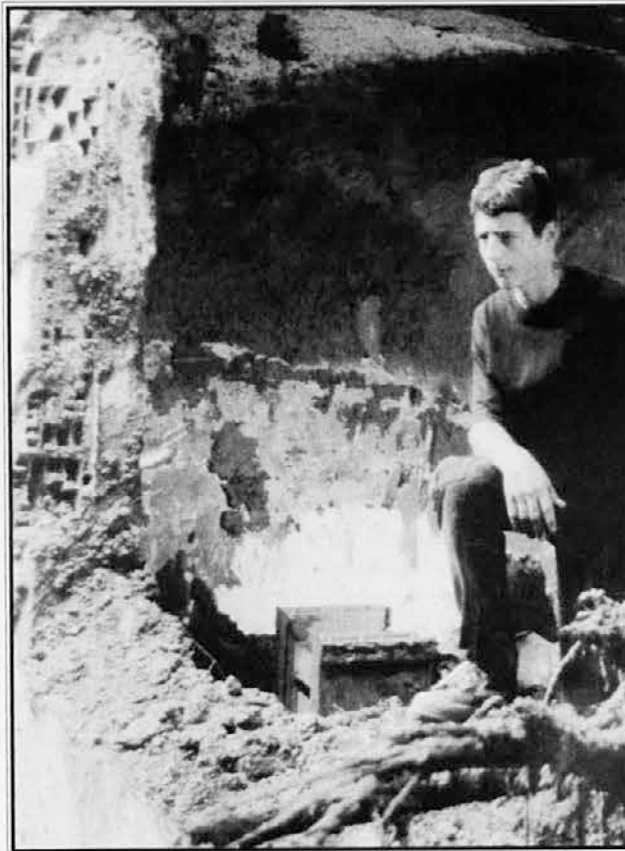
Tako je bilo z njo vse do tistega vročega poletnega dne, ko je neki tujec sedel na robu Jakobovega vodnjaka. Ob njegovih prvih besedah se upre in takoj začne izražati sovražna čustva: "Kako vendar ti, ki si Jud, prosiš mene, Samarijanko, naj ti dam piti?" Judje namreč niso nikoli marali imeti stika s Samarijani. Pogovor med Jezusom in Samarijanko se poglablja in žena se znajde v odkritju resnice o sebi, o smislu življenja, o skritih in najglobljih pričakovanjih odrešenja.

Vse do tega srečanja je v njenem srcu bil le pragozd želja, mešanica različnih hrepenenj, ki so jo begala in ji nakazovala stotisoč smeri. Stregla jim je in mislila, da se bo odžejala, v resnici pa je poglabljala žejo svoje duše.

Tak, prav tak, je vsak človek! Vse do trenutka poglobljenega in osebnega srečanja z Jezusom. Vsako človekovo hrepenenje, vsaka njegova želja je podzavestno usmerjena k Jezusu in more biti nekega dne izpolnjena in uslišana ob srečanju z njim. Jezus lahko zbere človekove razpršene želje in hrepenenja ter jih usmeri k sebi, jih prevzame nase: "Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil!" (Mt 11,28). Samarijanki Jezus pravi: "Če bi poznala božji dar in kdo je, ki ti pravi: 'Daj mi piti', bi ga ti prosila in dal bi ti žive vode."

Jezus in Sveti Duh, ki ga razliva v srca ljudi, sta kot živa voda, ki žubori v večno življenje. Jezus nam ne daje le vode, na razpolago nam nudi tudi studenec. Ta studenec ni nekje v naravi, ob robu naselja, ni v kakšnem vodnjaku na sredi trga, ni v Jeruzalemu, niti na gori Garizim (sveta gora za Samarijane), ni v Rimu ali kakšnem božjepotnem svetišču, ampak v nas samih. Je duh in resnica v globinah naše duše, v našem srcu. Evangelist Janez je to dojel in genialno izrazil.

Bog v človeku izvira brez prestanka kot živi izvir, ki nikoli ne usahne. Kjer je Jezus človekova največja žeja in obenem izvir žive vode, se uresniči naslednja napoved: "Moj Oče in jaz bova prišla k njemu in prebivala pri njem." (Jn 14,23). Ah, to človeško srce! Nisi le človeško! Če hočeš, lahko postaneš tudi božji hram. Kako veliko si lahko, kako lepo in veličastno!

Že nekaj desetletij beremo podatke o naglem naraščanju prebivalstva v deželah tretjega sveta. Afrika šteje danes skoraj 700 milijonov ljudi, Azija 3,5 milijarde. Samo Kitajska ima 1,2 milijarde ljudi, Indija pa je blizu milijarde. Vsi smo vedeli, da ti ljudje ne bodo ponižno stali na svojem mestu in cedili slinje po naših preobloženih mizah. Sprenevedali smo se, češ da se nas to ne tiče in si naivno mislili, da je vse nekje daleč. Vsak otrok bi uganil prej kot naši politiki, da to ne more biti tako. Združena Evropa je pokazala vso svojo politično revščino ob krizah na Balkanu, kaj šele bo, ko pride na vrsto Kitajska. Računati moramo, da ljudje iz tistih revnih dežel ne bodo dali miru. Prihajali bodo in to vedno bolj.

Mi se jih bomo vedno bolj jezno otepali. Nič se ne bomo sramovali zgodovinske odgovornosti, da smo šli kot kolonizatorji osvajat svet, prepričani, da tisti, ki je na višji stopnji razvoja, lahko podvrže tistega, ki je na nižji. Z viška svoje omike smo ropali njihova naravna bogastva in se nismo nič brigali za vzgojo k socialni zrelosti in za pouk o demokraciji in samostojnosti. Za seboj smo pustili duhovno puščavo. Že zaradi tega zgodovinskega dolga, če že ne zaradi krščanske ljubezni, bi bili danes dolžni deliti svoje dohodke s tistimi, ki smo jih pustili v največji revščini.

Danes imamo priložnost izvesti posebno vajo v solidarnosti s Kosovarji, ki bežijo iz požganih vasi ter se zatekajo v gozdove in potem mnogi tudi naprej čez meje v naš zahodni svet. Slišal sem, da bodo na naši meji s Slovenijo poostri nadzor, da bi preprečili beg teh revežev

proti zahodu. Te dni sem nekajkrat videl policijski helikopter, ki se je spretelaval vzdolž mejne črte med Gorico in Novo Gorico. Tudi ponoči je že letel, kakor da bi plašil lačne volkove. Ljudje mi pripovedujejo, da policijske izvidnice preiskujejo gmajno med Rupo, Dolom in Jamljami. Vprašujem se, ali bo ta naš berlinski zid? Prvi, ki so ga postavili komunisti, je po 50 letih padel, ker žeja po svobodi prej ali slej poruši vsak zid. Zdaj bomo postavljali novega mi, zahodnjaki, kapitalisti, ki se bahamo s svojo svobodo. Ko sem pred kakimi 25 leti obiskal Madžarsko in sem z avtom vozil vzdolž avstrijske meje, so me policijske patrulje kar naprej ustavljale ter pregledovale avto in dokumente. Njihovo početje se mi je zdelo smešno, a zdaj počnemo isto mi.

Nočem reči, da bi morali zdaj mi na svojih domovih skrivati pribežnike. Toda vse človekoljubne organizacije bi morale zdaj s pomočjo države in cerkve začeti intenzivne akcije osvoboditve državljanov in nabiranja sredstev za pomoč najrevnejšim. Nikoli ne bom solidaren s tistimi, ki prirejajo protestne sprevede, ker nočejo imeti v svoji bližini zbirališča za begunce. Napačno so prepričani, da je med tistimi ljudmi veliko kriminalcev. Ravno toliko jih je med nami in največji so tisti, ki za umazan zaslužek odhajajo v revne dežele in ljudem obljublajo, da jih bodo varno prepeljali čez mejo in jim na zahodu preskrbeli delo in dostojno življenje. Oropajo jih vseh prihrankov in jih potem zapustijo sredi gmajne ali pahnejo v morje.

Posebno tisti, ki hočemo biti kristjani, bi ne smeli pozabiti na priliko o usmiljenem Samarijanu že ob prvi slutnji,

da bomo nekaj tvegali ali da se bo naše udobje za las znižalo. Zato ne bom nikoli solidaren niti s tistimi, ki se tako pri nas kot v Sloveniji družijo v protestne shode proti nastanku terapevtskih središč za zdravljenje narkomanov. Iz takega zakrknjenega egoizma se človek potem zgane le takrat, ko tudi njega zadene nesreča. Lep zgled vsem tem naj bo majhna hribovska vasica Čadrg, postavljena na visoki polici nad Tolminko, kjer so se prebivalci enoglasno izrekli, naj se v zapuščenem šolsko stavbo vseli Skupnost Srečanje. Te skupnosti ustanavlja širom po svetu italijanski duhovnik Pierino Gelmini za reševanje zasvojenih z mamili. To je lepa lekcija omike, ki so jo dali "nazadnjaški gorjani" nam meščanskim modrijanom in naprednim tehnokratom, ki buljimo v računalniške ekrane in preračunavamo, kaj se gospodarsko splača in kaj ne. Zaradi takih računov tudi naša država vedno bolj zanemarija socialno oskrbo tistih, ki so najšibkejši: begunce, bolnikov, starih in onemoglih. Država je nastala zaradi ljudi in ne narobe, zato ne morem biti solidaren s tako državo, ki zanemarija človeka in dosega po tej poti visoke gospodarske standarde.

IZ MISIJONOV

REVŠČINA IN KOBILICE

G. Stanko Zorko iz Rojana nam je poslal v objavo del pisma misijonarja Ivana Štante iz Madagaskarja.

Madagaskar bi lahko hranil sto milijonov ljudi, v resnici pa je večina ljudi rabežev. Ni industrije, kmetijstvo v začetku. Mnogi v naših krajih niso preveč za delo, nimajo iniciative. Požigajo naravo, uničujejo gozdove, ropajo govedo, ne marajo pošiljati otrok v šole, skupno dobro jih ne briga. Posledica je revščina. Povrh vsega smo imeli lani invazijo kobilic. Oblaki do pet kilometrov dolgi in dva široki, milijarde kobilic, ki so se pomikale iz enega kraja v drugega in povsod so v eni uri ali kaj več opustošile riževo polja. Ljudje so večkrat presajali riž, a so se spet vrnile kobilice in uničile vsako bilko. Zaradi tega lani ni bilo pridelka in se mora sedaj večina prebivalstva preživljati z maniokom.

Hvala Bogu, letos imamo obilo dežja: sadja je dosti. Če se ne vrnejo kobilice, upamo, da bo res dobra letina.

Naši ljudje (Bara) si lahko privoščijo brezdelje in ne umirajo od lakote, ker je zemlja radodarna.

Iskren pozdrav!

IN MEMORIAM

DUHOVNIK ALOJZ ŠKVARČ

V petek, 21. februarja, je v bolnišnici v Šempetru umrl upokojeni župnik v Temnici na Krasu Alojz Škvarč. Rodil se je v Šturjah na Vipavskem in bi ta mesec dopolnil 78 let. Študiral je v goriškem malem semenišču in goriškem

bogoslovju ter bil posvečen v mašnika avgusta 1947 v Gorici. Kar 24 let je bil župnik v Temnici in soupravljal Vojščno in Kostonjevo na Krasu. "Poleg oznanjevalne in posvečevalne službe se je veliko ukvarjal z obnovami in popravili cerkva in cerkvenih stavb po župnijah, kjer je opravljal duhovniško poslanstvo", je napisala Družina ob njegovi smrti.

V Temnici je 20. februarja somaševanje vodil škof msgr. Metod Pirih, ki se je rajnemu sobratu prisrčno zahvalil za vse dobro, ki ga je v 52 letih duhovništva storil za verne in za ljudi v različnih krajih. Pokopali so ga v Ajdovščini, kjer je pogrebni obred vodil prodekan Ivan Maslo, pri grobu pa se je od rajnega poslovil predstavnik šturske župnije.

Spet vidimo, kako se vedno bolj redčijo vrste tistih Primorcev, ki so kot mladi fantje značajsko in duhovno dozorevali pod krovom še danes mogočne stavbe v ul. Alviano v Gorici. Naj rajni Alojz mirno v Bogu počiva v domači zemlji.

(Po Družini 28.2.99)

OBISK NADŠKOFA DR. FRANCA RODETA V RIMU

Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode bo v četrtek, 4. marca, odpotoval v Rim, kjer bo na mednarodnem simpoziju Evropa pred izzivi tretjega tisočletja, ki ga organizirajo veleposlaništvo republike Francije pri Svetem sedežu, Francoski kulturni center in Papeški svet za kulturo, imel predavanje z naslovom Izzivi velike Evrope.

V času bivanja v Rimu bo Janez Pavel II. sprejel nadškofa Rodeta v zasebno avdienco. Srečal pa se bo tudi z državnim vatikanskim tajnikom kardinalom Sordanom in se z njim pogovarjal o položaju katoliške Cerkve v Sloveniji. Na kongregaciji za svetnike se bo pozanimal o procesih za beatifikacijo slovenskih svetniških kandidatov.

JANEZ PAVEL II. UDELEŽENCEM OBČNEGA ZBORA AKADEMIJE ZA ŽIVLJENJE

PROTI UZAKONITVI EVTANAZIJE IN NADZIRANEGA SAMOMORA

Papež Janez Pavel II. je 27. februarja sprejel v avdienci udeležence občnega zbora Papeške Akademije za življenje. Za njeno ustanovitev je dal pobudo pred petimi leti umrli prof. Jerome Lejeune. Občni zbor je letos potekal pod geslom *Dostojnost umirajočega*. "Upirati se je treba - je dejal sv. oče - novemu izzivu, ki ga predstavlja zakonitev evtanazije in nadziranega samomora. V razviti družbi smo vedno bolj priče pojavom, ko je umirajoči pripuščen sam sebi. Za takšne pojave se je treba zahvaliti pogostim kampanjam za sprejemanje zakonov v prid evtanaziji in nadziranemu samomoru. Te kampanje so že dosegle uspeh, kot zgovorno dokazujejo razsodbe Vrhovnih sodišč ali izidi glasovanj v raznih parlamentih. Gre za širjenje kulture smrti, ki prihaja do izraza tudi v nekaterih drugih pojavih. Vse to ima svoj izvor v pomanjkljivem vrednotenju človekovega dostojanstva. V ta sklop sodijo npr. smrti zaradi lakote, nasi-

lje in vojne; v to kategorijo lahko vključimo tudi pomanjkljivo nadziranje prometa in neupoštevane varnostnih predpisov na delovnih mestih."

"Glede na novo izražanje kulture smrti je Cerkev - je nadaljeval papež - dolžna shraniti svojo kulturo ljubezni do človeka. Njena naloga je, da osvetluje človekov obraz, zlasti obraz umirajočega, z vsem svojim naukom, umom in vero. Cerkev je dolžna zbirati okrog sebe vse sile skupnosti in vse ljudi dobre volje, da se okrog umirajočega splete venec, ki ga sestavljajo živa toplina, ljubezen in solidarnost. Ko Cerkev brani svetost življenja tudi umirajočega, se ne pokorava nobeni obliki absolutizacije fizičnega življenja (kar pomeni, da ne pripisuje absolutne veljavnosti fizičnemu življenju, op. ur.), ampak uči, naj se spoštuje resnično človeško dostojanstvo, ki je božje stvarstvo; hkrati pomaga vedro sprejemati smrt, ko človeka zapuščajo telesne moči."

"Čas, v katerem živimo, zahteva, da se mobilizirajo

vse sile krščanskega usmiljenja in človeške vzajemnosti. Moramo napeti vse sile zoper novi izziv, ki ga predstavlja zakonitev evtanazije in nadziranega samomora. V ta namen ni dovolj, da to težnjo po smrti odločno in javno odklanjamo v parlamentih ter prepredujemo njeno širjenje v javnem mnenju, ampak moramo angažirati tudi družbo in same cerkvene strukture, da bodo umirajoči imeli dostojno strežbo."

"To je nauk, ki nam ga dajejo mnogi svetniki in svetnice skozi cela stoletja in v novejšem času zlasti mati Terezija iz Kalkute s svojimi modrimi pobudami."

Na 5. občnem zboru, ki ga je priredila Papeška akademija za življenje, so nastopili s svojimi referati duhovniki, redovniki, zdravniki, vseučiliški profesorji in odvetniki z vsega sveta. Soglasno so obsodili evtanazijo, nadzirani samomor ter vsakršno obliko zapuščanja ljudi, ki se za vedno poslavljajo od tega sveta.

SVETNIK TEDNA

2. MAREC

SILVESTER ČUK

NEŽA PRAŠKA, REDOVNICA

Lepe kraljične so bile v srednjem veku "kapital", s katerim so vladarji utrjevali svojo moč in veljavo. Svoje hčerke so namreč že v nežnih otroških letih zaročili s kakšnim princem - bodočim vladarjem katere od sosednjih dežel, in si tako pridobili zaveznike. Tako vloga naj bi imela tudi današnja svetnica, Neža Praška ali Češka. Njen oče, češki kralj Otokar I., jo je komaj triletno obljubil za nevesto enajstletnemu Boleslavu, sinu šlezjskega vojvoda, ki je vladal na Poljskem. S praškega dvora, ki je bil na slabem glasu zaradi nenavnosti, je prišla na dvor svojega izbranega ženina, kjer jo je vzgajala njegova svetniška mati Jadviga. Ta jo je zaupala cistercijankam v trebniškem samostanu, ki ga je bila sama ustanovila. Ko spoznavamo njeno življenje, odkrivamo, kako se je v načrte njenega očeta vmešal Bog, ki je uresničil svoje načrte z njo.

Kraljična Neža se je rodila 20. januarja 1205. Njen oče je bil, kot rečeno, češki kralj Otokar I., njena mati Konstancija pa je bila sestra ogrskega kralja Andreja II., očeta svete Elizabete Turinške - torej je bila Neža njena prava sestrična. Njen oče si je z vsemi močmi prizadeval doseči večjo neodvisnost Češke od tedanje nemške države, zato je triletno Nežo zaročil z bodočim poljskim vladarjem. Neža je kot njegova zaročenka tri leta preživela v trebniškem samostanu. Ta leta so bila odločilnega pomena za njeno nadaljnje življenje. Njen golobrati zaročenec se je ponesrečil na lovu in šestletna nevesta je bila spet prosta. Vrnila se je v Prago. Častihlepni oče jo je obljubil za nevesto Henriku, sinu nemškega cesarja Henrika II., potem se je za njeno roko potegoval ovdovel cesar sam, pa tudi angleški kralj Henrik III. bi jo rad dobil za ženo, čeprav se je medtem že doročila hči upirala vsaki močitvi in je prosila očeta, da ji dovoli iti v samostan. Njeni želji je ustregel njen brat Venceslav, ki je zavladal po očetovi smrti.

Petindvajsetletna kraljična je kraljevska oblačila zamenjala z redovno obleko sester sv. Klare v samostanu, ki ga je s pomočjo svojega brata ustanovila v Pragi. Sveta Klara je iz Assisija poslala pet svojih redovnic iz asiškega samostana, tem petim se je kot prva klarisa iz severnih dežel pridružila češka kraljična Neža. Ohranjena pisma pričajo o pristrčni ljubezni, ki je vezala sv. Klaro z Nežo Praško. Po zgledu svete Jadvice Poljske, svoje nesojene tašče, je Neža Praška hotela lajšati bedo in vsaj malo omiliti hude socialne krivice, ki so vladale v tedanji družbi. Okrog samostana klaris in frančiškanskega samostana pri svetem Jakobu je zrastle venec bolnišnic in sirotišnic, zavetišča za gobavce in brezdomce. V bližini so se naselili tudi premožni meščani, ki jih je pritegnila dobrodelnost redovnih bratov in sester, da so tudi sami stregli revnim in bolnim.

Srce in duša tega otoka dejavne ljubezni do bližnjega je bila Neža, ki je leta 1234 na ukaz papeža Gregorija IX. postala predstojnica samostana. Samostan je dobil tako privlačno moč, da se je odločilo za življenje v njem precej hčera iz najvišjih čeških plemiških družin. Kmalu so morali ustanoviti še nove samostane. Neža tudi v samostanu ni pretrgala vezi s svojimi najbližjimi sorodniki. S svojim vplivom je pametno in odločno posegala v življenje družine, iz katere je izšla. Žal ni mogla prepričati nečaka Otokarja II., naj se ne zapleta v vojno z Rudolfom Habsburškim. Ta je ni poslušal in je leta 1278 v bitki na Moravškem polju izgubil krono in življenje.

Ona sama se je prej odpovedala naslovu predstojnice in se je umaknila v samostansko tiho. Svojo nalogo je opravila in 2. marca 1282 odšla k Bogu. Takoj po smrti so jo ljudje začeli častiti kot svetnico.

POSTNI GOVORI PO RADIU TRST A

Po Radiu Trst A oddajajo postne govore, posvečene liku škofa Friderika Barage, vsak ponedeljek in petek ob 18.45. Glavnino letošnjih postnih govorov je sestavila Mira Dobravec, avtorica knjige *Krplje ljubezni*.

V petek, 5. marca: Zaobljuba treznosti kot zgled v boju proti omami. V tem razmišljanju avtorica seznanja poslušalce o Baragovi zaobljubi vzdržnosti od alkohola, da bi z zgledom odvrnil Indijance od "ognjene vode", s katero so jih nepošteni belci zaslužnjevali.

V ponedeljek, 8. marca: Baraga, velik Marijin častilec. Baraga je bil od otroških let častilec Matere Božje. Njej je tudi zaupal v varstvo svoje misijonsko delo med Indijanci.

V ponedeljek, 8. marca: Etnolog in antropolog, pa vendar uničevalec vražarskih predmetov.

DRUŽINSKI POSTNI DAN / DELITI KRUH IN ROŽE:
DELITI Z ZAPOSTAVLJENIMI V "TRETJEM SVETU"

DELITI KRUH IN ROŽE

SLAVICA KELICH

Iz koroškega verskega tednika *Nedelja* z dne 21. februarja ponatiskujemo postno razmišljanje članice Katoliškega ženskega gibanja. Koroške žene so 26. februarja priredile Družinski postni dan, na katerem so zbirale prispevke. Z zbranim denarjem vsako leto podpirajo približno 150 projektov v pomoč potrebnim ljudem. Zgledna in hvalevredna pobuda!

Več takih izdelkov obkroži zemljo, preden so primerni za uporabnika. Ali bi ne bilo bolj poceni, bolj enostavno, če bi ves izdelek izdelali v eni državi? Kdo zasluži pri tem načinu? Koliko kilometrov prevoza, koliko onesnaženega zraka, koliko hrupa, koliko prenapoljenih cest itd.? Kdo plača prevoz? V kakšnih okoliščinah je bilo blago izdelano?

Lahko bi spraševali še in še. Predvsem ženske so tiste, ki v tako imenovanih prostih trgovskih conah v Južni in Srednji Ameriki in Aziji delajo v nemogočih razmerah. Delovni čas ni določen, delati morajo, dokler ni toliko narejenega, da so termini proizvodnje, za katero dobijo podjetja več plače, doseženi. Na delovnem mestu ni zračanja, ni prave svetlobe, velikokrat so prostori celo zaklenjeni. Delavke morajo biti mlade, zdrave; če katera zbolí ali postane noseča, dobi takoj odpoved. Celó za dnevne človeške potrebe morajo imeti dovoljenje, ki ga dobijo samo enkrat na dan. Naštevati bi lahko še in še, kaj se dogaja v posameznih podjetjih, ki želijo imeti vedno več dobička.

Vprašati se moramo, ali je dovolj, če se z vsem tem seznanimo. Želimo ukrepati? Kaj lahko storimo?

Odpev neke pesmi se glasi takole: "...dajte nam kruha, dajte pa nam zraven tudi rože..." Ta poziv je prišel od delavk, ki so trpele v nepravilnih delovnih in življenjskih razmerah.

Ali se to ne dogaja tudi (ali spet) še danes? Za življenje potrebujemo hrano, ne samo za telo, temveč tudi za dušo. KRUH... je delo naših rok, je naša varnost itd. ROŽE... pomenijo življenjsko srečo, rekreacijo, kulturo itd.

Imeti dovolj kruha in rož pomeni tudi življenje imeti v polnosti. Vsaka ženska, vsak moški in vsak otrok imajo pravico do življenja v izobilju.

Mnogo ljudi te naše zemlje ne dobi niti kruha, kaj šele rože. Dela je dovolj po vsem svetu, samo da za to delo niso dovolj plačani ali sploh niso plačani. Področje nezanesljivega, nezavarovanega dela narasča.

Vprašujemo se, zakaj?

Vedno več je koncernov, vedno več večjih podjetij, ki želijo svoj dobiček zvišati na račun delavk oz. delavcev, ki se morajo svojim pravicam odpovedati, biti morajo prožni (fleksibilni), samo da obdržijo delovno mesto. Kaj pa vse to lahko povzroči v družinah, ko partnerja nimata več skupnega prostega časa, ko ostanejo družinski člani brez

socialne varnosti itd.? Vse to se že dogaja tudi tu pri nas, še veliko slabša pa je situacija v tretjem svetu.

Družinski postni dan kliče ljudi k deljenju z drugimi, obenem pa želi Katoliško žensko gibanje opozarjati na razmišljanje in pozornost na razmere v našem bližnjem okolju.

OBLEKA: OD RASTLINE DO NAŠE OMARE

Za težišče v letu 1999 smo si, kot že leta 1998, izbrali temo "Delo". Letos se želimo poglobiti - posvetiti temam: Kako dolgo pot ima kos oblačila od bombažne rastline do naše omare? Kje in kako, v kakšnih okoliščinah je bilo to, kar potrebujemo za življenje, izdelano?

Največ stvari, ki jih vsak dan potrebujemo, ima za sabo dolgo pot, preden pridejo do nas.

POSPEŠEN POSTOPEK ZA BEATIFIKACIJO MATERE TEREZIJE

Papež Janez Pavel II. je privolil v začetek postopka za beatifikacijo Matere Terezije iz Kalkute. Tako utegne Mati Terezija, ki je umrla septembra leta 1997, postati blažena že pred časom, ne da bi poteklo pet let od njene smrti, kot predvidevajo določila o beatifikaciji. Papež se je torej odločil za izredno pospešitev postopka. Ta sklep ima tudi svoje precedense: v polpretekli zgodovini Cerkve sta se v nekaterih primerih tako odločila papeža Janez XXIII. in Pavel VI.

Sedaj mora nadškof iz Kalkute, Henry Sebastian D'Souza, imenovati cerkveno sodišče, ki se bo ukvarjalo s postopkom beatifikacije. Člani sodišča bodo preverili spise Matere Terezije, poslušali bodo številne pričje tako v Indiji kot drugod po svetu, podatke bodo zbrali v vseh krajih, kjer je Mati Terezija delovala, preverili pa bodo tudi, ali se je na priprošnje Matere Terezije tudi zgodil kak čudež.

Kot že rečeno, utegne biti Mati Terezija razglašena za blaženo že prihodnje leto, kar bi imelo velik simboličen pomen, saj bi to lahko bila priložnost za okrepitev solidarnostnega čuta in prizadevanj zahodnega sveta, da pomaga v skrajno revščino ujetim državam tretjega sveta.

PRVI FILMSKI VEČER IZ NIZA GORIŠKIH SREČANJ
"BITKA ZA MESTO"

"KDO JE TO VOJNA?"

DORICA MAKUC

in je tudi vse do poloma pri Kobaridu deloval kot edini snemalec na tej strani Soške fronte. Konjeniki v naskoku zavzamejo mesto, potem pa se previdno sprehodijo po mestu, v strahu pred ostrostrelci. Mesto je zapuščeno, navidezno mirno, kot so zapisali očividci. Meščani so si, kolikor jih je sploh še bilo, poiskali zaklonišče v kletah, ovacije "zmagovalcem" bodo prišle kasneje. Enkrat enim, drugič drugim. In tako so filmski posnetki resničnosti o prvi svetovni vojni, kot beremo na vabilu Kinoateljstva in njegovih izjemnih sodelavcev, "oznčili mesto in ga ovili v stereotip, ki se ga Gorica ne more več znebiti, stereotip o nikoli dovolj osvobojeni zemlji, o nikogaršnji zemlji na periferiji državne oziroma državnih zavesti".

Drugi del četrtkovnega večera nam je ponudil ogled dokumentarca iz povojnih dni; v prvem *Goriška vojna bojišča*, ki ga hrani fond Simonelli pri Kinoateljstvu, se ob neštetihi gomilah padlih, ki jih hrani slovenska zemlja vse od Krna do Krasa, sprašujemo, čemu so služila prekopavanja grobov nesrečnežev iz gorske tišine smrekovih gozdov in iz lepote brajv v mastodonske mrtvašnice Oslavja in Redipulje? Da bi se Velika vojna podaljšala na vso prvo polovico 20. stoletja? Da bi se obe vojni zilili v eno

Četrtekov filmski večer s posnetki iz prve svetovne vojne in po njej, iz bogatega programa niza filmskih in kulturnih srečanj, ki jih prireja Kinoateljstvo pod pokroviteljstvom pokrajinskega odborništvaja za kulturo in sodi v okvir prireditve ob 80-letnici konca prve svetovne vojne, je zbudil tolikšno zanimanje goriške publike, da je bila dvorana Kulturnega doma premajhna za vse, ki so se želeli tudi ob izbrani glasbi v živo ansambla Modus Vivendi soočiti s časom, ki se je najbolj zarisal v naš zgodovinski spomin.

Z bitko za mesto, za Gorico, zaradi nje in Trsta in še česa se je v človeški

klavnici prve svetovne vojne odprla druga, soška fronta. Zanj so padali stotisoči tistih, ki so stali na levem ali pa na desnem bregu Soče, vse od njegove izvira do izliva v gradeško laguno. Pred kratkim restavrirani in do sedaj še neobjavljeni filmski dokumenti, ki jih je posnela italijanska vojska, nas vodijo v strelske jarke, kjer nas filmski pogled na največkrat smrti zapisane fante, brez zvočnega zapisa grmenja kanonov in granat, za trenutek pomirja, da se ne bi takoj za tem na vedno bolj prisotnih snemalčevih upodobitvah ruševin celotne posoške in goriške dežele zavedeli, da je tudi tukaj Evropa zgrmela v prepad.

Avstrijski dokumentarac *Porušena Gorica* iz zakladnice ljubljanskega arhiva nam je omogočil vpogled v goriške opustele ulice in porušene domove v letu 1916. Semkaj je prišla na pomlad istega leta tudi dunajska pisateljica in prva vojna reporterka Alice Schalek. Napisala je: "V tej nepozabni minuti stojim tu prvič ob Soči. Tukaj med umrlimi hišami sem zagledala vojno. Je kdo, ki ve, zakaj rušimo hiše in preganjamo ljudi? Kdo počne to, česar nočemo? Vojna! Kdo je to vojna?" Tako Dunajčanka, ki je morala pred Hitlerjem uteči v ZDA, njena izjemna pripoved *Am Isonzfront 1916* še čaka slovenskega prevoda.

Vojni obzornik št. 8 je predstavil zavzete Gorice, kot ga je posnel Luca Comerio (na sliki zgoraj), pionir italijanskega dokumentarnega filma,

samo zgodovinsko epizodo. To je čas nacionalizmov in novih osvajanj, v katerem so v Italiji nastajali dokumentarci v okviru predvsem Inštituta Luce, kot je tudi drugi, *Stráža domovine*, nekakšen pokrajinski film, ki ga je leta 1927 v propagandne namene posnel njegov snemalec Alfredo Lenzi. Že kmalu, potem ko je kamera zapustila še vedno porušeni goriški grad in se dvignila visoko nad Posočje vse do Julijskih Alp, postanejo razumljive besede filmske špice, na kateri smo brali o vršaci "čuvarjih domovine". Sledimo posnetkom spretnih filmske kamere po naši deželi, njenim zapisom krajev, spomenikov, tudi ljudskih običajev. Čeprav gre za propagandni film, vendar je bila nedvomno potrebna njegova rekonstrukcija - film so pogrešali vse do leta 1996 -, pri tej je imel delno vlogo tudi Kinoateljstvo. Obnoviti zgodovinske filmske zapise, ki so dokazi preteklosti in pri katerih smo poklicani, da jih časovno ovrednotimo, je naloga vseh, ki jim je zgodovinski spomin nujna.

Da je vojna tisto zlo, v katerem se človek težko prepozna, saj mu ruši ves ne le zunanji, marveč tudi njegov notranji svet, nam te dni govori protivojna drama film izjemnega režiserja Terrence Malicka, *Tenka rdeča črta* v kinematografu Vittoria, za katerega je v Berlinu prejel tudi Zlatega medveda za najboljši film na 49. berlinskem festivalu.

TOPLIKARJEVO ODKRIVANJE PRETEKLOSTI

I CASTELLIERI DEL CARSO

Posredovanje učinkovitih metod pri privajanju znanja je za vsakega učitelja zahteven izziv. Prav tako važna je metodološka zasnova učbenikov.

Zaradi svojega metodološkega prijema predstavlja odlični primer učbenika pri sistematičnem in hkrati privlačnem odkrivanju krajevne preteklosti italijanska publikacija *Gradišča na Krasu, Naše globoke korenine - v izvorniku I castellieri del Carso, Le lontane radici delle nostre origini*. Njen avtor je Goričan Giovanni Toplikar, za slovenske prijatelje in znance Janko, po poklicu učitelj, ki že več let poučuje na trziški osnovni šoli Largo Isonzo. Ob samem poklicu posveča svoja zanimanja metodološkimi vprašanjem pouka zgodovine in je avtor različnih strokovnih prispevkov. Njegova knjižna novost je doživela predstavitev v Trzinu meseca novembra 1998, izdala pa jo je Kulturno združenje za trziško območje, ki povezuje devet občin, med temi tudi doberdobsko.

Toplikarjevo delo je namenjeno šoli, vendar noče biti običajen zgodovinski učbenik, s sintetično obravnavo preteklih dogajanj in razmer. V skladu s sodobnimi učnimi smernicami je oblikovan kot delovni zvezek, sicer zajeten, saj obsega kar 130 strani. Ta obsežnost pa ne deluje obremenjujoče na pouk, v kolikor omogoča različno koriščenje zbrane gradiva ter vaj in upošteva možnost diferenciacije učnega postopka glede na sposobnosti učencev. Delo vseskozi zasleduje smoter pouka zgodovine, ki naj posreduje učencu zgodovinski spomin in utrdi v njem zavest kulturne pripadnosti, in to ne z memoriranjem golih podatkov, temveč z vodenim razbiranjem virov in raziskovanjem. Avtorjev namen je iz poglavja v poglavje ohraniti živo zanimanje za obravnavano snov in spodbujati v učencu dejavnost pri analizah in sintezah, pri deduktivnem izvajanju in postavljanju hipotez, skratka ves spoznavni postopek ohranja metodološko strokovnost. Učencu je tako prepuščena odgovorna vloga učinkovitega raziskovalca.

Učbenik je bogato opremljen s fotografskimi posnetki in ilustracijami materialnih virov in prinaša tudi pisne vire ali odlomke iz strokovnih raziskav, sicer primerno prilagojene potrebam mladih uporabnikov. Učence navaja na kritični pristop in razvija v njih sposobnost primerjanja, še posebno ko daje na razpolago različne razlage istega pojava. Prav tako pomembno za utrjevanje spoznanja medkulturnih vplivov je uokvirjenost krajevne danosti v širši evropski prostor.

Toplikar se zaveda pomena sporočanja, zato je v vseh poglavjih prostor, namenjen razlagi zahtevnejših izrazov, predvsem pa strokovnih. Raba tega delovnega zvezka sicer ne krepi zgolj umskih sposobnosti učencev; ker ima že v osnovi to prednost, da omogoča prenos dela s celotne razredne skupnosti na skupine učencev glede na njihove zmogljivosti, utrjuje samopodobo posameznikov in socializacijske silnice znotraj razredne enote.

Publikacija se začne s povabilom k odkrivanju nekaterih bolj ohranjenih gradišč na Krasu, zato nudi tudi potrebne podatke o nahajališču le-teh in o dostopu do njih. Njihova lega je podrobno označena na petih topografskih zemljevidih, navedena je tudi potrebna oprema s pripomočki za strokoven ogled.

Jedro knjige je razdeljeno na šest poglavij, ki govorijo o izvoru gradišč, gradiščarjih in njihovih življenjskih navadah, umetnosti in kulturi ter verovanju. Ta osrednji del se zaključuje s primerjavo življenja v kraškem prostoru in dogajanja v Sredozemlju v neolitik in dobi kovin.

Knjiga je popis avtorjevega vodenja učencev četrtnih razredov (v šol. letu 1992/93) skozi neznanke prazgodovinske preteklosti pri nas, zato nam za sklep ponuja še eno avtorjevo izkušnjo. Zadnjih sedemnajst strani je namreč posvečenih arheološki delavnici. Učencu so za izhodišče za tisti čas značilne izkopanine, tako da lahko s pomočjo navodil glede izbire materialov in postopka izdelave uresniči svoj arheološki izdelek, ki tem pa preizkusi tudi svoje ročne spretnosti.

Nedvomno prispeva k bogastvu izvirov te knjige tudi grafično oblikovanje in predvsem ilustracije Rosane Nardon, ki je ta mrtvi svet izkopanine znala oživiti tako, da je vanj vnesla človeško figuro in z njo življenjski utrip obravnavane dobe.

Toplikarjeva *Gradišča* so dragoceno sredstvo za obogatitev pouka zgodovine, postala bi velika pridobitev tudi za slovenske učence, ko bi delo izšlo tudi v slovenskem prevodu.

Toplikarjeva delavnost in strokovnost pa se v minulemu letu nista strnili le v tej publikaciji, objavljen je bil tudi soroden delovni zvezek z naslovom *Julia Concordia, Korenine naše zgodovine*. Govori o rimski prisotnosti na naših tleh (območje na meji z deželo Benečijo) in je nastal med Toplikarjevim vodenjem učiteljskih izpopolnjevalnih tečajev. Zasnovan je kot omejeno delo o gradiščih, za vodilo mu je prehajanje od bližjega k oddaljenemu, iz ožjega v širši prostor. Učiteljem ponuja vzorec za obravnavo Rimljanov pri nas, vendar z izhodiščem iz nam bližjega Ogleja.

B.LU.

Na slikah platnici učbenikov in pa skupina otrok pri obzidju gradišča v Repniču.

POMLADNA STEVILKA PASTIRČKA

Otroci, ali ste že opazili, kako se počasi prebujajo pomladne cvetice? Če jih niste še videli v naravi, jih boste pa gotovo v Pastirčku, saj tudi v njem že vlada veselo pomladno vzdušje. Vaš prijateljček ni pozabil niti na dva lepa praznika, ki jih vi, otroci, imate še posebno radi: dan očkov (19. marca) in materinski dan (25. marca); zato vam v svoji prilogi z Ankinjo pomočjo poklanja rdečo pikčasto pikapolonico in veliko srce, ki ju boste sami izdelali in darovali vašim staršem. O mami govori tudi pesmica Berte Golob in sestavek Zlate Volarič, o očku pa pesem Ivanke Zavadlav.

Kako pogumno je zajček ugnal lisico in kako se v vinogradu skrivata vino in grad vam pripoveduje Sara, konec zgodbe o Pikiju in malem črnem mucu pa Marija Perat. O varčnem Mihcu in sladkosnednem Mariju, ki si je s sladkarjami pokvaril zobe, in o čudnem ptiču, ki se zdi kos papirja, pa je napisal Vojan T. Arhar.

Če ste dobri pevci, se boste z narečno pesmico podali na Štajersko. Rubrika *Gremo v gledališče* razlaga, kakšno vlogo imajo na odru reflektorji, vrvi, kulise, vrvišče in osvetljevalci; po malem boste z njo spoznali vse skrivnosti gledališke umetnosti.

Naslov časnikarja meseca marca bo Pastirček ponesel Albertu Vončini v OŠ Lojze Abram v Pevmo. Dobremu piscu čestitam za dolgo zgodbo o hrabrem gusarju Albertinu. Vesela pa bo tudi Nadja Cibic, učenka OŠ A. Sirk v Sv. Križu. Med sedemdesetimi prispevki je Janez Povše izbral prav njegova za nadaljevanje dogodivščin Detektiva Muca.

Iz Doberdoba so se oglasili četrtšolci in predstavili knjižico *Sonce ljubilo*, ki je izšla pred kratkim, da bo ostala kot otipljiv spomin na 20. jubilejno srečanje Prežihovcev v Doberdobi v lanskem maju. Šolarji OŠ A. Sirk iz Sv. Križa pa upravičeno ponosno razkazujejo svoje glasilo *Naš super časopis*.

V Pastirčku boste našli lep opis o nekdanjem delu v vinogradu in spoznali nekatere narečne izraze. Preberite ga, ker je res zanimiv! Tudi v tokratni številki se boste zabavali s Packovimi spakami, Pastirčkovimi ugankami, seštevankami...; kar šest strani pa je namenjenih vaši bogati pošti.

IK

NA GRADU DOBROVO BOGAT IZBOR MUŠIČEVIH GRAFIK

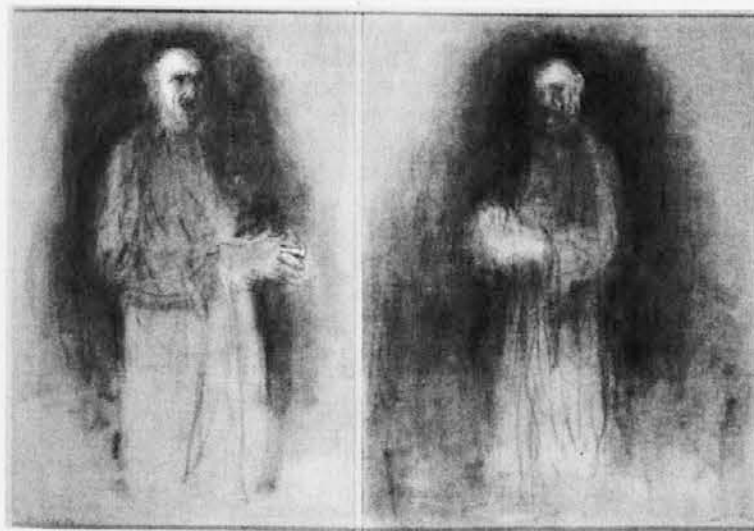
ZORAN MUŠIČ DOPOLNIL DEVETDESET LET

MARKO VUK

Prejšnji mesec, 12. februarja, je dopolnil devetdeset let starosti svetovno znani slikar in grafik slovenskega rodu Zoran Mušič. Umetnik že ves povojni čas živi v tujini, izmenično v Parizu in Benetkah, a se zaveda slovenskih korenin, saj je bil rojen nedalet od Gorice, v Bukovici. Skupaj s starši je na začetku stoletja delil usodo begunca, saj se je družina zaradi soške fronte morala umakniti na Štajersko, v Maribor. Po končanem učiteljsku v tem mestu se je podal v Zagreb na akademijo za likovno umetnost, ki je za razliko od dunajske ali monakovske akademije vnesla v naš prostor pridobitve francoske, oblikovno sproščenejši in slikovitejši slikarske šole.

Na izoblikovanje Mušičevega osebnega sloga je poleg domačega Sredozemlja vplivalo tudi študijsko bivanje v Madridu, kjer se je spoznal z Goyevimi stvaritvami, že pred vojno je prebival v Dalmaciji, prav tako je na njegov likovni izraz vplivala ujetniška izkušnja v taborišču Dachau. Končno se je po drugi svetovni vojni ustalil v Benetkah in Parizu, kjer si je uredil domovanji, hkrati pa je na domače okolje, iz katerega je izšel, gledal iz zunanje, bolj svetovljanske perspektive. Idealno je povezal dve obali Jadrana, vzhodno in zahodno, saj v njegovih slikah, grafikah in risbah odseva vsa raznolikost tega sveta, povezujočega istrski in dalmatinski kamen, kraške konje, slikovito svetlobo beneških lagun in kanalov, mogočnost alpskih vrhov ter mikavnost umbrijske gričevnate pokrajine.

Če ga povežemo v celoto, seveda Mušičev opus ni slogovno enoten,

saj je podvržen formalnim in vsebinskim spremembam. Umetnik je izšel iz tradicije barvnega realizma, ki so ga gojili na zagrebški akademiji, a je že kmalu ustvaril lasten likovni svet, intimno osrediščen, z zgolj likovno izpovednostjo brez literarnih primesti in z zadržano barvitostjo. V slikah in grafikah pa kot nekakšno rdečo nit opazimo značilen topel, sredozemsko ubran kolorit, predmeti resničnosti so se pri Mušiču preoblikovali v nekakšne znake, simbole. Na določen način bi ga lahko primerjali s Spacalom, a je v primerjavi z njim likovno sproščenejši in barvno manj intenziven.

Iz duhovno poglobljenega občutja, zraslega iz bolečine taboriščne izkušnje, je nastal nepozabni ciklus *Nismo poslednji*, značilen po enkratni ekspresivnosti, ki je morda vplivala tudi na mlajše ustvarjalce, prisegajoče na izraznost in čustvenost člove-

ške figure, takšne namreč srečujemo tudi v tem trenutku na slovenskem likovnem prizorišču. Mušič je seveda večkrat tudi abstraktnega izraza, ki se mu je posvetil pred desetletji, a tudi v takih stvaritvah slutimo v ozadju sredozemski pejzaž.

Slikar in grafik Zoran Mušič (na sliki avtoportreta iz let 1990 in 1989) se je pred leti trajno oddolžil tudi domačim krajem, saj je za obnovljeni grad Dobrovo daroval obsežen retrospektivni izbor grafik, kjer so na ogled v stalni zbirki. Na Primorskem pa je med drugo svetovno vojno uresničil tudi nekatere cerkvene poslikave (Križev pot v Gradnem, skupaj s Černigujem freske v Drežnici). Pomen Mušičeve ustvarjalnosti pa je seveda mnogo širši, saj se je uveljavil tudi v evropskem in svetovnem merilu, kjer je doprinesel izviren in neponovljiv prispevek sodobni umetnosti 20. stoletja.

OB SLIKARJEVEM 90. ŽIVLJENJSKEM JUBILEJU

MUŠIČEVA RAZSTAVA V KLOSTERNEUBURGU PRI DUNAJU

LEV DETELA

V februarju je slovenski slikar mednarodnega slovesa Zoran Mušič obhajal svoj devetdeseti rojstni dan. Ob tej priložnosti so v reprezentativni Schömerjevi razstavi hiši podjetja BauMAX v Klosterneuburgu pri Dunaju (firma, ki jo vodi mednarodno znani zbiralec umetnin in kulturni organizator Karlheinz Essl, ima podružnice tudi v Sloveniji) odprli veliko retrospektivno razstavo slovenskega umetnika. Pod naslovom *Samotar, pričevalec, filozof* je na ogled 45 Mušičevih del iz treh ustvarjalnih obdobij.

O prvem obdobju pričajo izrazite pokrajinske slike iz Dalmacije in iz sklopa skoraj kamnito gole pokrajine pri Sieni v Italiji. To niso le podobne zunanje stvarnosti, temveč, kot vedno pri Mušiču, umetnikovih notranjih občutkov. Mušič je samosvoj ustvarjalec, ki se ne podreja zunanjim izvenumetniškimi vplivom. Ima svojo avtohtono osebnostno značilnost. Zato Mušičeva umetnost zrcali samosvojest, ki se ni približala posnemanju radikalnih modernizmov, čeprav nikakor ni konservativna, tradicionalistična umetnost.

Drugi Mušičev slikarski sklop, ki je na ogled v Klosterneuburgu, je spominski. Umetnik ga je ustvaril pod vtisom svojih lastnih težkih doživetij v koncentracijskem taborišču Dachau. Februarja leta 1909 v Bukovici v spodnji Vipavski dolini rojenega Mušiča je namreč leta 1944 v Benetkah aretirana nemški gestapo zaradi sodelovanja z italijanskim odporiškim gibanjem. Spominski ciklus nas pod naslovom *Nismo zadnji* sooči s problematiko vojnih gro-

zovitosti in smrti. V nekem intervjuju je Mušič izjavil, da so zaporniki v Dachau ali Auschwitzu bili trdno prepričani, da bo po nacističnih grozodejstvih nastopila doba svetovne človeške solidarnosti, toda po dogodkih v Vietnamu in sedaj tudi na ozemlju Jugoslavije je uvidel, kako so se usteli.

Mušič nas na subtilen način tudi v svoji tretji fazi iz sedanjega poznega obdobja vodi tako rekoč v "svet senc". Njegove slike se zamolko lesketajo v temnorjavkastih barvnih odtenkih. V njegovih avtoportretih in drugih figurah se zrcali krhkost človeškega bivanja. Umetnikovi liki izžarevajo samosvojo, blede, zasenčeno svetlobo. Pojavljajo se iz meglene barvnega soja, v katerem lahko spet hitro utonejo. Te pojave sicer konkretnimi obrisi so fizično neoprijemljive, kot da bi z eno nogo že stale v ostranstvu. Za človekovo kožo in kostmi se iskri skrivnostna avra usode.

Razstava 45 Mušičevih umetnin je v Klosterneuburgu pri Dunaju odprta do 21. maja. Ob tej priložnosti so v Schömerjevi hiši podjetja BauMAX, ki ga zdaj vodi novi lastnik in mednarodno uveljavljeni zbiralec avstrijskih in svetovnih umetnin Karlheinz Essl, izdali tudi obširen nemški katalog o Mušičevem življenju in delu. Posebno težo mu daje obširna študija o Mušičevem celotnem opusu izpod peresa po vsem nemškem prostoru uveljavljenega umetnostnega kritika in kuratorja profesorja Wielanda Schmieda. Publikacija s številnimi barvnimi reprodukcijami Mušičevih del stane 280 avstrijskih šilingov.

7

 ČETRTEK
4. MARCA
1999

PODLISTEK

NAŠI LIPICANCI (4)

DANILO RUSTJA

Ker se izreja arabcev ni obnesla, so v Lipico (na sliki) uvozili iz kobilarn cesarstva žrebice lipiške pasme, ki so bile proizvod križanja z arabskimi žrebci. Uvozili so tudi konje angleške pasme z namenom, da izboljšajo zunanji videz lipiških konj, a se je poizkus izkazal za ponesrečenega. Leta 1982 je postal vodja cesarskih kobilarn Rudolf Lichtenstein, ki je bil velik svetovljan. Z Lipico se je bore malo ukvarjal. Od njega nastavljeni ravnatelj je dal odstraniti lesene jasl in namesto teh napraviti cementne. Dal je odstraniti tudi lesene gornje jasl.

Leta 1982-95 so zgradili tudi stavbe za vežbe. V bližini Prestranka je delovalo posestvo Bile, kamor so pošiljali žrebice po odstavitvi. Tam so takrat zgradili ambulantne prostore, potrebne za obolele živali, in pa velik vodnjak (zbiralnik meteorskih voda). Sena je bilo vedno premalo, zato so ga kupovali pri zasebnikih. Direktor posestva, ki se je raztezalo pod hribov Ravne, Emil Ringer je izboljšal travnike ne samo tega posestva, ampak tudi tistih na Počku in v Prestranku. Leta 1908 je Lichtensteinu sledil grof Klinski, ki se je osebno zelo zavzemal za napredek Lipice. Dal je zgraditi nove hleve na Počku in v Škuljah. Slednje so morali kmalu opustiti, ker tamkajšnje podnebje ni prijalo lipicancem.

Dne 18. maja 1915, in sicer ob osmih zvečer, je bilo vodstvu kobi-

larne po posebnem slu javljeno cesarsko sporočilo, da je Italija na tem, da napove vojno Avstriji, in vsled tega naj se kobirana izseli. V 24 urah je bilo vse pripravljeno za odhod. Konje in osebe so natovorili na sedem posebnih vlakov. Žrebci in žrebice so bili poslani v Laxenburg, ostali konji pa v Kladrup. 29. maja je iz Trsta odpoval zadnji vlak. V Lipici sta ostali dve osebi s par konji. Klima v Laxenburgu je bila za kraške konje izredno škodljiva. 31 žrebic je poginilo, a brejost se je od prejšnjih 80% zmanjšala na 10%. Po propadu cesarstva je vlada novonastale avstrijske republike dala preseliti čehoslovaške konje iz Laxenburga v Piber, a vlada novonastale Čehoslovaške je konje iz Kladrupa preselila v Male Topolčanski. Tu je nastalo novo gojitveno središče lipiškega konja. Italija je leta 1918 našla lipiško kobilarno, sicer prazno -, a v polnem redu. Italijani so se pričeli zanimati za lipicance. Guverner novozasedenih krajev general Carlo Pettiti je poslal na Dunaj posebno vojaško misijo, ki jo je vodil polk. Paolo Airoldi z namenom, da se pogaja o lipicancih z avstrijsko vlado. Ustanovljena je bila posebna mešana italijansko-avstrijska komisija z namenom, da izbere osebe obeh spolov za rejo v Lipici.

Dne 19. julija 1919 so se vrnil v Lipico predstavniki vseh šestih moških družin in 18 ženskih, v katere se lipiška pasma rodovniško deli. Tu so ustanovili še novo žensko družino

Radautzerin, imenovano po kobili, ki je prišla iz Radautza v Bukovini. Dalje je italijanska uprava kupila od Visoke španske jahalne šole na Dunaju še žrebca Neapolitano Allotria in pa Favory Slavonija. Že leta 1920 so pričeli pošiljati lipicance v vojaške enote. Prvi italijanski ravnatelj je ostal do leta 1923. Od tedaj naprej je kobilarna prešla pod upravo Vojnega ministrstva. Kobilarna je pričela dobro delovati. V regimente so pošiljali le osebe, ki niso bili primerni za zazplod. Uvozili so tudi nekaj žrebcev arabske pasme z namenom, da vzredijo s križanjem konje za ježo, a se poizkus ni

posrečil. Pričeli so tudi križati lipiške žrebce z močnimi in visokimi kobilami iz Kladrupa z namenom, da pridobijo visoke in močne konje za vojaške in kmetijske potrebe. Za povečanje teže so pričeli žrebce tudi pretirano krmiti. Taki konji niso bili več podobni prvim lipicancem. V začetku je še nekako šlo, a pozneje so se rojevali žrebci nesorazmerno zgrajeni in pa z ozkimi prsmi. Na ta način bi se ustvarila nova pasma konj, ki ne bi bila več lipiška. Zaradi tega je število lipiških vzrejnih kobil padlo na 35, a od žrebcev so ostali le še štirje. Manjkali sta družini Favory in Neapolitano. Leta 1939 je bilo v lipiški kobilarni 34 žrebci in pa štirje žrebci. Iste leta je neki dunajski časopis ostro grajal Italijo za-

radi njenega nemarnega in uničujočega odnosa do lipicancev. Morda tudi zaradi tega je ustrezno ministrstvo dalo ukaz, naj se kobilarna spet postavi na noge in prične vzrejati prave lipicance.

Iste leta so Italijani kupili v Kutjevu v Jugoslaviji dva žrebca iz manjkajočih dveh družin Favory in Neapolitano. V letih 1940-41 so se napravile razne izboljšave bodisi na travnikih kakor tudi na stavbah. Iz regimentov so bile vrnjene razne plemenske žrebice, kar je vsekakor izboljšalo splošno stanje pasme.

DALJE

ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE GORICA
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

30. mednarodna zborovska revija

PRIMORSKA POJE
Slavnostni uvodni koncert bo v soboto, 6. marca, ob 20.30 na Pomorski postaji v Trstu.

Revija bo potekala pod pokroviteljstvom dežele Furlanije-Juljske krajine in krovnih organizacij SKGZ in SSO.

IZID NATEČAJA RADIJSKEGA IGRO ZA RADIJSKO IGRO

Na natečaj je prispelo 44 iger, izmed katerih je komisija izbrala za nagrado naslednja dela: za radijsko igro, ki obravnava življenje ob meji, prejme 1. nagrado **Slobodan Šembera** za igro *Terasa*, 2. nagrado pa **Andrej Arko** za delo *Odhod*. Za znanstveno fantastično igro prejme 1. nagrado **Dimitrij Kralj** za *Grand Prix Galaxy*, 2. nagrado pa ex-aequo **Lucijan Vuga** za igro *Jutri ne bo vremena* ter **Rihard Sluga** in **Henrik Gruden** za delo *Vožnja*. Podelitev nagrad bo v Peterlinovi dvorani, v ul. Donizetti 3 v Trstu, dne 15. marca ob 20.30.

KONFERENCA DRŽAV ČLANIC SEP

V četrtek, 25. februarja, in petek, 26. februarja, je v tržaškem hotelu Jolly potekala prva konferenca o sodelovanju med državami članicami Srednjeevropske pobude. Konferenco je priredil izvršni sekretariat SEP v Trstu, udeležili pa so se nacionalni koordinatorji držav članic SEP in predsedniki delovnih skupin. Med udeleženci so bili tudi funkcionarji drugih mednarodnih ustanov, kot so Evropska banka za obnovo in razvoj, Evropska komisija in gospodarska komisija Združenih narodov za Evropo, pa tudi izvedenci za vprašanja držav Srednje in Vzhodne Evrope.

Na dvodnevni konferenci so analizirali strategijo SEP in njen delovni načrt, poleg

tega pa je bil govor tudi o načrtih in dejavnostih delovnih skupin, o njihovih bodočih programih, metodologijah oblikovanja in predstavitve načrtov za investiranje mednarodnim finančnim ustanovam, o komplementarnosti SEP ostalim mednarodnim ustanovam in o ključni vlogi, ki jo ima izvršni sekretariat v Trstu v smislu upravne in logistične podpore delovnim skupinam.

Konferenci je prisostvovala tudi parlamentarna delegacija SEP, ki oblikuje parlamentarno komisijo za kulturo in medije. Vodi jo italijanski senator Felice Besostri, predsednik italijanske parlamentarne delegacije v okviru SEP.

V soboto, 27. februarja, so pri tržaškem podjetju za zdravstvene storitve v ul. Farneto 3 odprli nov sedež nekaterih pomembnih zdravstvenih ustanov: kardiovaskularnega centra, pokrajinskega operativnega centra službe 118 in slovenske socio-psiho-pedagoške službe, medtem ko so v Androni degli Orti 4 v starem mestu odprli ženski center za mentalno zdravje.

Tako je tudi slovenska socio-psiho-pedagoška služba dobila nov sedež (prej je bila

v ulici Stuparich) s petimi sobami, v katerih bo delovalo devet oseb, od psihologin in logopedinje pa do pedagoginje in socialne delavke. Na odprtju je spregovoril, in sicer v slovenščini in italijanščini, tudi ravnatelj službe, dr. Danilo Sedmak, ki je poudaril pomen te ustanove, ki je nastala leta 1981.

Služba je odprta od ponedeljka do petka od 9. do 16. ure, telefonski številki pa sta 040 3995070 in 040 3995033.

FOTO: KROMA

IZBRALI SO VODSTVA KOMISIJ SSK

Dne 19. februarja so se na sedežu Slovenske skupnosti v Trstu zbrali člani komisij, ki so bili izvoljeni oz. kooptirani na seji pokrajinskega sveta SSK, ki je bila 29. januarja.

Kot piše v tiskovnem poročilu, ki smo ga prejeli, se na podlagi 29. člena statuta SSK posamezni člani porazdelijo v strokovne komisije, ki se posebej zbirajo, določajo svoj program in predlagajo svoje sklepe svetu in izvršnemu odboru stranke. Na podlagi omenjenega člena statuta SSK so člani komisij izvolili iz svoje srede predsednika in tajnika.

Komisijo za šolstvo, kulturo, tisk in šport bo vodila Nadja Maganja, tajnik pa bo

Alojz Tul. V pravno-urbanistični komisiji je bil za predsednika izvoljen Vladimir Vremec, za tajnika pa David Malalan. Gospodarsko komisijo bo vodil Igor Švab, njen tajnik pa je Branko Slavec. V četrti komisiji, to je v komisiji za krajevne uprave, je bil za predsednika izvoljen Viktor Tance, za tajnika pa Sergij Mahnič.

Predsednik pokrajinskega sveta Drago Štoka je ob umestitvi članov posameznih komisij v krajšem nagovoru zaželel čimveč uspešnega dela v korist ne samo SSK, ampak celotne slovenske narodne skupnosti na Tržaškem.

POKRAJINSKI KONGRES SKP

Od 26. do 28. februarja je v Trstu potekal pokrajinski kongres Stranke komunistične prenov. Bil je to prvi kongres po razkolu stranke. Na njem so začrtali nove naloge stranke po razkolu, ki je dokončno mimo, in se dotaknili perečih aktualnih krajevnih vprašanj, kot so npr. priseljenstvo, gospodarsko stanje, pa tudi zaščita slovenske manjšine. V zvezi s specifičnim vprašanjem Slovencev v Italiji je SKP v okviru svojih predkongresnih pobud v sredo, 24. februarja, priredila na svojem sedežu srečanje, na katerem sta, poleg dosedanjega tajnika Sergia Facchinija, spregovorila član pokrajinske federacije Igor Canciani in po-

slanka Maria Celeste Nardini, članica komisije za ustavnoprvašnja italijanske poslanske zbornice.

SKP pri tem zagovarja odprto in dinamično zaščito slovenske manjšine v Italiji, ki bi le-tej dala široka jamstva za uživanje pravic in ki bi prispevala k boljši družbeni integraciji. Izražena je bila tudi zaskrbljenost zaradi zastoja razprave o Masellijevem osnutku, tako na tem srečanju kot na kongresu samem pa je bilo izraženo tudi mnenje, da mora o problematiki slovenske manjšine razpravljati celotna stranka in ne samo njena slovenska komisija.

DOKONČNA NAVODILA SDGZ

NOVI OBRATOVALNI ČAS TRGOVIN

V ponedeljek, 1. marca, je v Trstu začela veljati odredba tržaške občine o novem obratovalnem času trgovin.

S tem v zvezi je Slovensko deželno gospodarsko združenje preverilo pri občini Trst nekatere nejasnosti v zvezi z nedavno odredbo o novem obratovalnem času trgovin. Kot piše v tiskovnem sporočilu, ki smo ga prejeli, so navodila pristojnega urada, ki so predstavnikom SDGZ bila podana ustno, naslednja.

1) Vsi obrati, ki želijo ohraniti dosedanja delovni čas in spoštujejo pogoje nove odredbe za poldnevno obvezno zaprtje ob ponedeljkih, so oproščeni vsake formalnosti. To velja denimo za jestvine, trgovine konfekcije in ostale trgovine, ki so bile doslej že zaprte za tedenski počitek ob ponedeljkih. Jestvine morajo biti po novem zaprte ob ponedeljkih popoldne, vsi nejestvinski obrati pa ob ponedeljkih dopoldne. Nejestvinske trgovine so lahko zaprte cel ponedeljkov dan, kot tudi jestvine so lahko še naprej zaprte ob sredah popoldne. Na dan poldnevnega obveznega počitka je lahko obrat odprt največ 6 ur.

2) Trgovine, ki so doslej imele tedenski počitek ob dnevi, ki jih ne predvideva nova odredba, se morajo prilagoditi, če nočejo glob. Npr. cvetličarne, drogerije ali trgovine s stroji bodo morale po novem, kot nejestvinske trgovine, imeti tedenski počitek ob ponedeljkih dopoldne. Imajo sicer možnost, da izberejo drug dan za tedenski počitek, npr. tistega, ki so ga imele doslej, vendar se morajo v tem primeru čimprej prilagoditi s sporocilom izbranega delovnega

razporeda občini. Do 15. marca jim občina brez nadaljnega potrdi izbrani delovni čas, po tem datumu pa bo treba za vsako spremembo tedenskega počitka počakati predvidenih 15 dni.

3) Vsi obrati, ki se želijo okoristiti novih možnosti (13 ur odprtja na dan) in ne mislijo menjati dneva počitka, morajo javiti občini izbrani obratovalni čas in lahko takoj poslujejo po novem razporedu. Vsi obrati morajo izpostaviti nov delovni čas na vidnem mestu obrata.

Za vse podrobnosti je na razpolago tajništvo SDGZ v Trstu (tel. 040 362949).

V TRŽAŠKI KNJIGARNI

RAZSTAVA SILVIJA PEČARIČA

Sredi prejšnjega tedna so v galeriji Tržaške knjigarne odprli samostojno razstavo slikarja Silvija Pečariča. Predstavila ga je kulturna delavka iz hrvaške Istre Loredana Bogliun ter poudarila nov umetnikov pristop v odkrivanju sanjskega sveta. Pečarič je bil namreč znan po svojih geometričnih stvaritvah, zdaj pa prihaja do izraza njegova abstraktnost, ki jo prežema harmonija barv. Slike so prave "hvalnice" neskončnega občutka mehko in miru, kot je zapisala Loredana Bogliun v svoji predstavitvi slikarja. Razstava bo odprta do 9. t.m. (MAB)

V ŽUPNIJSKI DVORANI V NABREŽINI

MILAN GREGORIČ GOST MESEČNE KONFERENCE

V sredo, 24. februarja, je nabrežinska župnija gostila znanega strokovnjaka in "borca" za ohranjanje Istre v vsej njeni multikulturni razsežnosti Milana Gregoriča. Istrski gost nam je na kratko, a zelo jasno, prikazal poskus destabilizacije Istre po padcu Jugoslavije in nastanku neodvisne Slovenije in Hrvaške. To je bilo le nadaljevanje v zgodovini večkrat preizkušenih italijanskih apetitov po dokončni osvojitvi Istre, ki jo še danes marsikateri Italijani imajo za sestavni del svoje domovine. Številna publika je z zanimanjem poslušala temeljita izvajanja predavatelja, ki je dokumentirano prikazal tako uradne kot neuradne (prikrite) poskuse, kako destabilizirati Istro in pridobiti tamkajšnje prebivalce na stran Italije. S tem v zvezi je med drugim omenil italijanske pokojnine, ki so se na široko podeljevale več ali manj upravičenim bivšim jugoslovanskim državljani (sedaj

Slovenecem in Hrvatom), dalje dvojno državljanstvo, velike denarne podpore za italijanska društva v Istri, za študirajoče Istrane v Italiji, za privilegije pri dobivanju dovoljenj za delo v Italiji in ne nazadnje izredni politični pritisk zlasti na Slovenijo pri njenem vstopu v Evropsko skupnost. Temu več ali manj načrtnemu delovanju za de-

stabilizacijo Istre se je Hrvaška precej ostro uprla, medtem ko je Slovenija v glavnem tiho "požirala" pobude italijanske strani. Samega ministrskega predsednika Prodijsa so Američani, na njegovem prvem obisku pri velikem zavezniku, opozorili, naj ugasi prižgano vrvico ob vzhodni meji!

Gregorič je ob zaključku izrazil prepričanje, da so se danes stvari umirile in da se je poskus destabilizacije v glavnem izjalovil, potrebno pa je še vedno pozorno spremljati delovanje italijanskih iredentistov in istrskih "jastrebov", ki so še vedno na preži in še niso vrgli puške v koruzo za dosego svojih osvajalnih ciljev.

Naj ob koncu omenimo, da je tokrat večer popestril moški zbor Fantje izpod Grmade. Ta je pred predavanjem in ob koncu zapel vrsto lepih narodnih pesmi s solistom Pertotom, ki je s koroškima Katrcem in Mojcej navdušil poslušalce.

ANTEK

PREDAVANJE V DSI

SAMOMORI PRI SLOVENCIH

V ponedeljek, 1. marca, je bil gost Društva slovenskih izobražencev psihiater dr. Andrej Marušič iz Kopra, ki je spregovoril na temo Samomor pri Slovencih.

Predavatelj - ki je bil svojčas že gost DSI - je orisal pojav samomora v republiki Sloveniji, ki je po statističnih podatkih med prvimi petimi državami na svetu z letnim količnikom samomorov 31 na 100.000 prebivalcev, se pravi okoli 600 na leto. Dejavniki tveganja so različni, od osamljenosti oz. socialne izolacije, ekonomskih težav pa do osebnostnih motenj in depresije. Ravno tako se količnik samomorov spreminja glede na slovenske pokrajine: največ samomorov imamo na Štajerskem, najmanj pa na južnem Primorskem, in sicer v občinah Koper, Izola in Piran. Dr. Marušič je tudi analiziral samomor po spolu, pri čemer se je pokazalo, da so po večini temu podvrženi starejši in osamljeni moški.

Tematika je bila poglobljena še v sledeči razpravi.

OB PRAZNIKU SLOVENSKE KULTURE

VELIKO ŠTEVILO PROSLAV V NAŠIH DRUŠTVIH

V slovenskih društvih - pa tudi na šolah - na Tržaškem še naprej poteka veliko število proslav ob prazniku slovenske kulture oz. - kot jim mi pravimo - Prešernovih proslav. Ravno ob koncu prejšnjega tedna jih je bilo kar precej in prav je, da se ustavimo vsaj pri nekaterih.

FOTO KROMA

Že v četrtek, 25. februarja, sta bili dve proslavi: na sedežu Glasbene matice so jo priredili tamkajšnji gojenci in profesorji. Ravnatelj prof. Bogdan Kralj je uokviril glasbo kot kulturno dejavnost, glavno besedo pa so imeli seveda izvajalci, tako solisti kot skupine (otroški zbor, kvartet flaut in godalni kvartet s klavirjem ter šolski godalni orkester), recitacije pa je podal igralec Danijel Malalan.

Isti dan je v Peterlinovi dvorani potekala proslava, ki jo je priredil Klub prijateljev. Na sporedu je bilo prepletanje recitatorskih in glasbenih točk, za katere so poskrbeli recitatorja Marta Godina in Ivan Bužecan ter pianist Manuel Serгон. Ob tej priložnosti je prisotnim spregovorila Nada Martelanc, ki je med drugim poudarila, da moramo biti Prešernu hvaležni, da se je odzval klicu "uka želje", pa tudi, da je marsikaj pretrpel, da nam je pripravil toliko literarnih biserov, na katere smo lahko ponosni.

Naslednji dan, v petek, 26. februarja, je v Kulturnem centru Gastone Millo v Miljah potekala proslava, ki jo je priredilo Društvo Slovencev miljske občine in ki se je udeležil tudi miljski župan Roberto Dipiazza. Nastopili so otroci domačega slovenskega vrtca in osnovne šole (na sliki), zbor Jadran in oktet Odmevi ter harmonikar Igor Zobin. Slavnostna govornica je bila prof. Olga Lupinc, ki se je zaustavila ob pomenu jezika za narodovo življenje, pa tudi ob potrebi po izhajanju iz narodove zgodovine.

Kot za različne druge prireditve, velja tudi za Prešernove proslave, da se zgostijo ob koncu tedna, in sicer zlasti v soboto in nedeljo. Tako je bilo tudi tokrat. Med proslavami, ki so bile v soboto, 27. februarja, naj omenimo tisto, ki je bila pri Banih in ki jo je priredilo domače društvo Grad. Banovci so praznik slovenske kulture posvetili Beneški Sloveniji, njenim ljudem in lepotam njenih dolin. Gostja je bila namreč prof. Živa

Gruden, ki je predstavila publikacije, ki so izšle v Benečiji, in zlasti fotomonografijo *Beneška Slovenija*. Dodala je, da je banovsko društvo eno redkih, če ne edino, ki ima tesnejše stike z Benečijo in njeno stvarnostjo. Priložnostni govor je imela študentka Sara Perini, ki je razvila misel o slovenski kulturi v času. Recitacije Prešernovih poezij sta podala Melita Vidau in David Vidali, nastopil pa je tudi domači cerkveni zbor Sv. Florijan.

Treba je še omeniti tri proslave, ki so potekale v nedeljo, 28. februarja, skoraj istočasno. V Domu Jakoba Ukmarja v Škedenju je potekala tradicionalna skupna proslava dneva slovenske kulture, ki so jo priredili ravno Dom Jakoba Ukmarja, Kulturno društvo Ivan Grbec iz Škedenja in Prosvetno društvo Kolonkovec. Nastopili so violinist Iztok Cergol, mešani zbor PD Kolonkovec in Ženski zbor Ivan Grbec ter skupina Istrski muzikanti, ki so še posebej poskrbeli za dobro razpoloženje. Res številnemu občinstvu

(dvorana je bila nabito polna) je spregovorila Erika Jazbar, ki je med drugim dejala, da, če bomo Slovenci samo čakali na zaščitni zakon in na obljube, ne bomo preživeli. Graditi je namreč treba na izluščenih vrednotah, temelj pa mora biti vsakdanji človek.

Isti dan so proslavo priredili tudi devinski pevski zbori. Na njihovem sedežu v Devinu je potekal pester spored, ki so ga oblikovali Otroški zbor Ladjica, Dekliški zbor Devin in Moški zbor Fantje izpod Grmade, poleg njih pa še solistka Lara Legiša ter recitatorja Marko Antonič in Aleks Bužan, ki sta podala nekaj odlomkov iz zbirke spisov Borisa Pahorja *Pogled iz jamborovega koša*. Naš znani pisatelj prof. Boris Pahor je bil glavni gost večera, ki je bil mišljen kot srečanje z njim. V svojem govoru - ki ga objavljamo na drugem mestu - je poudaril pomen samozavesti in vere v slovensko kulturo, saj ravno le-ta nas v sedanjih dobi ohranja za to, kar smo.

Omeniti je treba tudi tradicionalni Večer slovenske pesmi in besede, ki ga ob slovenskem kulturnem prazniku priredijo v Finžgarjevem domu na Opčinah in je letos potekal pod geslom *Vse pesmi zvirajo iz ljubezni ene* (za sценarje je poskrbela Magda Samec Škerlavaj). Večer, ki se ga je udeležilo res veliko število ljudi, so oblikovali domači cerkveni zbor Sv. Jernej, recitatorji skupine Tamara Petarros, baritonist Marjan Škerlavaj, klarinetist Marko Štoka in pianistka Katja Lavrenčič ter skupina *Ano urco al pej dvej*, ki je doživeto izvedla nekaj barkovljanskih ljudskih. Slavnostni govornik na openski proslavi je bil pesnik Aleksij Pregarc, ki je med drugim izrazil občutek, da je kultura nekaj globoko prisotnega v vsakem človeku. Kultura je namreč odraz naših izkušenj, ki smo jih pridobivali v času ob branju knjig ipd.

OBVESTILA

POSTNI GOVORI v cerkvi sv. Jakoba. V nedeljo, 7. marca, ob 16. uri, p. Danilo Holc: *Jaz sem z vami vse dni*.

SSG. Arthur Miller, *Vsi moji sinovi*. Režija Zvone Sedlbauer. V ponedeljek, 8. marca, ob 20.30 izven abonmaja; v torek, 9. marca, ob 20.30 abonma red E; v sredo, 10. marca, ob 20.30 abonma red D; v četrtek, 11. marca, ob 16. uri abonma red C; v petek, 12. marca, ob 20.30 abonma red A in F; v soboto, 13. marca, ob 20.30 abonma red B. V gledališču Cristallo, ul. Ghirlandaio 12. Za večerne predstave brezplačno parkirišče v ul. Padovan.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 8. marca, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v Trstu, Donizettijeva 3, na predstavitev knjige Renata Ferrarja Murva Fabianijevih - *Stoletje miru na Krasu*, ki jo je v prevodu Eveline Umek izdala Mladika. Knjigo bo predstavil prof. Jože A. Hočevar.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca v Trstu in Klub prijateljstva vljudno vabita k duhovni pripravi na Veliko noč, ki bo v četrtek, 11. marca, ob 16. uri pri šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34 v Trstu. Obenem sporočata, da bo ura molitve za duhovne poklice, mladino in družine izjemoma v petek, 12. marca, ob 18. uri v barkovljanski cerkvi.

KLUB UPOKOJENIH kmetov prireja petdnevni avtobusni izlet v Berlin od 5. do 10. aprila. Za vse informacije kličite telefonsko številko 040 631494 ali ob sredah popoldne številko 040 251196.

V SOBOTO, 24. aprila, bodo tržaški Slovenci poromali h Gospe Sveti na Koroško. Tega romanja se bodo udeležili tudi Križani, ki pa si bodo istega dne popoldne in naslednji dan, v nedeljo, ogledali še Slomškove kraje. Prenočili bodo v Mariboru in se tam udeležili nedeljske maše ob Slomškovem grobu. Kdor se jim želi pridružiti, naj telefonira v večernih urah na tel. št. 040 220332. Avtobus bo odpotoval s trga Oberdan ob 6.30 in ob 7. uri iz Sv. Križa.

IN MEMORIAM

PRIJATELJ

Na zadnjo soboto v februarju smo se v Zgoniku poslovili od Silvana Giraldirja, ki je umrl nekaj dni prej v 82. letu starosti. Zbralo se je veliko ljudi, ki so ga poznali in spoštovali. Pesmi in poslovilne besede so bile v njegovi rodni italijanščini, v naravnem prepletanju s slovensčino, ki jo je zelo spoštoval in tudi precej dobro obvladal. Silvano Giraldir je bil med leti 1946 in 1977 tehnik na tržaški radijski postaji. Vsi, ki so ga poznali, so cenili njegovo vestnost, kolegalnost in spoštljiv odnos do vseh. Slovenski kolegi in sodelavci so jasno čutili, da je to prijatelj, ki sicer govori drug jezik, v srcu pa tudi njihovega. Slovel je po širokem in prisrčnem nasmehu, njegov dom je bil na stečaj odprt "soncu in dragim ljudem". Slo-

DAROVI

V POČASTITEV spomina pok. Silvana Giraldirja daruje žena Majda za cerkev v Zgoniku 500.000 in za cerkveni pevski zbor 200.000 lir.

ZA CERKEV v Zgoniku: Dana in Božena Brajša v počastitev spomina pok. Silvana Giraldirja 100.000 lir.

V SPOMIN na dragega kolego Silvana Giraldirja daruje Vera Caharija Verri za cerkev v Zgoniku 100.000 in za sklad Mitja Čuk 100.000 lir.

V SPOMIN na Pinota Prezzija daruje družina Santi 100.000 lir za cerkveni pevski zbor M. Kogoj ob Sv. Ivana.

V SPOMIN na očeta Pinota Prezzija daruje hčerka Rosana z družino 100.000 lir za Marijin dom pri Sv. Ivanu in 100.000 lir za cerkveni pevski zbor pri Sv. Ivanu.

V SPOMIN na očeta Pinota Prezzija daruje sin Uči z družino 100.000 lir za cerkveni pevski zbor pri Sv. Ivanu.

ZA CERKEV v Sv. Križu: namesto cvetja na grob pok. Adalgise Sulčić in Marice Katunar vaščanka 30.000 lir.

ZA KARIJAS v Ajdovščini: namesto cvetja na grob g. Giraldirja N.M. 20.000 lir; V.S. 50.000 lir; M.B. 50.000 lir.

ZA MISIJONE: Amelija Pangos v spomin na dragega moža Leopolda 100.000 lir; Milena Franco ob 23. obletnici smrti moža Adrijana 100.000 lir.

ZA MARIJIN dom v Rojanu: Nada in Uča v hvaležen spomin na dobro mamo Marijo Gašperšič ob prvi obletnici smrti 100.000 lir.

ZA CERKEV v Gropadi: ob obletnici smrti moža Milana žena Delka 20.000 lir.

ZA CERKEV na Pesku: družina Carboni iz Gročane 50.000 lir.

ZA CERKEV v Bazovici: namesto cvetja na grob pok. Mariji Marc: nečaki Marta, Sandro in Magda 200.000 lir, družini Marc in Tognetti 500.000 lir, Marija Križmančič Koveševa 50.000 lir, Vida in Amalija Renčelj 50.000 lir, Marija Čukova 30.000 lir; ob spominu na svoje pokojne Marija Smotlak 50.000 lir.

GOST BO KOMORNI GODALNI ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE

PRED NOVIM ABONMAJSKIM KONCERTOM GM

LUIISA ANTONI

V torek, 9. t.m., bo tržaška Glasbena matica ponudila peti koncert svoje letošnje sezone, ki jo oblikujejo ne samo domači izvajalci, ampak tudi gostje iz Slovenije. Takoj na začetku sezone sta namreč nastopili dve večji zasedbi, doma iz Ljubljane, in sicer Komorni orkester Pro arte ter Slovenski komorni zbor. V torek bo na vrsti Komorni godalni orkester Slovenske filharmonije, katerega umetniški vodja je Andrej Petrač. Ansambel, ki je v sredo, 3. t.m., sicer nekoliko drugačnim sporedom že gostoval v Veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bra-

tuž, je bil ustanovljen jeseni leta 1993 na pobudo tedanjega direktorja Slovenske filharmonije Borisa Šinigoja. Komorni godalni orkester sestavlja 14 glasbenikov; ti so se po poldrugem letu trdega dela prvič javno predstavili z izjemnim uspehom v Črnomlju na dan Prešernovega praznika pod umetniškim vodstvom vodje violončelov orkestra Slovenske filharmonije Andreja Petrača. Številni koncerti doma in v tujini, trdo delo, homogenost ansambla, muzikalnost in umetniški potencial vsakega posameznika so botrovali znatni kvalitetni rasti. Slednjo potrjujejo tudi izvrstne kri-

tike, video zapisi in dve zgoščenki; ob vsem tem je Komorni godalni orkester v lanskem letu prejel visoko državno priznanje, nagrado Prešernovega sklada za leto 1998.

Ansambel uvršča v svoj repertoar skladbe različnih obdobij, taka stilna elastičnost pa navdušuje širši krog poslušalcev. Na tržaškem koncertu bo torej skupina izvajala skladbe domačih avtorjev in pa skladbe, ki sodijo v mednarodni repertoar. Iz domače zakladnice bosta na vrsti Uroš Krek in Marij Kogoj. V prvem delu bo Krekov tridelni koncert za kontrabas z naslovom *Contrabasso concertante*, ki ga je

skladatelj napisal prav po naročilu Andreja Petrača za Komorni godalni orkester in za kontrabasista Zorana Markoviča; v drugem delu pa bo ansambel izvajal Kogojev *Allegretto*, pravo zanimivost tega koncertnega sporeda. Ta skladba, ki je dolgo let ležala pozabljena v arhivih Slovenske filharmonije, je del stavka iz Kogojeve klavirske zbirke *Piano*, ki ga je instrumentalni Karel Jeraj verjetno leta 1938. Ansambel bo odigral še Mozartov *Divertimento* v B duru KV 137 in *Deseto Simfonijo* v h molu Felixa Mendelssohna-Bartholdyja. Ljubljanska skupina bo zaključila svoj tržaški nastop s Simple symphony Benjamina Brittna, verjetno najslavnejšega sodobnega angleškega skladatelja. Koncert bo, kot običajno, v veliki dvorani nemškega inštituta ob 20.30.

venski svet, ki mu ga je odkrivala zlasti njegova žena gospa Majda Bartol, mu je bil po duši blizu in v njem se je dobro počutil. Bil je spoštovan in priljubljen in tak bo za mnoge še naprej v hvaležnem spominu.

NAŠE SOŽALJE

Ob smrti g. Silvana Giraldirja izrekamo vdovi gospe Majdi Bartol in sorodnikom globoko občuteno sožalje.

Uredništvo in uprava Novoga glasa

GORICA / PREDAVANJE NA OŠ ŽUPANČIČ

NAPOTKI ZA VZGOJO NAŠIH OTROK

FOTO BUMBACA

10
ČETREK
4. MARCA
1999

Odbor staršev goriških osnovnih šol je priredil že nekaj zanimivih predavanj, ki so osvetlila marsikatero težavo, na katero starši in vzgojitelji vsak dan naletimo, ko skušamo otroku čimboljše pomagati pri njegovi vsestranski rasti. To vzgojno tematiko je obravnavalo tudi predavanje z naslovom *Težave pri vzgoji otrok v današnji družbi*, ki ga je Odbor staršev organiziral v ponedeljek, 1. marca, s sodelovanjem Sklada Mitja Čuk v prostorih OŠ Oton Župančič v Gorici. Predavala je mag. Branka Jurišič, med učiteljskim svetom dobro poznana pedagoginja, raziskovalka na Ljubljanski univerzi, ki ima že veliko izkušenj, saj je delovala več let v zdravstvenem domu in pa tudi z duševno prizadetimi otroki.

Srečanja se je udeležilo precej staršev, nonic, učiteljic in učiteljev, ki so s hvaležnim upanjem čakali, da bo predavateljica posredovala odgovore na nešteta vprašanja, ki se neprenehoma porajajo pri težki nalogi vzgajanja. Starši izjavljajo zelo naporen poklic, za katerega nas ni nihče pripravil, in večkrat, ker pač nimamo za zgled nič boljšega, se podzavestno zgleujemo po dobrih in slabih metodah svojih staršev, čeprav bi se prav temu najraje izognili, da ne bi morda zagrešili istih napak. Predavateljica, ki se je dotaknila žgoče in obširne teme - eno samo predavanje jo je lahko le načelo -, nam je zatrdno zagotovila, da čudežne formule za odpravljanje trmoglavosti, kljubovalnosti, nemirnosti, lenobe... ni, ker je vsak otrok pač edinstven in reagira na svoj način. Po njenem pa je gotovo najpo-

membnejše to, da smo odločni, predvsem pa, da si vzamemo dovolj časa za otroka in mu posvetimo veliko pozornosti, da se z njim pogovorimo in ga povprašamo, naj nam skuša povedati, kaj ga teži. Vse moramo reševati s pozitivno mislijo in dati možnost otroku, da se nauči razkrivati, kaj ga je privedlo do takega ali drugačnega obnašanja. Seveda primarno pa je, da otrok čuti našo ljubezen.

Tehtnemu, s konkretnimi primeri podkrepjenemu izvajanju je sledilo nekaj praktičnih vprašanj, na katere je predavateljica optimistično odgovorila. Sicer pa boste v prihodnji številki našega tednika lahko prebrali poglobljeno poročilo o ponedeljkovem predavanju.

IK

LITERARNA NAGRADA

Pesnica in pisateljica Klavdija Vončina je spet prejela priznanje za svoje literarno ustvarjanje. Na državnem natečaju se je uvrstila v skupino 30 finalistov (od 214 udeležencev) za nagrado *Domenico Rea* v mestu Empoliju v tretji izvedbi.

Na Goriškem so potekale v prejšnjem tednu prisrčne in dobro obiskane Prešernove proslave na Vrhu sv. Mihaela, v Štandrežu in v Rupji. Mlado občinstvo pa sta navdušili dve lepi prireditvi z Goriškega vrtljaka. Zaradi običajne preobilice prispevkov bomo poročila objavili prihodnjič. Bralce in sodelavce prosimo za razumevanje.

ZDRUŽENJE PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
RADIO TS A
RADIO KOPER

vabijo na jubilejno 30. revijo

PRIMORSKA POJE '99

Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu v nedeljo,
7. marca 1999, ob 17. uri

IZVOLITEV Z ENOLETNO ZAMUDO

NOVA KONZULTA ZA SLOVENSKO MANJŠINO V GORICI

Kot smo zadnjič na kratko že poročali, je goriški občinski svet izvolil člane nove konzulte za slovensko manjšino pri goriški občinski upravi. Ta je posvetovalni organ, ki mu zapade mandat skupno z občinskim svetom. Kot je razvidno, pa je sedanja uprava čakala skoraj dobro leto za izvolitev novih članov konzulte, kar seveda bistveno zmanjšuje njen delovni mandat. Kon-

zulto sestavlja skupno petnajst predstavnikov, in sicer po pet s strani Slovenske kulturno-gospodarske zveze oziroma Zveze slovenske katoliške prosvete, dva za Sindikat slovenske šole in tri za stranke v občinskem svetu (ki naj bi predstavljali italijanske stranke, med temi pa so tudi Slovenci).

Za SKGZ so bili izvoljeni: Ugo Dornik, Marko Marin-

čič, Aleš Nanut, Rudi Pavšič in Igor Komel. ZSKP bodo predstavljali Andrej Bratuž, Lučana Budal, Iva Koršič, Nadja Grusovin ter Damjan Paulin. Za Sindikat slovenske šole sta bila izvoljena Emil Jarc ter Igor Devetak. S strani strank občinskega sveta pa so bili izvoljeni Renzo Boscarol (Oljka), Boris Tanko Paušič (Severna liga) ter Alex Pintar (Forza Italia).

Slovenska konzulta pri občinski upravi ima naloge, ki jih določa njen statut. Na svoji prvi seji bo morala najprej izvoliti svojega predsednika in druge organe.

Konzulta za slovensko manjšino v Gorici res nima kakih posebnih pristojnosti, saj je posvetovalne narave, je pa vsekakor moralno in tudi operativno pomemben organ. In zato je tudi od samih njenih komponent odvisno, kako bo delovala sedaj, kose naše mesto bliža svoji tisočletnici in ga čakajo pomembni izzivi.

OBČINSKA SEJA V ŠTEVERJANU

TEŽAVE PRI UPRAVLJANJU MAJHNH OBČIN

MARJAN DRUFOVKA

Konec februarja je potekala prva letošnja občinska seja v števerjanski občinski hiši. Na dnevnem redu so bile nekatere zelo pomembne točke: prilagoditev cenika za dobavo vode; določitev stopnje občinskega davka na nepremičnine ICI od 01.01.1999; odobritev poročila za predvideni programski načrt za triletno 1999-2001; odobritev proračuna za leto 1999 in odlog začasnega poslovanja; odobritev večletnega proračuna za triletno 1999-2001. V proračunu in izdelanem programu za nadaljnje delovanje in razvoj občine se je občinski svet seznanil s številnimi podatki. Pred očmi je torej imel sliko finančnega poslovanja občine. Oglejmo si le najvažnejše točke.

Občinska uprava ne namerava povišati in niti uvesti za tekoče leto nobenega davka. Količnik davka ICI ostaja tako nespremenjen (6‰). Moramo se pa zavedati, da je števerjanska občina pretežno kmetijska in da so kmečke stavbe tega davka itak oproščene. Medtem ko v drugih občinah predstavlja davek na nepremičnine ICI pravi vir dohodka, so števerjanske občine in vse pretežno kmečke vasi močno prizadete. Ta davek prinaša občinski blagajni le nekaj deset milijonov. Zakon št. 360 z dne 28.09.1998 predvideva za leto 1999 uvedbo dodatnega davka IRPEF. Toda občinska uprava ga ne namerava uvesti za letošnje leto. Vendar kaže, da bo to nujno od naslednjega leta dalje. Kar se tiče izvedljivih dohodkov in ostalih občinskih dohodkov, ostajajo skoraj v celoti nespremenjeni. Zaradi novih poverjenih nalog in krčenja števila zaposlenih je bilo že leta 1998 nujno in morda koristno združevanje z drugimi manjšimi občinami oz. konzorciji za realizacijo določenih storitev (davki, pobiranje in uničevanje smeti, vodovod). Združevanje teh storitev pa pomeni za tekoče leto tudi povišanje stroškov. Poleg tega je bila občinska uprava primorana povišati ceno vode zaradi višjih stroškov upravljanja, saj gre veliko v izgubo zaradi

"prezgodnjih" okvar pri napeljavah...

Števerjanska občinska uprava je kljub neštetim težavam in vzolom, ki so se že v prejšnjih mandatnih dobah nakopičili in se danes še vlečejo, in pa tudi zaradi birokratskih zaprek izpeljala precej dobro usklajeno stanje občinskega proračuna, toda predvidevanja za prihodnost niso najbolj rožnata. V bodoče naj bi torej imela vedno večje težave za izvrševanje lastnih in poverjenih funkcij, saj so občinski dohodki in nakazila države ter deželni prispevki nezadostni, da bi krili potrebe proračuna. Moramo torej odpreti oči in se zavedati, da država nadeva občinam vedno večje odgovornosti, po drugi strani pa jim drastično odjemlje finančna sredstva. Vsi pa dobro vemo, da kolo brez koles ne more nikamor. Uprava si mora pomagati, kakor pač zna in more. Italijanski zakonodajalec daje vtis neizkušene intelektualca, ki udobno sedi za mizo in ukazuje, pozablja pa na konkretne probleme, ki bremenijo občinsko upravo. Večkrat pritiska prav v obratno smer, zapletena birokracija pa županu veže roke. Tako niso redki primeri, ko sploh ne vemo, kdo pri hiši ukazuje: na primer lik župana, ki je predstavnik občine, včasih zasenči lik občinskega tajnika, tako župan pravno nima nobene oblasti nad občinskimi službami itd. To so protislovja italijanske zakonodaje.

Pogoji za doprinosno delovanje niso najbolj primerni, a kljub vsemu temu je sedanja števerjanska uprava že odločno podrla veliko pregrad in izvršila nešteto si zadanih načrtov. Ugotavljamo žal, da so majhne občine trn v peti državniku in da je njihova usoda zabeležena: prej ali slej bomo priče procesa združevanja majhnih občin v večje in morda čez nekaj let bomo zaman iskali občino Števerjan na zemljevidu. Do takrat pa potrebujejo naše občine gospodarsko spretno in prožno upravitelje.

OBČINSKI SVET V SOVODNJAH

PROBLEMI REDNE UPRAVE

REMO DEVETAK

Prvo letošnje zasedanje občinskega sveta v Sovodnjah je bilo 24. februarja. Dnevni red je obsegal kar 14 točk. Po branju zapisnika z zadnje seje v prejšnjem letu je svetovalec SSK Benjamin Černic zahteval, naj se opis njegovega posega o racionalizaciji šolskega omrežja dopolni, ker je bil po njegovem pomanjkljiv. Občinski svet je njegovo zahtevo sprejel. Svet je nato razpravljal o ceni dveh zemljišč v obrtniški coni. Cene ostanejo nespremenjene, in sicer od 15 do 19 tisoč lir za kvadratni meter. Tudi cene občinskih zemljišč na Vrhu in Sovodnjah ostanejo nespremenjene in znašajo 60, 45, 15 in 5 tisoč lir za kvadratni meter, kar je odvisno od namembnosti teh zemljišč. Svet je predlog odobril z veliko večino glasov, saj je proti glasoval le svetovalec večine, ki je doma z Vrha. Nato je občinski svet sklenil, naj ostane občinski davek na nepremičnine ICI nespremenjen, in sicer 5 promilov. Cene zazidljivih zemljišč na območju so za stanovanja 70.000 lir za kvadratni meter, 30.000 lir za lotizacije in 19.000 lir za kvadratni meter za urbanizacijske storitve. Občinska uprava bo v tej zvezi priznavala olajšave, pri čemer bodo prihajale v poštev prijave dohodkov, hkrati pa bo preverjala morebitne netočnosti pri plačevanju davkov. Tudi davek na odvažanje smeti ostane v bistvu nespremenjen. Davek bo znašal 1.300 lir na kvadratni meter za trgovine in skladišča, 850 lir za stanovanjske hiše, 1.275 lir za urade in denarne zavode ter 1.700 lir za kvadratni meter za gostilne in hotele. Vse bo ostalo pri starem tudi, kar zadeva izdatke v otroških vrtcih. Gre predvsem za stroške, ki jih starši imajo za topli obrok v samem vrtcu. Svet je nato sklenil, da ostane nespremenjena tudi odškodnina za uporabo občinske telovadnice. Krajevna športna društva bodo plačevala po 17.000 lir na uro, društva, ki nimajo svojega sedeža v občini pa 25.000 lir. Tem izdatkom je treba dodati še davek na do-

datno vrednost IVA. Svet pa je sklenil zvišati za 20% davek na plakatiranje.

Lani je občinska uprava potrošila kakih 50 milijonov lir za ureditev grezničnih naprav v Rupji, na Peči in v Gabrjah ter začasno poverila vzdrževanje naprav nekemu podjetju iz Trsta. Občinski svet je sklenil poveriti nadaljnje vzdrževanje konzorciju CISARFO, ki že upravlja vodovod in omrežje za plin ter greznice na desnem bregu Soče. V zvezi z grezničnimi napravami je svetovalec Ožbot opozoril na slabšo delovanje na Peči, Branko Černic pa se je zanimal, kolikšni bodo izdatki, ko bo občina postala članica konzorcija. Župan je pojasnil, da po njegovem greznične naprave delujejo dobro, pristavil pa je, da se bo osebno zanimal, če pritožbe ustrezajo resnici. Župan je tudi obrazložil vsebino statuta industrijske cone, ki se mora prilagoditi novim potrebam. Statut bo na vpogled v pristojnem občinskem uradu za morebitne pripombe. Na koncu je bil govor o načrtu za ovrednotenje goriškega letališča. O poročilu za nadaljnje triletno poslovanje in o proračunu za obdobje 1999-2001 bomo še poročali.

SLOVO OD SLIKARJA FULVIA MONAIA

V ponedeljek, 1. marca, je bil v cerkvi v Stražicah pogreb Fulvia Monaia, ki je po nekajmesečni boleznimi umrl v goriški bolnišnici. Z njim je Gorica izgubila umetnika, predvsem pa kulturnika, ki se je s svojim delom krepko zarisal v goriški kulturni utrip. Iz rodnega Pulja, kjer se je rodil leta 1921, se je 1947. leta preselil v naše mesto in tu prebival do prezgodnje smrti. Več let je poučeval na italijanskih šolah, vendar se je vseskozi posvečal umetnosti. Kot slikar se je uveljavil s pejzaži, ki razodevajo ljubezen do istrske zemlje, do Krasa in morja. Razen po čopiču je rad segal tudi po peresu, saj je bil plodovit publicist. Veliko zaslug ima pri čezmejnem povezovanju italijanskih in slovenskih umetnikov.

PREDSTAVITEV ZBIRKE SKLADB STANKA JERICIJA

JERICIJEVA MLADIH LET GLASNICA

V soboto, 27. februarja, je bila v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž predstavitev zborovske zbirke skladatelja Stanka Jericija *Mladih let glasnica*. Večer je pripravil Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, ki je tudi izdal pesmarico. V tej zbirki je veliko skladb goriškega glasbenika za razne zborovske zasedbe, predvsem za otroški in mladinski zbor na besedila raznih pesnikov, pa tudi priredbe slovenskih ljudskih pesmi.

Naslov zbirke izhaja iz pesmi briškega pesnika Ludvika Zorzuta. Pesem je občuteno recital Dario Bertinazzi, nato pa jo je zapel mladinski dekl-

ški zbor. Predstavitev zbirke je prispeval prof. Hilarij Lavrenčič (bral je D. Bandelli), ki je strokovno tehtno obeležil Jericijevo delo. Sledil je niz pesmi v izvedbi tako otroškega zboru s skupino Orffovih instrumentov (vodila Barbara Corbato, pri klavirju Damijana Čevdek) ter mladinskega zboru z instrumentalno skupino, ki ju je vodil Aleksander Sluga. Oboji so zavzeto in obenem prijetno podali šest Jericijevih skladb iz predstavljene zbirke. Glasbeni program je lepo zaključil še klavirski Trio goriškega glasbenika, ki so ga izvajali Peter Gus (violina), Aleksander Sluga (violončelo) in David Bandelli (kla-

vir). Večer je zaključilo predvajanje videofilma z naslovom *Od srca do srca, od človeka do človeka - Portret skladatelja Stanka Jericija*, ki so ga izdelali Hijacint Jussa, Tatjana Gregorič in Dario Frandolič.

Naj zaključimo z besedami prof. Silvana Kerševana, ki tako piše v koncertnem listu: "Z zbirko *Mladih let glasnica* želimo ohraniti in predati javnosti ustvarjalno delo zaslužnega goriškega rojaka. Veliko let je delal med mladino, ob njej doživljal in ustvarjal. Zato smo prav njej zaupali izvedbo današnjega večera. Hvala vsem, ki so z veseljem sodelovali..."

AB

FOTO: BUBRAGA

OBVESTILA

V GALERIJI Ars v Katoliški knjigarni je razstava treh mladih goriških umetnikov odprta do 5. marca.

KULTURNO DRUŠTVO Danica vabi na Prešernovo proslavo, ki bo v soboto, 6. marca, ob 20. uri v športno-kulturnem centru Danica na Vrhu. Nastopili bodo Godoviški oktet, deklški pevski zbor Danica in mladi društveni recitatorji.

KULTURNO DRUŠTVO Danica organizira praznovanje ob dnevu žena v petek, 12. marca, ob 20. uri v športno-kulturnem centru Danica na Vrhu. Informacije in vpisovanje pri Dolores (tel. 0481 882222) in Kristini (tel. 0481 882195) do srede, 10. marca. Toplo vabljenje!

ODBOR ZVEZE slovenske katoliške prosvete se bo sestel v torek, 9. marca, ob 20.30 v sejni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

GLASBENA MATICA - Gorica v sodelovanju z goriškim Kulturnim domom vabi na koncert za dva klavirja in enega pianista: Alfredo Tisocco, klavir. Spored: E. Granados, I. Albeniz, E. Satie, A. Tisocco. V Kulturnem domu v ponedeljek, 15. marca, ob 18. uri.

GLASBENA MATICA - Gorica sporoča, da bo od 1. marca t.l. urnik tajništva naslednji: ob delavnikih od 11.30 do 13. ure in od 15.30 do 17. ure (sreda zjutraj zaprto); tel. 0481 531508.

PREDSTAVITEV KNJIGE Stanka Petelina v italijanskem prevodu *Osvoboditev Slovenskega Primorja - La liberazione del litorale sloveno* bo v četrtek, 11. marca, ob 18. uri v Kulturnem domu v Gorici v okviru tradicionalnih Srečanj z avtorji. Knjigo je prevedel prof. Aldo Rupel. Na predstavitvi bodo spregovorili: Lucio Fabi, Aldo Rupel in Silvino Poletto.

RAZSTAVA DEL slikarja Borisa Zaplatila v Gorici in Novi Gorici: Kulturni dom iz Gorice in galerija Artes iz Nove Gorice prirejata slikarjevo razstavo, ki bo istočasno v obeh Goricah. V petek, 5. marca, bodo ob 18. uri odprli v galeriji Kulturnega doma v Gorici razstavo starejših Zaplatilovih del (1983-1998); ob 19.30 pa bo v galeriji Artes v Novi Gorici odprtje razstave najnovejših slikarjevih del. Razstavi bosta na ogled vse do 25. marca.

ACM GORICA vabi k maši za edinost v ponedeljek, 8. marca, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

VPIS za potovanje na Poljsko in Litvo se nadaljuje. Sporočili

bomo, ko dobimo celotno ceno za potovanje.

ŽUPNIJSKA SKUPNOST v Štandrežu vabi k Postnim konferencam, ki bodo ob četrkih v postnem času do 25. marca v župnijski dvorani Anton Gregorič v Štandrežu. Tema letošnjih srečanj je *Zakrament uvajanja v krščanstvo - krst, evharistija, birma*.

PRODAJAM AVTO Fiat Tempra 1600 SW, opremljen s klimo, ABS in airbagom. 40.000 km, letnik oktober '95. Interesenti naj pokličejo na tel. 0481-82487 ali 0481-597228.

DAROVI

ZA CERKEV sv. Ivana: L.A. v spomin na Leopolda Sedevčiča 50.000 lir.

ZA CERKEV v Rupi: sestra Nada ob rojstnem dnevu Oskarja Pahorja 50.000 ter za cvetje v cerkvi 50.000; Marjeta Kosič v spomin na moža Lenarta 50.000, za OPZ Rupa-Peč 50.000 in za MePZ Rupa-Peč 50.000 lir.

SOŽALJA

Ob izgubi dragega nonota Lojzeta izreka ŠZ Olympia iskreno sožalje igralcem Nikolaju, Mateju in Manuelu ter svojcem.

MoPZ Mirko Filej izreka sožalje Martinu Pintarju in družini ob izgubi dragega nonota Alojza Pintarja.

ČESTITKA

Ob lepem zaključku študija na tržaški univerzi ti srčno čestitamo, dragi Peter, oče, mati, sestri z družinami ter bratec Emanuel. Hvaležni zvestemu Bogu zaupamo: "Gospod te bo varoval vsega hudega / varoval bo tvoje življenje. / Gospod bo varoval tvoje odhajanje in prihajanje, / od zdaj in do večnosti."

IZLET V SREDNJO NEMČIJO

Goriški Inštitut za družbeno in versko zgodovino prireja od 25. do 31. maja turistično in kulturno zanimiv izlet v srednjo Nemčijo, točneje v dežele med Vestfalijo in Turingijo. Izletniki bodo odpotovali iz Gorice z avtobusom, z njimi bo stalno vodič. Cena izleta (pot, poln penzion v hotelu s 4 zvezdicami) znaša 1.850.000 lir. Zanimivosti naj se ogledajo na turistični agenciji Appiani v Gorici ali v knjigarni S. Paolo (0481 533326).

"ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH"

ŠTANDREŠKI IN BRANIŠKI IGRALCI OSVOJILI GORIŠKO PUBLIKO

IVA KORŠIČ

Po nadvse rožnatem začetku s premierno uprizoritvijo Odra 90 v nedeljo, 21. februarja, se je niz veseloiger ljubiteljskih odrov v KC Lojze Bratuž nadaljeval v četrtek, 25. februarja, ko so štandreški komedijanti po treh ponovitvah v domači vasi in enem gostovanju onstran meje, v vipavskem Braniku, končno zaigrali svojo letošnjo uspešnico tudi v mestnem središču. Čeprav je bil delavnik in za Goričane ne ravno običajen dan za ogled predstave, je bila velika dvorana KC dobro obiskana. Na obširnem odru je prosto zadihala komedija Neila Simona *Zares čuden par* v režiji Emila Aberška. Bogato scensko ozadje, polno rekvizitov je zadobilo večjo razsežnost. Solidno igranje, s katero so se izkazali na premieri, so pokazali tudi v Gorici in s tem potrdili, da so utrjena, homogena dramska družina, ki ji je modrica gledališke umetnosti nadvse priljubljena postavljala spremljevalka življenjske radosti. Zbrano občinstvo je takoj ugotovilo izrazito komične domislice avtorja pa tudi režiserja in se spon-

tano predajalo sproščujočemu smehu. Dramski odsek PD Štandrež je tako zabeležil še en prodoren nastop in bo sedaj s svojo odrsko stvaritvijo gostoval v raznih krajih naše dežele ter se morda podal tudi v tujino.

Čisto ob koncu februarja v nedeljo, 28., je prvič stopila na odrske deske KC Lojze Bratuž Dramska skupina Kulturnega društva Franc Zgonik iz Branika z veseloigro Frana Lipaha *Glavni dobitek* (morda se bo kdo izmed bralcev spomnil, da jo je dramska skupina iz Štandreža odigrala leta 1970 v režiji Aleksija Pregarca) v režijski zasnovi igralca Staneta Lebana, ki je bil tokrat prvič gost braniške skupine.

Od leta 1983 do l. 1987 je bila dramska dejavnost v Braniku živahna, potem pa je iz raznih vzrokov splahnela vna do igranja, dokler se ni v Branicanih lansko leto spet prebudila želja po odrskem udejstvovanju. Od nekdanje skupine sta ostala le dva igralca, ki sta v nedeljski predstavi zelo dobro odigrala svoji vloge, in sicer Silva Toplikar kot branjevka Marjeta, ki je s svojimi posegi v narečju s polno

košaro poljskih dobrot in obvezno stekleničko žganja napolnila oder z zdravo kmečko filozofijo, in Danjel Zalesjak, ki je prepričljivo odigral posebnega Kristofa. Le-ta stoji ob robu dogodkov, ne zanima ga, kaj razburja ljudi; zadovoljen je s požirkom žganja in da lahko pove kakšno svojo "modrost" brez vezi z dogajanjem. V njegovem igranju se je najbolj zrcalil igralski poseg režiserja skupine Staneta Lebana, čudovitega karakterista v pokoju, ki se občasno še zmeraj oglašuje v Primorskem dramskem gledališču. Vsi ostali igralci so dobro prestali odrski krst in tudi obvladali tremo, ki se jih je polastila - tako so sami zaupali -, ko so se morali predstaviti na velikem odru KC v elegantni dvorani, ki je niso vajeni. Naravno, brez kakih teatralično naučenih kretenj so orisali svoje like. Prijetno so izoblikovali igro, katere potek se dvakrat zaobrbe zaradi domnevnega dobitka, nazadnje pa vendarle potrjene zmogovite srečke. Igra iskreno prikaže, kako se spreminjajo medčloveški odnosi, ko poseže denar mednje.

KMEČKA BANKA USPEŠNO POSLUJE

Goriška Kmečka banka je povsem uspešno zaključila poslovno leto 1998 in bo tako na najboljši način lahko proslavila letošnji okrogli jubilej. Banka slavi namreč 90-letnico neprekinjenega delovanja, saj je bila ustanovljena februarja 1909. Kmečka banka je v vsem tem času predstavljala pomembno oporo točko za krajevno prebivalstvo in je vse te značilnosti obdržala tudi danes, ko je prišlo do velikih sprememb na bančnem področju.

Prvi izračuni, ki so jih opravili pristojni organi, potrjujejo pozitivno usmeritev v poslovanju goriškega denarnega zavoda. V primerjavi s prejšnjim letom gre zabeležiti namreč 50% povečanje bruto poslovne dobička, kar naj bi spričo previdnosti v upravljanju zagotovilo približno 15% rast čistega dobička. Prav tako izstopa povečanje naložb (+14,47%). Porasla so tudi nabrana sredstva, med temi še posebej posredne vloge (+7,85%). Da je Kmečka banka stopila na pot uravnoteženega poslovanja, pričča še ta podatek: razmerje med visočimi krediti in naložbami je 2,4%, kar je pod povprečjem italijanskega bančnega sistema.

ARS
GALERIJA

Vljudno vas vabimo na predstavitev nove knjige AIOJZA REBULE

CESTA S CIPRESO IN ZVEZDO

Roman bo predstavila Ivanka Hergold. Prisotna bosta avtor in urednik založbe Mladika Marij Maver. Katoliška knjigarna, Travnik 25, v petek, 5. marca, ob 18. uri.

SCGV EMIL KOMEL - SREČANJA Z GLASBO 1998/99

BACH IN NJEGOVI

Ettore Michelazzi, flavta, Massimo Favento, violončelo, Luisa Antoni, čembalo; sodeluje prof. Ivan Florjanc.

Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, sredo, 10. marca, ob 19.30.

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA

prireja

DAN SLOVENSKE KULTURE

Nastopili bodo: MePZ Podgora in dramska skupina PD Podgora. Govornik bo Damjan Terpin. Za režijo prireditve bo poskrbela Lidija Jarc. Toplo vabljeni!

Četrtek, 11. marca, ob 20. uri v župnijski dvorani v Podgori.

ŽUPNIJA SV. FLORIJANA IN MARIJE POMOČNICE V ŠTEVERJANU in SKPD F.B. SEDEJ - ŠTEVERJAN vabita na večer

POKLON VINKU VODOPIVCU

Gost večera bo g. Jožko Kragelj, ki bo predstavil svojo najnovejšo knjigo "Vinko Vodopivec". Sodelujejo: mešani in moški pevski zbor F.B. Sedej ter deklška skupina z recitalom o Vinku Vodopivcu.

Nedelja, 7. marca, ob 17.30 v Sedejevem domu v Števerjanu.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

vabi v okviru pobud "Spoznavajmo domače ustvarjalce" na odprtje slikarske razstave del VILJEMA ZAVADLAVA

Slikarja bo predstavil Jurij Paljk. Razstava bo odprta do 14. marca: ob delavnikih od 19.30 do 20.30, v nedeljo od 9. do 12. ure in od 17. do 19. ure.

Sreda, 10. marca, ob 20. uri v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorič v Štandrežu.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Urica s klepetuljama

VANKO IN TONCO

Komorna dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, četrtek, 11. marca 1999, ob 20.30.

ZADNJE SREČANJE 4. MARCA

SREČANJA Z NADIŠKIMI
DOLINAMI V VIDMU

ERIKA JAZBAR

Študijski center Nadiža iz Špetra in Društvo beneških umetnikov sta bila v prejšnjih dneh organizatorja zanimivega niza večerov, ki sta jih priredila v Vidmu z naslovom *Srečanja z Nadiškimi dolinami*. Srečanja so bila namenjena predvsem italijanskemu občinstvu.

Pobudo sta slovenski organizaciji priredili namenoma v Vidmu, kjer so bila predvidena tri srečanja s publikacijami, ki so tesno vezane na kulturno in zgodovinsko tradicijo Beneške Slovenije.

Dne 24. februarja je bila na vrsti nova študija profesorja Pavla Petričiča z naslovom *Storia della Slavia friulana*,

dalle origini all'età del ferro, ki je doživela svojo prvo predstavitev v palači Belgrado, t.j. na sedežu videmske pokrajinske uprave. Obsežno delo na 265 straneh iz črno zaobjema znanstveni zgodovinski prikaz omenjenega obdobja v Beneški Sloveniji. Na večeru je ob avtorju sodeloval arheolog Andrea Pessina, ki je bil nad delom posebno navdušen, saj je v svojih študentskih letih sodeloval pri izkopavanju zavetišča pri Bjarču.

V knjigarni *Il compralibro* se je nato 26. februarja lahko italijanska publika seznanila z Ruelijevo monografijo o beneškem kozolcu. Na večeru je tokrat sodeloval čedajski arhitekt Giovanni Vraganz.

Zadnje srečanje je na programu danes, 4. marca, v poznih popoldanskih urah v palači Belgrado. Tokrat bodo predstavili bogato in zanimivo fotomonografijo o Beneški Sloveniji, ki je lani izšla pri slovenski založbi Družina. Avtorica veznega besedila je Živa Gruden, fotografije z beneškimi motivi pa je prispeval Milan Grego. O knjigi smo že pisali ob njenem izidu.

Nazadnje velja še povedati, da so omenjene večere sooblikovali tudi nekateri gostinci iz Nadiških dolin, člani združenja Vabilo, ki so sodelujoči publiki nudili pokušnjo domačih beneških jedi in tako nedvomno prispevali k uspehu večerov.

ŠTANDREŠKI PEVCI V
ŽABNIŠKI CERKVI

V nedeljo, 28. februarja, so štandreški pevci mešanega cerkvenega zbora na poti proti Celovcu, kjer so se udeležili revije Koroška poje, mašno liturgijo v žabniški cerkvi spremljali s primernimi slovenskimi postnimi pesmimi. Zbor je vodila Tiziana Zavadlav, na orgle pa igral Silvan Zavadlav. Žabniški župnik Dionisio Mateucig se je na koncu obreda v imenu slovenskih in italijanskih vernikov štandreškimi pevcem zahvalil za lepo petje, saj si je zbor priskrbel tudi nepričakovan in prisrčen aplavz.

GLASBA GLASBA GLASBA GLASBA GLASBA GLASBA

KRAŠKI OVČARJI
USPESNI
ROCKERJI

Po dveh velikih uspehih v prejšnjem letu (finale tekmovalja *No play back* v Aquili kot edini deželni predstavnik in drugo mesto na deželni tekmovalju *Milano Studio* v Torsu di Pocenia na Videmskem) so tokrat zadeli v črno in osvojili prvo mesto na deželni finalu Arezzo Wave in si tako priborili pravico do nastopa na vsedravnem finalu rock skupin v Arezzu. Kdor še ni razumel, govorimo o naših Kraških ovčarjih, ki se iz dneva v dan bolj uveljavljajo s svojim "balkan rockom".

Morda ne bo odveč, če predstavimo te nadebudne moderne glasbenike, ki so prinesli v naše okolje nekaj novega, nekaj predvsem izvirnega, kar je pravzaprav za neglasbenika težko razumljivo, t.j. rock, povezan z Balkanom, ki se izvaja tako v slovensčini kot v srbohrvaščini ali hrvaško-srbsčini (da ne bo zame-re). Skupino, ki je nastala leta 1994, sestavlja pet navdušencev: Aljoša Saksida, pravi mentor in duša ansambla, ki skrbi tudi za glasbo in besedilo izvirnih skladb, Iztok Cergol, violina, tik pred diplomo, Matej Gruden, klavijatura in po potrebi pevec, Danilo Pahor, kitara bas, ter Mitja Košuta bobni.

Ti fantje, ki se z glasbo ukvarjajo amatersko po opravljenih dolžnostih, saj je vsakdo zaposlen bodisi z delom ali s šolo, se zbirajo v prostorih društva Igo Gruden v Nabrežini; čeprav so prostori prava podrtija, fantje kljub temu vadijo, pišejo nove izvirne pesmi, katerih očetovstvo je v glavnem Saksidovo, skupno jih nato preizkušajo in dopolnjujejo aranžmaje. V večernih urah nastopajo po raznih

12
ČETRTEK
4. MARCA
1999

PREJELI SMO

DEMOKRATIČNOST
INFORMIRANJA

Kadarkoli kaj preberemo, si lahko tudi zastavimo vprašanje: "Ali je sporočilo, ki ga beremo, resnično in ali ni pisano pristransko?" To vprašanje je splošno in se nanaša na dnevne novice, na likovne in literarne ocene pa tudi na ta ali oni zgodovinski zapis.

Dogaja se nam, da nekateri žal še vedno ne želijo, da bi se določene stvari objavile in prišle v javnost, ker bi pač nekdo bil prizadet. Tako se ustvarja polovično informiranje in določene informacije, ki so za neki narod pomembne, so za vedno izbrisane iz spomina in puščamo zanamcem enostranski prikaz posameznih dogodkov.

To je zelo dobro znal izrabiti režim v polpreteklem času v Jugoslaviji. Učbeniki zgodovine pa tudi literarni priročniki, zlasti tisti, ki so bili pisani po naročilu, nas o tem še vedno seznanjajo. Neprijetno se počutim, ko berem, recimo, slovensko uradno poročilo o dražgoški bitki, ki se je vsako leto spominjajo. Poznam pa vse o zadnje tedanjih dogodkov neposredno od vaščana Dražgoš, ki je to krvavo morijo slučajno (po božji volji!) preživel in je veliko let bil moj sosed. Tako sva se v tistih letih, ko se o tem ni smelo govoriti, zelo veliko pogovarjala. Danes je o dražgoški bitki napisana tudi druga plat poročanja in bralec si iz obeh zapisov - uradnega iz NOB-ja in tega drugega - lahko ustvari svojo sliko. Ta slika je prav zato objektivna, ker je prikazana z dveh različnih zornih kotov.

Takšna objektivna sporočanja so velikokrat tuja zlasti nam, ki živimo v zamejskem prostoru. Če beremo določena zgodovinska poročila iz polpreteklega časa, pridemo do spoznanja, da so vsaj pri nekaterih časopisih vestno in natančno pazili, da bi se kaj ne povedalo preveč ali da bi se pisalo dru-

gače, kot je bilo uradno določeno. Po drugi strani pa imamo še vedno vse polno pristranskih sporočanj, ki so nastajala, bodisi da jih je nekdo naročil ali pa, ker je bilo za tisti čas tako dobro.

Časopis pa, ne glede na svojo usmerjenost, če je demokracičen, ima prav to prednost, da daje prostor različnim pogledom, ki obravnavajo neki čas, prostor ali dogodek, in tako skrbi, da se zgodovina ohranja objektivno zapisana.

V spodbudo nam je lahko ljubljanski nadškof. Na TV je jasno povedal: "Redno berem pariški *Le Monde*. Ta list ima o neki stvari dva pozitivna zapisa - prostor pa vedno dobi tudi tretji zapis, ki na to stvar gleda drugače, lahko tudi negativno!" Ker je to povedal človek, ki ima v Sloveniji najvišjo cerkveno avtoriteto, bo verjetno tudi kdo o tem razmišljal. Ali pa bo tudi to komu kaj povedalo? Če pa bi si to upal napisati kdo, ki nima takšne vloge, pa bi ga lahko imeli tudi preprosto povedano - za prismsuknjeneja!

Kakorkoli je že: dokler naši zamejski listi ne bodo imeli prostora tudi za članke, ki niso "na uradni liniji", svojčas smo jim rekli partijski, do tedaj bodo zapisi o naši stvarnosti kot tudi o naši polpretekli zgodovini pristranski. To pa je vsekakor velika škoda za zgodovino in za naš narod.

AMBROŽ KODELJA

"Komentar in mnenje sta sestavni del pravice do izražanja in kritike. Oba sta popolnoma svobodna in brez vsakršnih obvez, razen tistih, ki jih določa zakon za primere žalitve in obrekovanja oseb." Tako beremo v Listini o dolžnostih, ki je deontološki kodeks vsakega časnikarja pri nas. Mislimo, da v našem tedniku v tem pogledu do zdaj ni bilo odklonov. (Ured.)

PROSLAVA
V KANALSKI
DOLINI

V CELOVŠKI KONCERTNI HIŠI

"KOROŠKA POJE"

Zadnja nedelja v februarju je bila na Koroškem posebno lep dan. K temu je pripomogla tudi prireditev Koroška poje v Koncertni hiši v Celovcu. Čeprav bi kdo lahko rekel, da je škoda lep, sončen dan preživeti v dvorani, se je številno občinstvo rade volje odzvalo vabilu organizatorjev in se predalo glasbenim užitek.

Krščanska kulturna zveza je koncert razdelila v dva dela. V prvem so se spomnili 100-letnice rojstva dveh glasbenih mojstrov: slovenskega skladatelja, duhovnika Matija Tomca, ki je štiri leta študiral tudi na Dunaju in napisal več kot sto pesmi, ter koroškega rojaka Pavla Kernjaka, ki zaradi skromnih razmer sicer ni mogel študirati, zato pa je

ljubil ljudsko pesem in še danes zlasti Korošci radi prepevajo njegove *Rož, Podjuna, Zila, Mojce* ali *Katrc*.

Nekaj njunih skladb so zapeli tudi nastopajoči zbori: mešani pevski zbor Podjuna - Pliberk, ki deluje že 25 let in je že prejel številna priznanja in izdal tri kasete; moški pevski zbor Jepa - Baško jezero, ki je že leta 1959 posnel pesmi za celovški radio; mešani pevski zbor Štandrež (na sliki) pod vodstvom Tiziane Zavadlav, ki je posebno navdušil s pesmijo Frana Venturinija *Znamenje*; in mešani pevski zbor Danica iz Št. Primoža, ki je nastopil že celo v Ameriki in Ukrajini.

Po odmoru so oder napolnili pevci mešanih zborov Galus in Sele ter pod vodstvom dirigenta Jožeta Ropitza v krstni izvedbi predstavili psalm-sko kantato *Žena - mati*, za katero je napisal glasbo Jože Ropitz, besedilo pa Alojz Rebula, ki je že nekajkrat sodeloval s koroškim glasbenim pedagogom in komponistom. Poleg številnih pevcev so nastopili tudi koroški instrumentalisti, kvartet trolil Slovenskih filharmonikov iz Ljubljane in solista, mezzosopraniistka Bernarda Fink-Inzko ter tenorist Bruno Petriček. Kot recitatorja in povezovalca sta nastopila Monika Novak in Sigi Kolger.

Prireditve se je udeležilo lepo število častnih gostov; dr. Zerzer je v imenu prirediteljev med drugimi pozdravil ljubljanskega pomožnega škofa msgr. Urana, krškega vikarja dr. Čegovnika, generalnega konzula republike Slovenije g. Jeraja, državnega poslanca Karla Smolleja, predsednika obeh osrednjih koroških organizacij NSKS in ZSO, drugih koroških ustanov, predsednika goriške Zveze slovenske katoliške prosvete dr. Damjana Pavlina in člana Kernjakove družine.

Vsem nastopajočim gre srčna pohvala. Avtorica tega članka pa se po tej poti zahvaljuje za posebni goriški pozdrav g. Karlu Bolčini z upanjem, da se spet kmalu srečamo na Primorskem.

R. BÖHM

FOTO KROMA

lokalih, ki so seveda namenjeni mladim, tam v glavnem žanjejo uspehe in se jutraj vsakdo vrne na svoje delovno ali študijsko mesto. Občasno se prijavljajo na razna rock tekmovanja, kjer dosegajo odlična priznanja in uvrstitve na vsedeželni ravni. Zanimivo je, da je njihova glasba, čeprav podana v slovanskih (slavi) jeziki, sprejeta večkrat s pravim navdušenjem med v glavnem neslovensko publiko in to tudi v samem Trstu.

Na njihov obstoj so se končno spomnili tudi naši mediji in jih povabili na Pop Tv, TV Koper ter še na Radio Trst A in Općine.

Ko iskreno čestitamo Kraškim ovčarjem, ki so se med 90 skupinami v deželi F-Jk prebili na sam vrh letošnje tekmovalje in si priborili finalni nastop v Arezzu, naj poudarimo, da je prav originalnost njihove glasbe, kjer je močno zaznan domač pristop, prispevala, da so jih v širšem krogu sprejeli z navdušenjem, nam pa so lahko v ponos in zgled, kako neobremenjena mladina na pravi način kaže svojo multikulturalnost.

Bravo fantje, tako naprej!

NK

V OSPREDJU UVEDBA VEČINSKEGA VOLILNEGA SISTEMA

DRŽAVNI ZBOR PREKINIL RAZPRAVO ZOPER SKLEP USTAVNEGA SODIŠČA

MARJAN DROBEŽ

Slovenski parlament in vlada sta prejšnji teden sprejela nekaj pomembnih odločitev, ki bodo vplivale na prihodnje politične razmere. V državnem zboru se kažejo znamenja popuščanja poslancev iz strank vladajoče koalicije in iz Slovenske nacionalne stranke glede odnosa do odločbe ustavnega sodišča, po kateri je treba čimprej uveljaviti dvokrožni večinski volilni sistem. Pod pritiskom opozicijskih strank, katerih poslanci so vztrajno poudarjali, da so sklepi najvišjega varuha ustavnosti in zakonitosti dokončni in nespremenljivi, se je parlament odločil, da prekine obravnavo predloga in ustavno sodišče pozove k morebitni spremeni tvju odločbe o volilnem sistemu, oz. da generalni državni tožilec o zadevi vložijo zahtevo za varstvo zakonitosti. Pri sprejemanju te odločbe naj bi ustavno sodišče namreč naredilo napake v postopku.

Na pobudo predsednika vlade Drnovška so sklenili, da bodo dileme o volilnem sistemu poskušali premostiti predsedniki političnih strank, ki so zastopane v parlamentu. Kljub temu pa je skupina 44 poslancev iz LDS, ZLSD, Desusa in Slovenske nacionalne stranke generalnemu državnemu tožilcu sama, torej mimo državnega zbora, poslala predlog, naj vložijo zahtevo za varstvo zakonitosti pri ustavnem sodišču. Na podlagi te zahteve naj bi sodišče (zaradi že omenjenih procesnih napak) morebiti ponovilo odločanje o uvedbi dvokrožnega večinskega volilnega sistema.

V kroniki dogodkov na političnem prizorišču naj nadalje omenimo, da je predsednik države Milan Kučan ob 6. obletnici ustanovitve Slovenske škofovske konference v četrtek, 25. februarja, priredil sprejem. V svojem nagovoru je dejal, da je bilo priznanje samostojnosti Slovenske

škofovske konference s strani Sv. sedeža izraz naklonjenega razumevanja volje Slovencev po lastni državi, saj je bil Vatikan med prvimi državami, ki so priznale samostojno republiko Slovenijo. Priznanje samostojnosti zato vsekakor sodi med tiste dogodke v življenju slovenske države in njenih državljanov, ki ohranjajo trajni pomen in veljavo. Menil je, "da je z ustanovitvijo Slovenske škofovske konference ustvarjena možnost dialoga za urejanje vseh, tudi najbolj občutljivih vprašanj v odnosih med državo in Rimsko katoliško cerkvijo."

Sprejema v vili Podrožnik so se poleg ljubljanskega nadškofa Franca Rodeta in slovenskih škofov udeležili tudi Janez Drnovšek, France Bučar, Herman Rigelnik, Lojze Peterle, prvi slovenski veleposlanik pri Sv. sedežu Štefan Falež in apostolski nuncij v Sloveniji Edmond Farhat.

IZ PREGLEDA USKLAJENOSTI ZAKONODAJE ZA PODROČJI PRAVOSODJA IN NOTRANJNH ZADEV

PREMIKI V PRAVOSODJU

Predstavniki Slovenije so se skupaj z delegacijami iz drugih petih držav, ki kandidirajo za polnopravno članstvo v EU, prejšnji teden v Bruslju udeležili pregleda usklajenosti zakonodaje za področji pravosodja in notranjih zadev. Ti področji zajemata politiko azila, selitev, nadzora nad mejami, boj proti organiziranemu kriminalu in terorizmu, policijsko in carinsko sodelovanje in sodelovanje v sodstvu. Del zakonodaje bodo letos poleti postala tudi t.i. schengenska pravila, ki narekujejo sproščanje notranjih meja in okrepljeni nadzor na zunanjih mejah EU. Ta pravila bodo morale prevzeti tudi prihodnje članice EU, torej tudi Slovenija.

Državni zbor bo v mesecu marcu obravnaval nekaj novih zakonov, da bi slovenske pravne norme s področja pravosodja in notranjih zadev prilagodili zakonodaji, ki velja v EU. V postopku so kazenski zakon, zakon o pravnem postopku, novela zakona o prisilni poravnavi in stečajni in še nekateri drugi zakoni. Čimprej bodo sprejeti tudi zakon o azilu in novele zakona o tujcih, kar naj bi bilo zlasti pomembno za določitev statusa ilegalnih prebežnikov s Kosova in drugih držav.

Minister za pravosodje Tomaž Marušič (na sliki) je te dni v nekem intervjuju obširno obravnaval slovensko zakonodajo oz. pravosodje v primerjavi z evropskimi normami. Zatrnil je, "da na podro-

čju pravosodja ne bo treba dosti spreminjati, veliko pa bo treba napraviti za izobraževanje sodnikov in drugih kadrov v pravosodju. Glede zakonodaje mislim, da stvari počasi, vendar zanesljivo in učinkovito rešujemo po našem programu oz. projektu, tako da bodo stvari evropsko urejene. Nekaj težav imamo sicer pri hitrosti dela sodišč, vendar podatki kažejo, da se tudi na tem področju stvari obračajo na bolje. Sodišča v Sloveniji so lani rešila 46.000 zadev več, kot pa so jih leto prej. Letošnje leto bo glede zaostankov na sodiščih prelomno."

Parlament bo kmalu začel obravnavati zakon o brezplačni pravni pomoči. Veljal bo za revnejše ljudi, ki si ne morejo plačati odvetnika. Ob predložitvi različnih potrdil, npr. centra za socialno delo in o premoženjskem stanju, bodo posamezniki zaprosili predsednika sodišča, da jim dodeli staus upravičenca do brezplačne pravne pomoči. S tem si bodo pridobili pravico do odvetnika in do oprostitve sodnih taks.

Minister Marušič je v še zatrnil, "da je slovenska kazenska zakonodaja že v celo-

ti usklajena z evropsko. Glede kazenskega prava so načela univerzalna, glede posameznih kaznivih dejanj pa so v bistvu povsod enaka. Razlika je samo v tem, da imajo ponekod milejše kazni, ponekod so stvari prilagojene navadam in temperamentu posamezne države in njenih prebivalcev... Razlika med Slovenijo in drugimi evropskimi državami je tudi v tem, da smo doslej za najhujšo kazen šteli 20-letno ječo, po novem pa se bo najvišja zagrožena kazen dvignila na 30 let zapora."

M.

PODPORA MINISTROM IZ SLS

Domneve, da bo premier Janez Drnovšek odstavil nekatere ministre - med njimi tudi ministra za pravosodje Tomaža Marušiča - sta odločno zavrnila podpredsednik vlade Marjan Podobnik in premier sam. Razmere v notranjem ministrstvu pa se urejujejo. Vlada je za novega generalnega direktorja policije imenovala Andreja Podvršiča, ki je bil doslej funkcionar v uradu predsednika vlade. Na vmešavanje strank v delovanje notranjega ministristva kaže tudi poziv, ki ga je Policijski sindikat Slovenije poslal Drnovšku. V njem je zapisano, "da dogajanja v parlamentu med pravno o nezaupnici notranjemu ministru postavljajo delavce policije pred nemogoče izbiro med političnimi zahtevami in zahtevami stroke."

UKREPI ZA NASTANITEV BEGUNCEV S KOSOVA

V Slovenijo prihaja čedalje več ilegalnih prebežnikov iz raznih držav, med katerimi so najbolj številni Albanci s Kosova. Njihovo natančno število ni znano. Beguncev iz južne srbske pokrajine slovenske oblasti ne vračajo, ker so na Kosovu politične razmere kritične in zlasti prebivalci albanske narodnosti v stalni življenjski nevarnosti. Zato ostajajo v Sloveniji, toda njihov status ni jasno določen. Do trideset dni po prijemu morajo prebiti v prehodnih domovih za tujce, potem pa lahko ostajajo na prostosti. Mnogi med njimi poskušajo spet čez državno mejo, da bi prišli v Italijo oz. Avstrijo, od koder marsikdo poskuša doseči kakšno drugo zahodno državo. Slovenski obmejni organi so lani obravnavali skoraj 500 ilegalnih prebežnikov s Kosova, v januarju letos pa še 880.

Slovenska vlada je spriču takšnega stanja sprejela razne ukrepe za omejevanje nezakonitih preseljevanj. Z ilegalnimi prebežniki se bo odslaj ukvarjalo kar sedem ministrstev in tudi urad za priseljevanje in begunce. Posebno skrb bodo namenili nastanitvi, oskrbi in šolanju beguncev s Kosova.

Kar zadeva nadzorovanje državne meje, naj povemo, da so predstavniki ministrstva za notranje zadeve Slovenije in Uprave za notranje zadeve v Novi Gorici zanimali trditev novogoriškega župana Črtomirja Špacapana glede narave poostrege nadzorstva nad državno mejo. Italijanski helikopter, ki je v nedeljo, 14. februarja, zvečer z žarometi osvetljeval mejno območje in marsikoga vznemirilo, je namreč izvajal nadzorstvo v skladu s sporazumom in dobrim sodelovanjem med slovenskimi in italijanskimi varnostnimi organi na Goriškem, kar ne pomeni, "da bo ta naša meja spet postala železna zavesa".

M.

USLUŽBENCI TOŽIJO DRŽAVO

V Sloveniji tožijo državo mnogi od tistih državnih uslužbencev, ki so leta 1992 dobili premalo izplačane plače, kot nadomestilo pa jim je delodajalec, to je država, dal posebne certifikate (parpirni denar oz. zadolžnico). Nekateri odvetniki menijo, da imajo tožniki - teh je okoli 110.000 - veliko možnosti za uspeh. Med njimi so uradniki, učitelji, profesorji, znanstveniki in drugi vrhunski strokovnjaki, policisti itd. Znesek, ki naj bi ga dobili, pa je brez dodatnih obresti okoli 8 milijard tolarjev. Tožba za omenjeno izplačilo je na ljubljanskem delovnem in socialnem sodišču okoli 500, na sodišču v Celju še več; takšne tožbe proti državi pa so vložene tudi na sodiščih v Kopru, Mariboru in Murski Soboti.

PREDSTAVITEV KNJIGE STANKA VUKA POMLAD POD KRASOM V MIRNU

Tudi letos v februarju so v Mirnu priredili praznik v počastitev meseca kulture, ki je bil tokrat združen s predstavitevjo knjige Stanka Vuka *Pomlad pod Krasom*. Prireditelj, ki jo je organiziral Krajevna skupnost, je v petek, 26. februarja, potekala v dvorani Gnidovčevega doma na Mirenskem Gradu. Pričela se je s petjem državne himne, nato je sledil krajši nastop moškega pevskega zbora Miren. Prisotne domačine in zbrane goste je pozdravila predsednica Krajevne skupnosti Branka Žižmond Makorič, krajši nagovor pa je imel tudi župan občine Miren - Kostanjevica Zlatko Martin Marušič; občina je namreč poleg slovenskega ministrstva za kulturo deloma gmotno podprla izid knjige.

Sledil je osrednji del proslave s predstavitevjo knjige *Pomlad pod Krasom*, ki jo je izdala Založba Obzorja iz Maribora. Povezovalka sporeda Cirila Pregelj je zato predala besedo uredniku založbe, pesniku Andreju Brvarju, ki je obrazložil okoliščine nastanka knjige ter svoje videnje o poeziji in prozi Stanka Vuka. Na prošnjo povezovalke je g. Brvar prebral tudi eno Vukovo pesem, in sicer *Benetke I*. Poleg tega so nastopili tudi domači recitatorji, ki so prebrali nekaj odlomkov iz poezije

in proze Stanka Vuka. Osrednja točka proslave je bil slavnostni govor prof. Tomaža Pavšiča iz Idrije, ki je obširno razčlenil življenje in delo Stanka Vuka. Spregovoril je o predvojnem goriškem kulturnem okolju, ki ga je izoblikovalo, ovrednotil pa je tudi njegovo poezijo in prozo, ki na edinstven način pričuje o starostih in življenju v prvi polovici tega stoletja na tej "zemlji na zahodu", kakor se je imenovala prva izdaja Vukovega zbranega dela iz leta 1959. Po Pavšičevem mnenju pa pomeni Vukov literarni opus trajen in še danes aktualen prispevek slovenski kulturi.

Na kulturnem večeru na Mirenskem Gradu smo slišali petje še dveh zborov. Mešani cerkveni zbor iz Mirna je zapel dve pesmi na Prešernovo besedilo, ob zaključku proslave pa je nastopil še novoustanovljeni moški zbor Chorus 97, ki deluje v Mirnu. Slednji je izbral dve pesmi na Vukovo besedilo: *Mlada Ubalda Vrabca in Pomlad pod Krasom*, ki jo je uglasbil domačin Anton (Antek) Klančič, zaključil pa je z Mirkovo *Na trgu*.

Kulturni večer na Mirenskem Gradu je zelo odmeval, saj je bil dobro obiskan in je požel odobravanje med udeleženci.

TEHARJE / PROSLAVA OB DNEVU KULTURE

SPOMIN NA HUBERTA BERGANTA

Teharsko ljubiteljsko gledališče se je na svoji proslavi poklonilo tudi spominu Huberta Berganta. Objavljamo glavnino osrednjega govora Janeza Novaka.

(...) Neupogljivo se je kalil slovenski narod. Z večno prisotno voljo do življenja in s trdno krščansko vero si je utiral svojo lastno pot in s presejanjem bolečin našel nove razloge za veselje in lepoto, v tem pa svojo svojstveno in bogato kulturo. Poistoveteni s prarodovi, predniki, očeti in materami, se oglašamo in tako vedno znova in znova tudi skozi posameznika zapoje množica v najzlahnejših tonih. Slovenski duh radostnega veselja je mnogokrat dosegel Orfejeve višine, da smo z malim in velikim rasli v vredno celoto.

Simbolični datum kulturnega praznika nas s spominom iz slovenske govornice spomni na velikega pesnika dr. Franceta Prešerna (...), hkrati pa je z nami v našem času luč narodnega buditelja, svetniškega škofa Antona Martina Slomška (...). V zanos teh obeležij pa so strnjene vse ljubezni naroda: vsi pisatelji in pesniki, glasbeniki, pevci in igralci, vsi znanstveniki in kulturni delavci, ki so naš najvrednejši del v raznolikosti in prostranosti slo-

venske zemlje, rojevan z vsemi ljudstvi tega sveta.

(...) V te dogodke pa sovpadla bolečina smrti. Izgubili smo spoštovanega kulturnega delavca, prijatelja, umetnika svetovnega slovesa, pianista in virtuozna orgeske glasbe, predvsem pa velikega človeka - profesorja Huberta Berganta.

Povezan z goriškim moškim pevskim zborom Mirko Filej je obogatil tudi delo Teharskega ljubiteljskega gledališča. Predstave sonetnega venca Venec spominčič možu na grob pesnice Ljubke Šorli - Bratuž, ki jih je s svojim mojstrskim žarom spremljal na orglah, so zlata nit, ki nas bo večno povezovala z njim. Vez med Štajerci in Primorci bo ostala, toda visoki in umetniški zven celote bo manjkal.

Bil je duh veličine in dobrega, ki je in bo navdihoval. Zdaj počiva v zavetju Svetogorske Matere Božje, nas pa tolaži osrečujoče dejstvo, da smo ga poznali, doživljali njega in njegovo umetnost ter ga spoštovali in imeli radi.

In vendar... z nami so nove generacije mladosti, ki imajo pravico in dolžnost, da čas ovrednotimo z veseljem. Naj bo kultura naš način življenja! (...)

O ŽELEZNIŠKI PROGI MED SLOVENIJO IN MADŽARSKO

Dne 1. t.m. so Slovenske železnice podpisale pogodbo o gradnji železniške proge med Slovenijo in Madžarsko. Gradnja bodo izvajala podjetja Slovenija ceste tehnika iz Ljubljane, Primorje iz Ajdovščine in ljubljansko podjetje Gradis. Gradbena dela za 24,5 kilometrsko progo (na madžarski strani bo dolga 19,5 km) bodo veljala skoraj 11 milijard tolarjev. Sredstva so pridobili s posojilom konzorcija slovenskih poslovnih bank, za katerega je dala jamstvo država.

Z gradnjo nove proge bodo začeli že v marcu, potekala pa bo od Puconcov do Hodoša in naprej do meje z Madžarsko. Slovenija in Madžarska sta edini evropski državi, ki še nimata neposredne povezave po železnici. T.i. "Madžarska" bo najkrajša povezava med severnojadranskimi pristanišči in severno Italijo na eni ter med Madžarsko in vzhodnoevropskimi državami na drugi strani. Povezava bo ponudila ekološko in časovno najbolj sprejemljiv prevoz tovora. S preusmeritvijo tovora s cest na tere pa naj bi železniška proga tudi razbremenila okolje.

Na Madžarskem so svoj del nove proge že začeli graditi. Nova železniška povezava bo prva po 32 letih, odkar so odprli progo med Koprom in Divačo. Slovenija je sicer pred štirimi leti sprejela nacionalni program razvoja železnic, ki določa, da bo država do konca leta 2005 vanje vložila skoraj 316 milijard tolarjev. Toda izvajanje tega programa je v velikem zaostanku, posebno če upoštevamo, da država uspešno uresničuje nacionalni program gradnje avtocest. Neskladje pri izvajanju obeh programov je tudi razlog, da sedanja raven železniške infrastrukture preprečuje hitrejšo vključevanje slovenskih železnic in pristanišča Koper v evropske prometne tokove.

M.

"TRIESTEXPO", NAČRT SVETOVNE RAZSEŽNOSTI

Trst je mnoga desetletja ostajal v ozadju. Nekako spriznili smo se z dejstvom, da gre za mesto, kjer se načrti snujejo, kaj malo pa se jih tudi uresniči. Mnogi gospodarstveniki in politiki se sedaj zavedajo, da je skrajni čas, da ubere Trst drugačno pot. V muzeju Revoltella so v soboto, 27. februarja, predstavili širokopotezni načrt. Po zamisli pobudnikov - eden od glavnih je arhitekt Boris Podrecca - naj bi v Trstu med leti 2006 in 2010 organizirali svetovno razstavo.

Predsednik novonastalega združenja "TriestExpo", ki si bo prizadeval za uresničitev tega cilja, je Giacomo Bor-

ruso. Načrte organizacije v veliki meri podpirajo univerza ter gospodarski in politični krogi. Kot je na predstavitvi v muzeju Revoltella poudaril predsednik Borruso, gre za priložnost, ki je ne gre zamuditi. Dovolj je, če pomislimo, kakšne ugodnosti je organizacija svetovne razstave prinesla v minulem letu Lizboni. Srečanja v Trstu so se udeležili tudi predstavniki iz Portugalske. Orisali so pozitivne učinke, ki jih je Expo Lisboa '98 prinesel ne le prestolnici, pač pa vsej državi.

Predstavitve projekta TriestExpo bi se bil moral udeležiti tudi arhitekt Podrecca, ki pa so ga delovne obveznosti

zadržale drugje. Načrt je, kot kaže, izdelan že precej podrobno. Svetovno razstavo naj bi priredili na Tržaškem na površini, ki obsega od 25 do 50 hektarov površine. Najbolj primerna lokacija bi bila med stari pristaniščem in Barkovljami. Datum svetovne razstave naj bi sovpadal z drugo pomembno prireditvijo mednarodne razsežnosti - regato Barkovljanko. Kar zadeva finančno podporo načrta, pa za sedaj še ni jasno, kdo bi jo nudil. Predsednik Borruso je na predstavitvi TriestExpoja dejal, da naj bi sredstva prišla delno iz javnih in delno iz zasebnih blagajn.

H.

RAZVEJANA DEJAVNOST SDGZ

NIZ POBUD ZA SAMOSTOJNE POKLICE

Dne 19. februarja je bila prva seja novoizvoljenega odbora sekcije samostojnih poklicev pri SDGZ v Trstu. Inž. Marko Stavar je v dvojnem svojstvu predsednika sekcije in podpredsednika Združenja poročal o delovanju sekcije in splošni problematiki slovenske stanovske organizacije. V sindikalnem delu SDGZ je namreč od vedno prisotna skrb za razvoj raznih sekcij in pa splošno rasti, ki je vezana na manjšinsko gospodarstvo. Omenjena je bila vedno bolj izrazita in priznana prisotnost Združenja v sredinah lokalnega gospodarskega življenja. Zato je bila poudarjena priložnost, da se prav iz vrst slovenskih profesionalcev dobijo primerni posamezniki, ki bi lahko bili vključeni v razne organe in komisije glede na njihovo stroko in izkušnje.

Novim odbornikom najmlajše sekcije pri SDGZ (nastala je 1995) je bila nato pri-

kazana funkcija odbora, ki naj bi usklajevala in povezovala. Predstavniki kategorij (načrtovalci, zdravniki, komercialisti in drugi svetovalci, pravniki, finančni promotorji, trgovski zastopniki itd.) naj bi bili sami pobudniki najbolj koristnih akcij.

Prišli so že na dan nekateri konkretni predlogi. V kratkem naj bi pripravili konvencijo o finančnih in zavarovalnih storitvah za člane Združenja. Prav tako naj bi preučili paket možnih kratkih tečajev o novih informatskih pripomočkih za posebne potrebe danih poklicev, t.i. *office automation* za pisarne, internet, programi za načrtovalce itd. S pozornostjo naj bi sledili poenotenju prostora, kar se tiče posameznih strok, ki ga bo prinesla vključitev Slovenije v EU.

Sindikalno delo naj bi se razvijalo zlasti po podsekcijah. Načrtovalci - arhitekti, geometri, inženirji - naj bi se v kratkem sestali za novo katastrsko reformo, ki predvide-

va pravo revolucijo pri opredelitvi vrednosti nepremičnin, npr. v zgodovinskih jedrih. Isti naj bi se menili o nastajajočem Kraškem parku in sodelovanju pri obravnavi evropskih programov, ki so namenjeni ožjemu okolju, kjer živimo Slovenci v F-Jk.

Tudi ostale skupine naj bi se sestale za točno opredeljena vprašanja. Odbor pa naj bi ob spodbujanju skrbel še za povezovanje slovenskih profesionalcev tudi na družabni osnovi. Zato naj bi pred poletjem priredili srečanje vseh članov, kjer bi ob družabnosti ne manjkala priložnost za vsebinsko soočanje o novih perspektivah in izzivih za samostojne poklice.

TEČAJ ZA VODENJE GOSTINSKEGA OBRATA

SDGZ sporoča, da se izteka vpisovanje na tečaj za vodenje gostinskega obrata pri Zavodu za poklicno izobraževanje v Trstu. Vabljeni so mali gostinci, gostinski uslužbenci in vsi, ki bi se radi seznanili s skrivnostmi tradicionalne kuhinje in s sodobnimi trendi gostinstva.

Tečaj bo trajal 50 ur. Predavanja bodo v prvih dneh tedna v gostilni na Krasu ob urah, ki bodo ustrezale večini tečajnikov. Vsebina tečaja bo temeljila na potrebah gostincev s Tržaškega in Goriškega. Poudarek bo na valorizaciji krajevne kuhinje. Program bo obsegal še strežbo s posebno pozornostjo do francoske šole, prilaganje vin z jedmi, pripravo jedilnika in vinske karte. Spored bodo dopolnjevale lekcije iz psihologije klienta, tehničnega izrazoslovja v angleščini, nemščini in francoski ter davčne novosti.

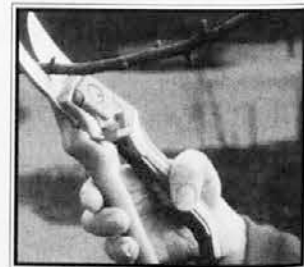
Za prijave in informacije lahko zainteresirani kličejo na SDZPI v Trst (tel. 040 566360) ali Gorico (0481-81826) oz. na organizacijsko tajništvo SDGZ v Trst (010-362949) ali SGZ Gorica (0481-537386).

O ZIMSKI REZI SADNEGA DREVJA

Vsak ugoden dan, ko temperatura ne pade pod 5° C, lahko izkoristimo za obrezovanje trt in sadnega drevja. Starodavna modrost sicer govori, da obrezujemo v stari luni, a žal se tega pravila ni mogoče vedno držati, prav pa je, da upoštevamo glavna načela obrezovanja. Zavedati se moramo, da je zimska rez važno opravilo. Z njim urejemo rast in ohranjamo kvaliteto in stalno rodnost trt in sadnega drevja. Vsaka sorta in vzgojna oblika zahteva sicer poseben pristop, a splošna načela so občeveljavna.

Vedeti moramo, da rastline obrezujemo, da dosežemo tri učinke. Prvič, da jim damo določeno obliko, drugič, da jim zagotovimo potrebno zračnost in sončno svetlobo tudi v notranjosti krošnje ter slednjič, da spodbujamo rast tako, da bo rastlina zdrava in bo dolgo rodila. Še posebej se nam zdi važno, da začetniki pozorno opazujejo rastline, ki jih obrezujejo in si zapišejo stanje ter odločitve pri rezi, nato pa spremljajo razvoj čez vse leto in skušajo sklepati o učinkih rezi.

Preden se lotimo obrezovanja, si bomo trto ali drevo natančno ogledali in najprej ugotovili najbolj nujne posege. Najprej odstranimo vse

nalomljene ali navznoter obrnjene ter izrojene veje. Ko bodo glavne rezi opravljene, pa bomo bolje izvedli ostalo delo, saj bo slika jasnejša. Skrbimo torej, da se na dobo štirih, petih let prenove ves rodni les. To pomeni, da s pravilno rezjo pospešimo razvoj novih mladik, ki v drugem ali tretjem letu zarodijo. Redčiti pa moramo tudi pregoste rodne veje. Enoletnih ali dvoletnih mladik pa ne krajšamo, ampak navadno le redčimo, ker krajšanje pogankov v glavnem tudi zadržuje formiranje cvetnih brstov. Zato je važno, da si predstavljamo, kakšna naj bo rastlina po obrezovanju, ter s predstavo, kako bo reagirala in kakšna bo zaradi tega čez leto dni. Zimska rez je gotovo najbolj važna, zelo pomembna pa je tudi poletna ali zelena rez, ker omogoča, da urejemo in deloma popravljamo ali usmerjamo rastlino v vegetativni dobi.

SKRB ZA GOMOLJNE BEGONIJE

BOGASTVO CVETOV IN BARV

Begonija je izredno hvaležna lončnica, ki s svojim raznobarvnim cvetjem razveseljuje vse tople mesece v letu. Kdor bi rad že zgodaj imel to lepo cvetje na svojem balkonu ali okenski polici, lahko že v tem času posadi gomolje, ki si jih oskrbi v semenarnah.

Poznamo velikocvetne in drobnocvetne sorte, ki so še zlasti primerne za balkone ali viseče košare. Begonijam prija delna senca. Zato moramo to upoštevati, ko jih gojimo. Če to cvetje med cvetenjem dobro oskrbujemo, bo dolgo cvetelo in nas bodo te lončnice dolgo razveseljevale. Jeseni, ko cvetje usahne in se listi posušijo, vzamemo gomolje iz zemlje, jih očistimo, osušimo, zavijemo v papir in shranimo v suhem, temnem in hladnem prostoru do naslednje pomladi. Delo si bomo olajšali, če na papir zapišemo, za katere gomolje gre (veliko ali drobnocvetne, kakšne barve so cvetovi...).

Debele gomolje, ki so lepo prezimile, lahko prežeemo. Paziti pa moramo, da ima vsak del vsaj nekaj brstov. Odrezano ploskev lahko potresemo z lesnim pepelom ali počakamo, da se osuši, nato pa jih lahko posadimo. Vrhnja stran gomolja, ki je nekoliko vdrtja, mora seveda biti obrnjena navzgor. Gomoljev

ne prekrijemo s prstjo, ampak jih le nalahko potisnemo v prst, v kateri naj prevladuje kompost. Tako pripravljene lonce postavimo na svetlo okensko polico. Temperatura zraka v prostoru, kjer naj gomolji poženejo najprej listke, nato pa mesnato steblo z listi in nato svetne popke ter cvetove, naj bo okrog 18 stopinj C, lahko pa tudi kako stopinjo več. Ves čas skrbimo, da je kompost vlažen. Ko se bo čez kak mesec otoplilo, pa bomo zjutraj lončke ali korita postavljali na prosto, na večer pa spet v hišo ali rastlinjak. Sele sredi maja lahko begonije pustimo tudi ponoči na prostem. V tistem času lahko to cvetje sadimo tudi na prosto, na gredice v senčnatem delu vrta.

Gomolji, ki jih bomo posadili v lončke zgodaj spomladi, nas bodo s cvetjem razveselili že v mesecu juniju. Begonije moramo redno zalivati in jih dognojevati. Redno jim tudi odstranjujemo stranske cvetove, da bo cvetenje bolj bogato in bo trajalo tja do prvih hladnih noči v jeseni. Takrat prenehamo z zalivanjem, listje oveni in se posušijo. Gomolje bomo takrat vzeli iz zemlje, da se obnovi cikel, ki smo ga na začetku tega zapisa opisali.

BROŠURA O KMEČKEM TURIZMU NA KRASU

V petek, 5. marca, bodo v rojstni hiši Iga Grudna v Nabrežini priredili ob 11.30 predstavitve zanimive in koristne brošure, ki bo širši javnosti predstavljala kmečki turizem v tržaški pokrajini. Gre za dvojezično, slovensko-italijansko, publikacijo z naslovom *Kamen v zelenju*, ki na 32 straneh in koristno izrabljenih platnicah predstavlja turistično ponudbo na tržaškem Krasu. Agrituristično združenje Zeleni Kras, ki je brošuro izdalo ob podpori Kraške gorske skupnosti, je tako poskrbelo za zelo potrebno ponudbo. Predstavlja se namreč enajst turističnih kmetij, ob tem pa še vrsta koristnih informacij o kraških zgodovinsko-kulturnih znamenitostih, o možno-

stih izletov in poučnih obiskov znamenitosti, a tudi o kraških jedeh in vinu, skratka o Krasu in Kraševcih ter zgodovini teh krajev.

V LJUBLJANI SEJEM ALPE ADRIA

V torek, 9. marca, bodo na ljubljanskem sejmišču odprli letošnji sejem Alpe Adria, ki je gotovo najpomembnejši in največji slovenski turistični sejem. Prisotni bodo tudi razstavljalci iz Avstrije, Hrvaške, Črne gore, Francije, Italije in Turčije. Turistično ponudbo bodo dopolnjevali še razstavljalci takih dobrin in uslug, ki nam polepšajo bodisi dopust bodisi proste ure. Istočasno bodo odprli tudi dva podsejma: Fototisk in Lov ter ribolov. Sejem Alpe Adria bo odprt do nedelje, 14. marca.

V SEŽANI PRENOVLJEN HOTEL

V Sežani so prenovili hotel Tabor, ki tako izpolnjuje pogoje za uvrstitev v kategorijo treh zvezdic. Ima 46 sob s skupno 90 ležišči. Vse sobe so opremljene s TV, radiom, telefonom in priključkom za telefaks. Vsaka soba ima seveda kopalnico. Gostom je na voljo tudi prenovljena restavracija; med novostmi je nova zajtrkovalnica, ki bo lahko služila tudi za sestanke in seminarje. Tretje nadstropje hotela je podjetje v dogovoru z bolnišnico v Sežani posebej opremilo za goste z bronhialno astmo oz. alergičnimi boleznimi zgornjih dihalnih poti. Prenovljeni hotel je namenjen tudi tistim gostom, ki bi radi obiskali naravne in kulturne zanimivosti Krasa.

KOLESARSTVO

V NEDELJO BO 23. DIRKA ZA TROFEJO ZSŠDI

IVAN ŽERJAL

V nedeljo, 7. marca, bodo tržaške in goriške ceste prizorišče enega najpomembnejših športnih dogodkov v našem, a tudi širšem prostoru. Na sporedu bo namreč že 23. mednarodna kolesarska dirka za trofejo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji.

Posnetek s predstavitve 23. dirke za pokal ZSŠDI (Foto Kroma)

Dirko prireja Kolesarski klub Adria iz Lonjerja pod pokroviteljstvom ZSŠDI, občine Trst in Deželne zveze združenih bank in ob podpori različnih sponzorjev. Udeležilo se je bo dvesto kolesarjev "iz osrčja Evrope", kot piše v tiskovnem sporočilu. Tekmovalci bodo namreč branili barve 27 klubov in reprezentanc iz Italije, Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Madžarske, Češke, Slovaške in Poljske. Dirka spada v kategorijo 1.6, kar pomeni, da na njej lahko nastopijo kolesarji pod 23. letom starosti, pa tudi starejši kolesarji kategorije elite, ki pa niso profesionalci. Sama dirka spada med tekmovalca, ki so tik pod profesionalnim nivojem. Tekmovalci, med katerimi bo več izjemnih evropskih kolesarjev s svetovnim prvakom under 23 Ivanom Bassom na čelu, se bodo pomerili na 151,5 km dolgi progi. Neuradni start bo v Lonjerju ob 12.40, uradni pa v Barkovljah ob 13. uri. Množica kolesarjev se bo od tam podala preko Sesljana, Tržiča in Ronk do Sovodenj in Gorice, nakar bodo tekmovalci prekosarili goriški in tržaški Kras ter Breg, preden bodo dospeli do končne cilja nad Lonjerjem, prihod pa je predviden za 16.35.

Da je dirka za trofejo ZSŠDI ena najpomembnejših športnih manifestacij ne samo na

našem teritoriju, ampak na širšem področju, je pričala njena odmevna in množično obiskana predstavitev, ki je bila v četrtek, 25. februarja, v Lonjerju. Sicer premajhna dvorana KK Adria (organizatorji so sicer upali, da bo predstavitev v novem lonjerskem domu, ki pa še ni dokončan, prepričani pa so, da bo to mogoče opraviti že prihodnje leto) je bila nabito polna; bili

so predstavniki športnih zvez in ustanov (npr. pokrajinski predsednik CONI-ja Stelio Borri, predsednik deželne kolesarske zveze Alejandro Polese in selektor slovenske reprezentance Gorazd Penko), sponzorji, časnikarji in veliko število ljubiteljev športa in zlasti kolesarstva. Verjetno najbolj tehten dokaz pomembnosti dirke pa je bilo dejstvo, da je bil na predstavitvi

Prizor z lanske dirke (Foto Kroma)

prisoten tudi vsedrjavni predsednik Italijanske kolesarske zveze Giancarlo Cerutti, ki je s svoje strani poudaril pomembnost nedeljske manifestacije tako v športnem, a tudi v socialnem in človeškem smislu kot priložnost navezovanja prijateljstva. Dirka za trofejo ZSŠDI bo med drugim tudi edina mednarodna kolesarska dirka, ki bo potekala v nedeljo, 7. marca. Pri italijanski kolesarski zvezi pa se bodo trudili, da bo dirka vključena v satelitske televizijske programe italijanske radiotelevizije RAI.

Kot so poudarili predstavniki prirediteljev - predsednik KK Adria Miran Batič, direktor dirke Radivoj Pečar in tiskovna predstavnik Jana Pečar - je to tudi ena najpomembnejših manifestacij Slovencev v Italiji na športnem področju. Ne smemo niti pozabiti na vlogo in prizadevnost domačinov iz Lonjerja in Katinare, ki tako dokazujejo slovensko prisotnost v teh krajih.

Pomemben je tudi doprinos sponzorjev, v prvi vrsti Deželne zveze združenih bank, ki sta jo predstavljala predsednik in ravnatelj Zadruga kraške banke Pavel Milič - ki je poudaril vlogo krajevnih bank (in edine slovenske banke) pri teh pobudah - in Klavdij Brajnik, pa tudi drugih podjetij, kot npr. Mime Eurospin in Eurosva, katerih predstavnika Mikela Drnovšček in Robert Vidoni sta bila prisotna na predstavitvi. Nekateri sponzorji so letos podprli manifestacijo v zadnjem trenutku in jo v bistvu rešili. Kot je namreč povedal predsednik ZSŠDI Jure Kufersin, je bila letos odločitev o organiziranju dirke zaradi velikih stroškov in premajhnega dohodka zelo težka. Zato naj gre zahvala vsem sponzorjem, ki so dirko podprli, obenem pa je Kufersin pozval druge sponzorje, naj pristopijo k pobudi.

Uspeh in neuspeh dirke bo seveda odvisen tudi od vremena, ki bo v nedeljo, 7. marca. Glede tega je nekdanji tržaški kolesarski as Giordano Cottur s svoje strani hudomušno povedal, da bo dirka ob lepem vremenu. Njegove besede pa bodo tudi nekaj veljale, saj se Cottur v zadnjih sedmih letih ni niti enkrat zmotil v vremenski napovedi...

SMUČANJE

NAD 300 SMUČARJEV NA 12. POKALU TREH DEŽEL

V Podnu na avstrijskem Koroškem je potekalo tekmovanje za 12. pokal treh dežel, ki se ga udeležujejo člani smučarskih klubov iz Furlanije-Juljske krajine, Koroške in Slovenije.

Tradicionalnega tekmovanja, ki ga je letos priredilo Športno društvo Šentjanž, so organizatorja pa sta bila Smučarski klub Snežnik in SK Devin, se je udeležilo nad tristo smučarjev in smučark, ki so zastopali deset društev. Štiri društva so bila iz Koroške (poleg Šentjanža še Sele, Zahomc

in Podgorje), štiri iz Slovenije (SK Portorož, SK Snežnik, SK Pivka in Izola), dve društvi pa sta prihajali iz Italije, in sicer slovenska smučarska kluba Devin in Brdina. Njuni člani in članice so se na tekmovanju dobro odrezali in dosegli več pomembnih uvrstitev. Na društveni lestvici pa je SK Devin zasedel peto mesto z 268 točkami, SK Brdina pa sedmo mesto s 105 točkami. Prvo mesto je zasedlo domače športno društvo Šentjanž, ki je zbralo 698 točk.

BO NABREŽINSKA TELOVADNICA SPET ZAŽIVELA

V sredo, 24. februarja, je tržaški italijanski dnevnik *Il Piccolo* objavil daljši članek Giulie Stibiel, v katerem piše, da bi se popraviljanje telovadnice v Nabrežini lahko pričelo že poleti.

O tem bi moral razpravljati devinsko-nabrežinski občinski odbor, ki bi moral odobriti načrt v roku meseca marca. Ko bo načrt sprejel občinski odbor, piše še v *Piccolu*, bodo morali pozitivno mnenje izreči tudi drugi uradi. Če se bo vse pozitivno izteklo, bi morali v mesecu maju razpisati natečaj, v začetku poletja pa bi dela stekla. Vsekakor ni predvideno, da bi telovadnica bila takoj na voljo domačim športnim društvom, zlasti ŠD Sokol, ki je imelo tam svoje igrišče. Po začetnih popravilih bi telovadnico uporabljale izključno šole. To naj bi bil prvi korak in šele potem

bi telovadnico spet usposobili za tekmovalno dejavnost.

Kot znano, je nabrežinska telovadnica zaprta od leta 1996 zaradi popravil, do katerih doslej ni prišlo. Na začetku so bila mišljena le manjša popravila, s časom pa se je stanje poslopja samo še poslabšalo. Pomanjkanje telovadnice pesti zlasti domače Športno društvo Sokol, ki je že dve leti brez lastnega igrišča. To dejstvo pa še kako vpliva na delovanje društva, ki je močno okrnjeno in katerega dejavnost utegne, če gre tako naprej, po mnenju njegovih predstavnikov kmalu zamreti.

ATLETIKA

FABIO RUZZIER DEŽELNI PRVAK

V nedeljo, 28. februarja, je v Lavarianu potekalo deželno prvenstvo Furlanije-Juljske krajine v hitri hoji. Zmagal je naš hitrohodec Fabio Ruzzier, ki je na tem tekmovanju nastopil prvič po petnajstih letih, saj je ponovno branil barve deželnega kluba, in sicer Atletice Goriziane. Za Ruzzierja je bil to tudi tretji deželni naslov.

Ruzzier je petsto metrov pred ciljem šest kilometrov dolge proge povedel in pustil za sabo nasprotnike. Drugi je bil Driussi s 15 sekundami, tretji pa Persello s 45 sekundami razlike.

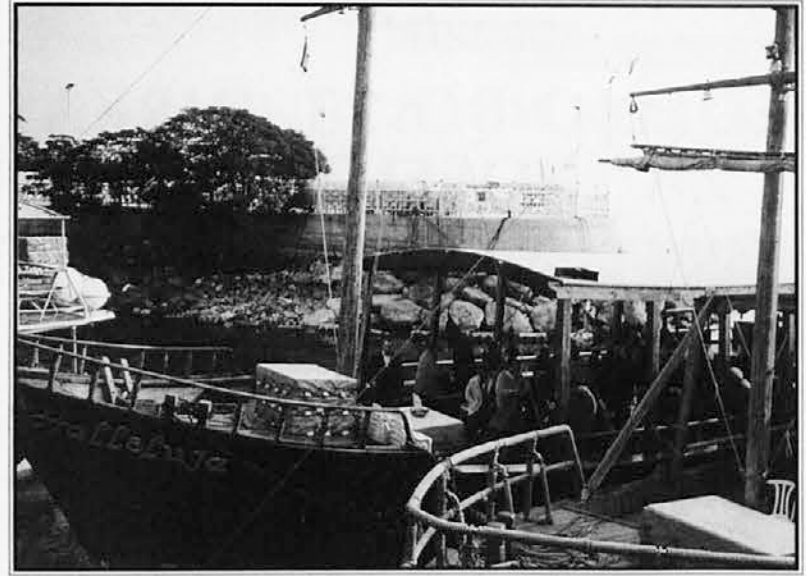
SMUČANJE

"VOJAŠKI" USPEH KATJE KOREN

Vrhunske slovenske smučarke, ki so po večini v službi na slovenskem ministrstvu za obrambo, ki jim omogoča tudi reden in nemoten trening, redno sodelujejo tudi na vojaških tekmovanjih v alpskem smučanju. Nedavno je bila zelo uspešna Katja Koren. Na mednarodnem vojaškem tekmovanju v francoskem mestu Valloire, ki ga je v okviru Partnerstva za mir pripravila britanska vojska, je znana slovenska tekmovalka v alpskem smučanju osvojila kar štiri zlata odličja. Uspešni pa so bili tudi drugi tekmovalci, pripadniki druge slovenske vojske.

SNEŽNE RAZMERE V DEŽELI FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

02.03.1999	cm snega	odprte proge	delujoče vlečnice	zadnje sneženje	dostopne ceste	tekaške proge
KRAJ	MIN-MAX	ŠT. KM NA SKUPNIH	MED TEDNOM / NA KONCU TEDNA	DNE / KOLIČINA	(PV) PRIPOROČENE VERIGE (OV) OBVEZNE VERIGE (O) ODPRTE	SKUPNO KM / KM TEPTANIH
PIANCAVALLO tel. 0434 655258	35 - 70	19 / 21	8 / 10	22.2. / 10 cm	0	18 / 10
FORNI DI SOPRA VARMOST tel. 0433 88208	60 - 80	11 / 12	6 / 6	14.2. / 10 cm	0	15 / 15
RAVASCLETTO ZONCOLAN tel. 0433 66033	30 - 80	20 / 20	7 / 7	14.2. / 10 cm	0	5 / 5
TRBIŽ - SV. VIŠARJE tel. 0428 2967	60 - 120	14 / 14	7 / 7	14.2. / 10 cm	0	60 / 46,5
NEVEJSKO SEDLO tel. 0433 54026	80 - 110	7 / 9	6 / 7	14.2. / 5 cm	0	2,5 / 2,5

Sliki levo: naša skupina pred baziliko Očenaša; z barko po Genezarskem jezeru.

Petek, 12. februarja, je bil za skupino goriških in tržaških romarjev poseben dan. Prišel se je zelo zgodaj, za naše tržaške sopotnike že ob štirih in pol, za goriško skupino urico kasneje, cilj pa je bila Sveta dežela. Še mrzlo zimsko jutro pa nas je kar dobro predramilo in na pot smo se odpravili z vsem zanosom in tihimi pričakovanji. Seveda je bilo treba premostiti tudi kakšno tehnično oviro, saj je avtobus, ki nas je peljal na beneško letališče, nekam čudno začel izpuščati dim in zamudili bi letalo,

se še malo više na goro Blagrov, nakar smo se podali proti Nazaretu. Nazaret je sedaj veliko mesto z nad 70.000 prebivalci. Ta se v svojem belem blesku razsteza po gričevnatem svetu. Pogled pritegne mogočna bazilika Marijinega oznanjenja, ki kraljuje nad vso pokrajino. Zgradili so jo romarji z vsega sveta vseh treh monoteističnih veroizpovedi. Posamezne države so poklonile oltarje in Marijine podobe. Mozaik s slovensko Božjo Materjo nas je pozdravil takoj pred glavnim vhodom v baziliko.

Imeli smo sveto mašo v spodnji baziliki pred votlino Marijine hišice, v kraju, ki je verjetno od vseh najbolj primeren za zbranost, saj je namenjen le bogoslužnim opravilom. Ko smo se vračali v hotel, smo se ustavili še v Kani Galilejski. Tretji dan našega postanka v

V Tabgo sledimo razlugi.

16

ČETRTEK
4. MARCA
1999

Z ROMANJA V SVETE KRAJE

MIRJAM SIMČIČ

če nas ne bi čakalo. Do rimskega letališča pa smo le prišli pravočasno, od tu pa smo po dveh urah birokratskih formalnosti poleteli z izraelskim letalom. Za seboj smo pustili mrzel in zasnežen italijanski polotok, in ko smo po dobrih treh urah pristali v Telavivu, nas je presenetilo spomladansko sonce. Lepo vreme nas je sicer spremljalo vse dni našega bivanja v Sveti deželi.

Naša pot se je začela proti severu - proti Galileji. Gora Karmel, ki se dviga nad Haifo, je bila naša prva postojanka. Tja smo prišli že ob trdem mraku. Čeprav so samostan, ki ga oskrbujejo karmeličanski bratje, že zapirali, so nam dovolili, da smo imeli mašo. To smo lahko opravili v stranski kapelici, nismo pa si utegnili ogledati glavnega oltarja z milostno Marijino podobo. Ta prva bogoslužna daritev na našem romanju pa je bila vsekakor priporočilo karmelski Materi Božji za blagoslov ob začetku naše romarske poti.

V Galileji smo prenočili v modernem mestecu Tiberija ob Genezarskem jezeru. Naslednje jutro nas je že čakala barka, da nas popelje na drugi breg jezera v Kafarnaum. Genezarsko jezero predstavlja še sedaj, kot je bilo tudi v Kristusovem času, pravi utrip Svete dežele oz. moderne države Izrael, saj iz njega pridobiva v celoti svojo vodno zalogo. Genezarsko jezero ali Galilejsko morje pa ohranja tudi najbolj neokrnjeno in pristno podobo, kot je bila v času, ko je Jezus na njem učil. Na to morje ostajajo vezani številni čudeži. Jezus, ki si je za svoje učence izbral najprej preproste ribiče, ki so se dan za dnem borili za vsakdanji kruh prav na tem morju, je tu naredil, skoraj bi lahko rekli, najlepše čudeže, ko je hotel svojim apostolom razodeti svoje božje veličastvo: pomiril je vihar na morju, hodil je po vodi, blagoslovil njihov lov, ko so vrgli mrežo na drugo stran. S temi čudeži je želel predvsem svoje izbrance utrditi v veri vanj. In delček tega smo dojeli tudi mi, ko se je sredi morja naša barka ustavila, utihnil je motorni pogon, utihnil so tudi galebi, ki so ves čas v hrupnem ščebetanju spremljali našo plovbo, in prisluhnili smo odlomkom iz evangelijev, ki govorijo o teh čudežih.

Barka je pristala v Kafarnaumu. V jutru smo si ogledali Kafarnaum s shodnico in Petrovo hišo, bližnjo Tabgo, kjer stoji cerkev Pomnožitve kruha in rib in pa cerkev Petrovega primata, kjer je Jezus Petru zaupal vodstvo svoje Cerkve. Dvignili smo

Sveti deželi se je začel z obiskom gore Tabor. Na goro smo se povzpeli s taksiji in tudi na tem kraju Jezusovega spremenjenja nas je spremljalo toplo sonce s prebujajočo se pomladjo, ki je po gričih že posejala bele mandeljnovcve cvetove.

Za seboj smo pustili goro Tabor, počasi pa smo se začeli poslavljati tudi od Galileje, saj nas je pot po dolini reke Jordan vodila proti Jerihi. Po kratkem postanku v Jerihi, kjer smo si ogledali izkopenine starega mesta, je naš avtobus zavil po stari in zelo ozki Rimski cesti v Judejsko puščavo. Odpiral se nam je čudovit pogled na skalnati puščavski svet, našo pozornost pa so pritegovali izredno globoki prepadi, nad katerimi smo se vozili. Imeli smo izrednega šoferja, ki se je spretno izognil vsaki nevarnosti in tako ublažil naš strah.

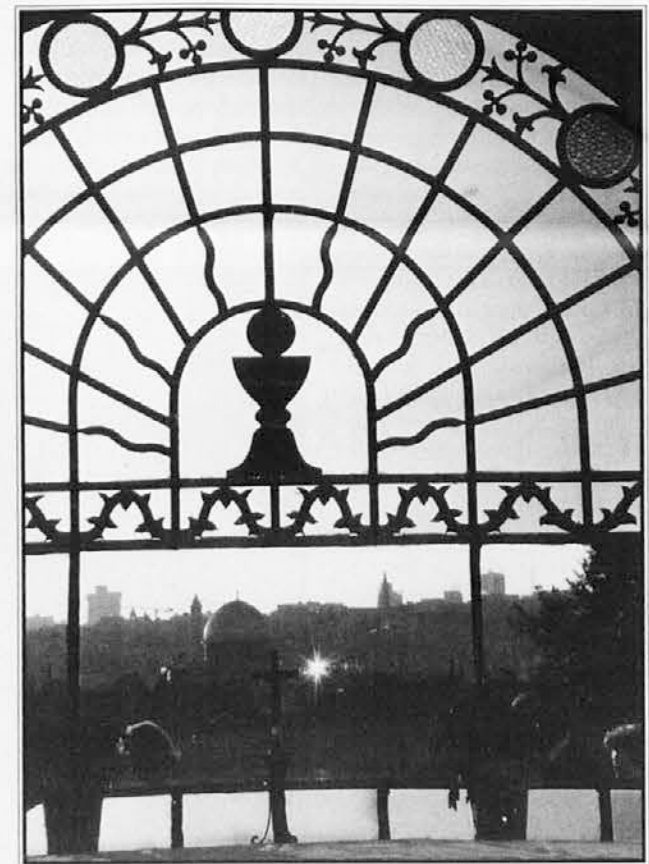
Ogledali smo si kumramske izkopenine in dospeli do Mrtvega morja, ko so se žarki zahajajočega sonca že poigravali z morskou gladino in zaradi njene visoke količine soli ustvarili čudovite rdečkasto-vijoličaste odseve.

Noč je že bila gosta, ko smo se bližali Jeruzalemu.

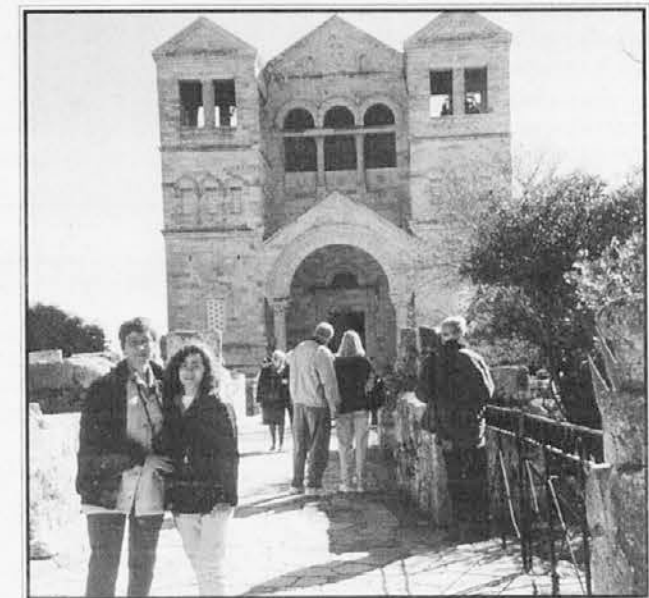
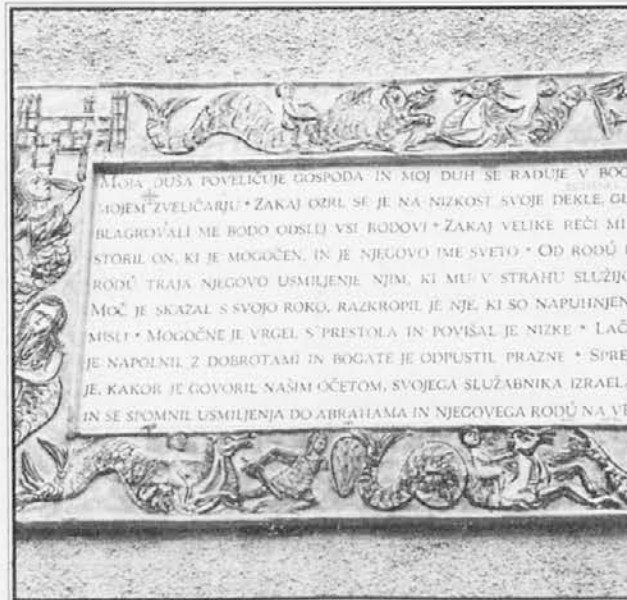
Čakala sta nas dva izredno natrpana dneva, saj smo med ponedeljkom in torkom imeli na programu obisk Betlehema z baziliko rojstva in Jeruzalema. Na poti v Betlehem smo se ustavili v Ein Karem, rojstnem kraju Janeza Krstnika, kjer stojita dva slovenska napis: Zaharijeva hvalnica pred cerkvijo sv. Janeza Krstnika in Marijin slavošpev pred cerkvico Marijinega obiskanja Elizabete.

Za obisk Jeruzalema je ostal dejansko samo en dan in pol. Ker pa nismo želeli izpustiti nobene pomembnejše točke, tudi tistih, ki jih naš program ni predvideval, je postal obisk svetega mesta izredno intenziven: začeli smo z obiskom Betanije, nato smo šli na Oljsko goro, se ustavili pri cerkvi Očenaša, plošče s slovenskim očenašem pa žal tu nismo videli, ker je bila cerkev zaprta. Postali smo še pri prikupni cerkvi Dominus Flevit, od koder je čudovit pogled na Jeruzalem. Pregarjal nas je že mrak, zato smo morali pohiteti na nasprotni grič, goro Sion, da smo si lahko ogledali cerkev Marijinega spanja. Zbrani okrog kipca speče Marije smo zapeli nekaj naših lepih Marijinih pesmi.

— DALJE PRIHODNJIČ —

Pogled na Jeruzalem s cerkve Dominus Flevit.

Na sliki zgoraj: skupina z gore Tabor. Sliki levo: Marijin slavošpev v cerkvi Dominus Flevit. Za sliki se: obisk cerkve Tiberija. Zgoraj: in avtobusna postojanka Mirjam Simčič.